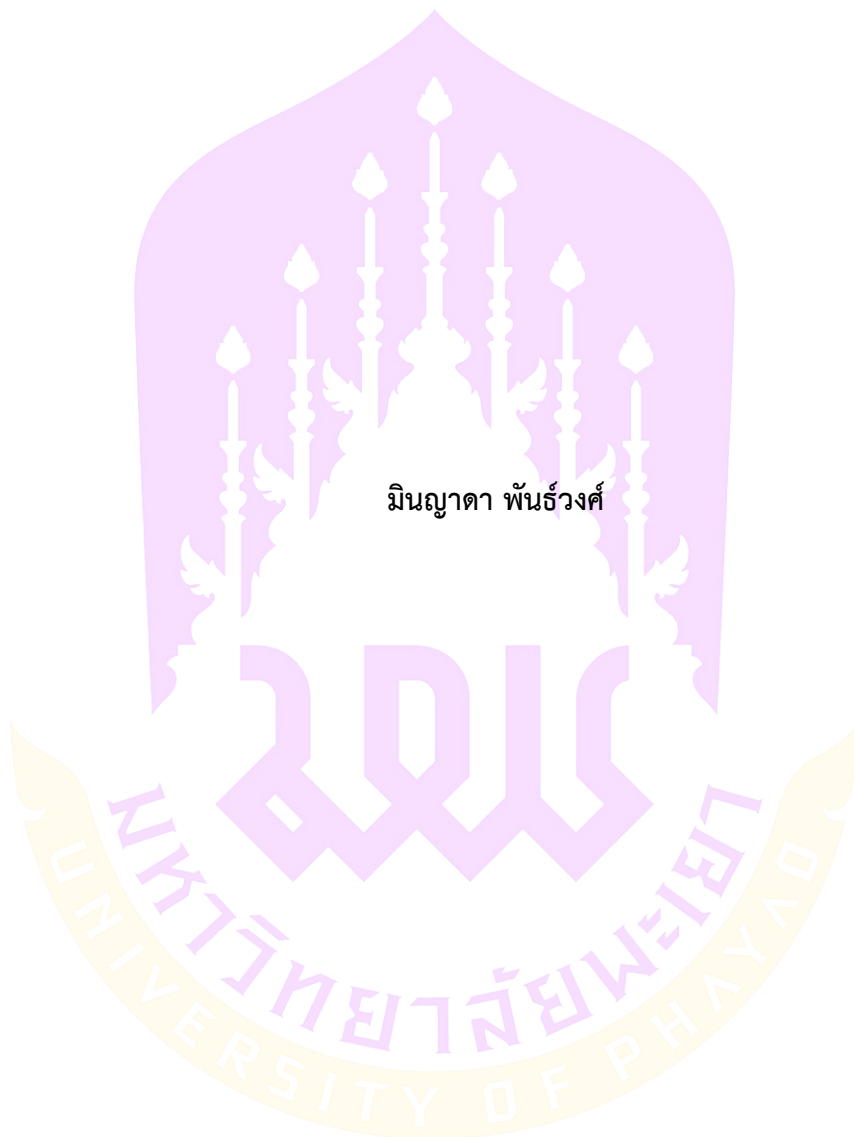
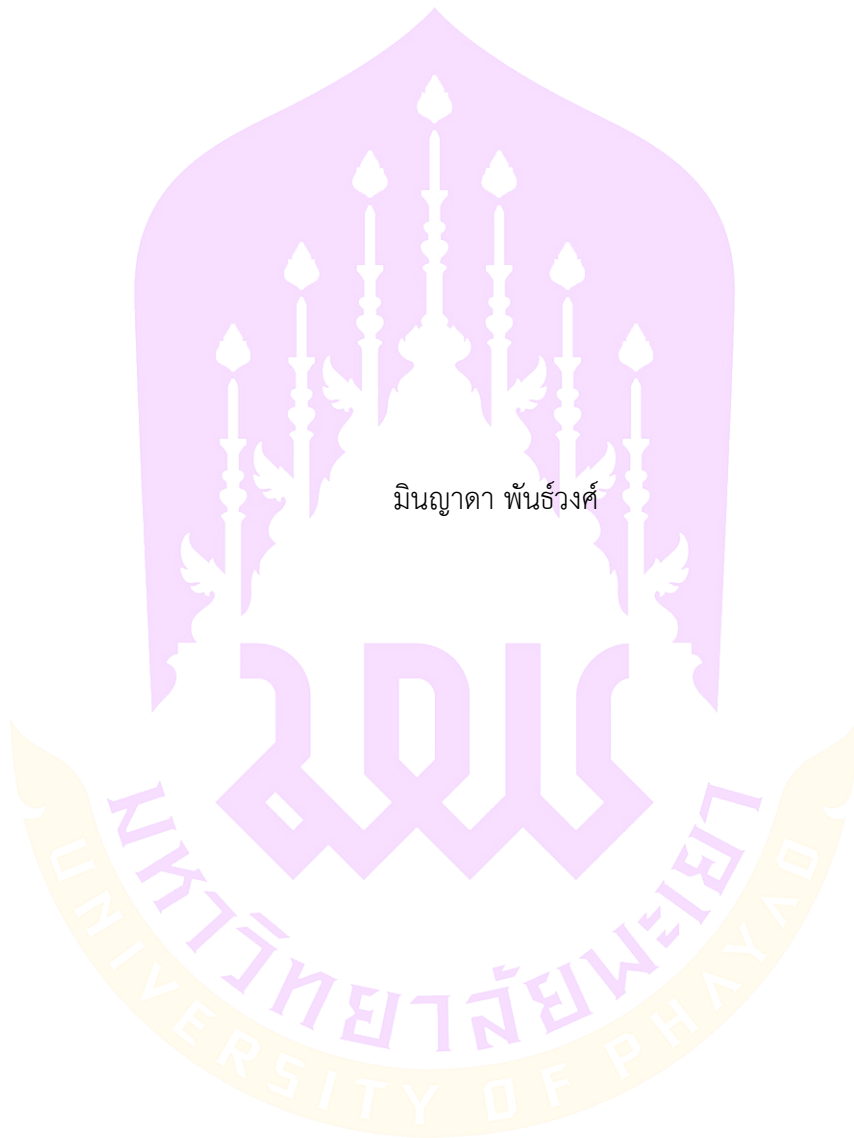

การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์
ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟัง
และการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
24 พฤษภาคม 2568
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์
ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟัง
และการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
24 พฤษภาคม 2568
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

DEVELOPMENT OF LEARNING EXPERIENCES USING PICTURE STORIES TOGETHER
WITH ROLE-PLAYING TO ENHANCE LISTENING AND SPEAKING SKILLS
OF EARLY CHILDHOOD CHILDREN IN KINDERGARTEN YEAR 3

An Independent Study Submitted to University of Phayao
in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education Degree in Curriculum and Instruction

24 May 2025

Copyright 2025 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์

ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟัง

และการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3

ของ มินญาดา พันธวงศ์

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(ดร.สุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัต)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลภรณ์ วิชญาวัฒน์)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลำไย สีหามาศย์)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.รักชิต สุทธิพงษ์)

- เรื่อง:** การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟัง และการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3
- ผู้ศึกษาค้นคว้า:** นางสาวมินญาดา พันธวงศ์, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2568
- อาจารย์ที่ปรึกษา:** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลภรณ์ วิชญาวัฒน์
- คำสำคัญ:** การจัดประสบการณ์, การเรียนรู้โดยใช้นิทานพื้นบ้านชาติพันธุ์, การแสดงบทบาทสมมติ

บทคัดย่อ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติของเด็กปฐมวัยเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 และ 2) เปรียบเทียบทักษะการฟังและพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านปางจูน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ 2) แบบประเมินทักษะการฟัง 3) แบบประเมินทักษะการพูด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีทักษะด้านการพูดและการฟังสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เด็กมีทักษะการฟังและการพูดอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนหลังการจัดประสบการณ์เด็กมีทักษะการฟังและการพูดในระดับดี

Title: DEVELOPMENT OF LEARNING EXPERIENCES USING PICTURE STORIES TOGETHER WITH ROLE-PLAYING TO ENHANCE LISTENING AND SPEAKING SKILLS OF EARLY CHILDHOOD CHILDREN IN KINDERGARTEN YEAR 3

Author: MISS Minyada Phanwong, Independent Study: M.Ed. (Curriculum and Instruction), University of Phayao, 2025

Advisor: Assistant Professor Dr. Wilaiphorn Witchayawat

Keywords: organizing experiences, learning using ethnic folktales, role-playing

ABSTRACT

This research aims to: 1) develop a learning experience plan using ethnic folktales combined with role-playing to enhance listening and speaking skills of Kindergarten 3 children, and 2) compare the listening and speaking skills of Kindergarten 3 children before and after the implementation of the learning experience. The target group consisted of seven Kindergarten 3 students at Ban Pang Ngun School during the second semester of the 2024 academic year. The research instruments included: 1) a learning experience plan using ethnic picture books combined with role-playing, 2) a listening skills assessment form, and 3) a speaking skills assessment form. The data were analyzed using mean and standard deviation. The findings revealed that: 1) the learning experience plan using ethnic picture books combined with role-playing was rated at a highest level of appropriateness overall; and 2) after the implementation, the children's listening and speaking skills improved from a moderate level to a good level.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง “การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้
นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูด
ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3”ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์จาก
ดร.สุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิไลภรณ์ วิชญาวัฒน์ และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ล้ำไย สีหามาศย์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตลอดจน
ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในทุกด้าน ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จนการศึกษาค้นคว้า
ด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นางสาวประภาพรณ์ เพ็ชรรัตน์บำรุง ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1, คุณครูกิตติศักดิ์ หงษ์ทอง ครูโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 46
(ดอกคำใต้), และคุณครูกวิตา กะตะศิลา ครูโรงเรียนถ้ำพระขานุเคราะห์ ที่ให้ความอนุเคราะห์
เป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้คำแนะนำ ตรวจสอบและปรับปรุงเครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปางจู้้น ตลอดจนคณะครูทุกท่าน
และผู้ปกครองนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล
ในการวิจัย ขอบใจนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ปีการศึกษา 2567 ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคุณพ่อสมบูรณ์ คุณแม่พนิดา พันธุ์วงศ์ และสมาชิกในครอบครัวทุกคน
ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือและเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา จนการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วง ขอขอบคุณ
เพื่อนร่วมรุ่นทุกคนที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็น
เครื่องบูชาพระคุณของบิดามารดา ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ให้การศึกษอบรมสั่งสอน
ให้ผู้วิจัยมีความรู้และประสบการณ์ จนประสบความสำเร็จในการศึกษาและก้าวหน้าในหน้าที่
การงาน

มินญาดา พันธุ์วงศ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญรูปภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามของการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560	11
การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	14
แนวคิดเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านชาติพันธุ์.....	35
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทสมมติ	39
แนวคิดเกี่ยวกับทักษะด้านการฟัง	53
แนวคิดเกี่ยวกับทักษะด้านการพูด	65
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	73
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	79

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	80
กลุ่มเป้าหมาย	80
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	80
การเก็บรวบรวมข้อมูล	85
การวิเคราะห์ข้อมูล	85
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	86
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	87
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังนี้	87
บทที่ 5 บทสรุป	101
สรุปผลการวิจัย	101
อภิปรายผล	102
ข้อเสนอแนะ	104
บรรณานุกรม	105
ภาคผนวก	110
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย	111
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	112
ภาคผนวก ค ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	119
ภาคผนวก ง คະແນងທີ່ໄດ້ຈາກການຈັດການຮຽນຮູ້	122
ภาคผนวก จ ตัวอย่างแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับ การแสดง บทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3	128
ประวัติผู้วิจัย	138

ตาราง 10 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟัง และการพูดของเด็กปฐมวัย เล่มที่ 3 เรื่อง เด็กบนดอย	97
ตาราง 11 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟัง และการพูดของเด็กปฐมวัย เล่มที่ 4 เรื่อง ปี่ไหม่ม้ง	98
ตาราง 12 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟัง และการพูดของเด็กปฐมวัย เล่มที่ 5 เรื่อง วันลอยกระทง.....	99
ตาราง 13 แสดงสรุปผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟัง และการพูดของเด็กปฐมวัยในภาพรวม	100

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย..... 79

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, น. 2)

ภาษามีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมากเพราะเด็กใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการแสดงความต้องการ ความรู้สึกนึกคิด การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นและเป็นพื้นฐานสำคัญของอารมณ์ สังคม และพัฒนาการทางสติปัญญา ดังนั้น การส่งเสริมความสามารถทางภาษาจึงควรเริ่มตั้งแต่ช่วงปฐมวัย เพราะเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางภาษาเจริญงอกงามอย่างรวดเร็ว ด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนไปพร้อมกันและเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ ได้ฝึกฝนจนเกิดความชำนาญกลายเป็นทักษะทางภาษาโดยเฉพาะภาษาแม่ ภาษาจึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ต้องอาศัยทักษะการฟังการพูด ซึ่งเป็นพื้นฐานของการอ่านและการเขียน ดังนั้น การพัฒนาภาษาควรเริ่มตั้งแต่เด็กปฐมวัยเพราะเด็กในวัย 2-7 ปี เป็นวัยที่พัฒนาการทางภาษาเจริญงอกงามอย่างรวดเร็ว ภาษาจึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ต้องอาศัยทักษะการฟังและการพูดซึ่งเป็นพื้นฐานของการอ่านและการเขียน ดังนั้นการพัฒนาภาษาควรเริ่มตั้งแต่เด็กปฐมวัยเพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่พัฒนาการทางภาษาเจริญงอกงามอย่างรวดเร็ว (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551, น. 136) ทักษะการฟังและพูดเป็นทักษะสำคัญที่จำเป็นในการใช้ชีวิตประจำวันเพื่อติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์

จากสภาพปัญหาโรงเรียนในเขตอำเภอดอกคำใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 มีโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดเล็กตั้งอยู่บนพื้นที่สูงประชากรส่วนมากเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่าม้งใช้ภาษาถิ่น และโรงเรียนบ้านปางงุ้น นักเรียนส่วนมากเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ใช้ภาษาท้องถิ่นในการสื่อสาร จึงทำให้เด็กขาดโอกาสในการปฏิสัมพันธ์ด้วยวาจาภาษาไทย จึงส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนพื้นที่เขตอำเภอดอกคำใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 ในด้านการอ่านออกเสียง การอ่านรู้เรื่องของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2566 รวมทั้ง 2 ด้าน ของกลุ่มโรงเรียนดอกคำใต้ 2 มีผลต่างระดับเขตที่ลดลงจากเดิม พบว่า ภาษาถิ่นเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 เพราะเคยชินกับการใช้ภาษาถิ่นในชุมชนของตนเมื่อเข้าโรงเรียนต้องใช้ภาษาไทยกลางในการเรียนและภาษาไทยเป็นภาษาที่กำหนดให้ใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียน เด็กที่พูดภาษาไทยอยู่เสมอก็สามารถใช้ภาษาในการพูด การเขียน การฟังได้ดีกว่าเด็กที่พูดภาษาถิ่น สำหรับเด็กที่ไม่สามารถพูดภาษาไทยได้คือ นักเรียนที่เป็นชาติพันธุ์หรือชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ย่อมประสบปัญหาในการเรียน โดยเด็กฟังเพื่อนและคุณครูพูดภาษาไทยไม่รู้เรื่อง เด็กไม่ได้สนทนากับเพื่อน ซึ่งถ้าไม่พัฒนาทักษะเหล่านี้จะทำให้เด็กไม่ได้เรียนรู้และไม่อยากมาโรงเรียน ซึ่งการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก็มีความสำคัญยิ่ง เพราะประสบการณ์ที่เด็กได้รับในช่วงอายุนี้เป็นการสร้างฐานความพร้อมสำหรับการศึกษาในระดับประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (รอฮันนี เจะเลาะ, 2558) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่ใช้นิทานภาพประกอบพบว่า ทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่ใช้นิทานประกอบภาพมีคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

จากปัญหาข้างต้น ส่งผลกระทบต่อเด็กในการเรียนระดับที่สูงขึ้น คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เด็กที่ไม่คุ้นเคยกับภาษาไทยอาจไม่เข้าใจเนื้อหาการเรียน ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำโดยเฉพาะในวิชาที่ต้องใช้ภาษาไทยเป็นหลัก เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ อาจเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายหรือไม่อยากมาโรงเรียนเพราะไม่สามารถสื่อสารกับครูและเพื่อนได้อย่างราบรื่น ประการต่อมา คือ ปัญหาด้านการสื่อสารและการเข้าสังคม เด็กที่ไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ดี อาจมีปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้ขาดโอกาสทางสังคมการขาดทักษะในการพูด ฟัง และอ่านภาษาไทย อาจทำให้เด็กขาดความมั่นใจและรู้สึกโดดเดี่ยว ประการที่สาม ขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะและศักยภาพของตนเอง เด็กอาจพลาดโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาไทย เช่น การประกวดอ่าน ฟัง พูดหรือเขียน ขาดทักษะในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ เช่น หนังสือ เว็บไซต์ หรือสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ภาษาไทย นอกจากนี้ ความลำบากในการสอบแข่งขันหรือการศึกษาต่อ เด็กที่มีปัญหาด้านภาษาไทยอาจมีความยากลำบากในการสอบวัดผลระดับชาติ เช่น NT, O-NET หรือการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องได้รับการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ภาษาไทยตั้งแต่ระดับปฐมวัยผ่านการเล่น และกิจกรรมที่สนุกสนาน (วิษุวรรต ชูจันทร์ และวีระชาติ กิเลนทอง, 2562)

ดังนั้น การสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้ภาษาไทยอย่างเป็นธรรมชาติและสอดคล้องกับบริบทของตนเองตั้งแต่ในระดับปฐมวัยจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยหนึ่งในวิธีการที่มีประสิทธิภาพ คือ การนำนิทาน

มาใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งนี้ เนื่องจากนิทานเป็นสื่อที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะทางภาษา และกระบวนการคิดของเด็ก ดังนี้ 1) เสริมสร้างทักษะทางภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ นิทานช่วยพัฒนา ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนได้อย่างครอบคลุมโดยผ่านการฟังเรื่องราว เด็กจะเรียนรู้คำศัพท์ รูปประโยค การใช้ภาษา และจังหวะเสียงอย่างเป็นธรรมชาติ (นิลวรรณ อังคณา และชไมพร วงศ์สุวรรณ, 2564) 2) สร้างแรงจูงใจ และความสนใจในการเรียนรู้ภาษาไทยการเล่าเรื่อง นิทานที่สนุกสนานและมีเนื้อหาสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของเด็กจะช่วยทำให้เด็กมีความสนใจในการเรียนภาษาไทยมากขึ้น ซึ่งแตกต่างจากการเรียนในรูปแบบท่องจำ (เพ็ญศรี ศรีอุไร, 2565) 3) เสริมสร้างจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ นิทานเปิดโอกาสให้เด็กจินตนาการถึงเหตุการณ์ ตัวละคร และบทสรุป ซึ่งส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การตั้งคำถาม และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (ปิยนุช ทองอินทร์ และพรทิพย์ เสี่ยงยม, 2566) 4) ส่งเสริมทักษะทางสังคมและคุณธรรมจริยธรรม เนื้อหาในนิทานมักสอดแทรกคุณธรรมและการอยู่ร่วมกันในสังคม เช่น ความเมตตา ความซื่อสัตย์ และการเคารพผู้อื่น ซึ่งเด็กสามารถเรียนรู้ผ่านเรื่องราวที่จับต้องได้และเข้าใจง่าย (กาญจนา นิภาพรรณ, 2563) ด้วยเหตุนี้ การนำนิทานมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กในกลุ่มชาติพันธุ์หรือพื้นที่ที่ใช้ภาษาไทยไม่เป็นภาษาหลัก จึงเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพและควรได้รับการส่งเสริมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายในห้องเรียน

นิทาน คือ สิ่งที่มีประสิทธิภาพสำหรับการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย ไม่มีเด็กคนใดไม่ชอบฟังนิทาน นิทานสามารถสร้างจินตนาการ ความฝัน ความคิด ความเข้าใจและการรับรู้ให้กับเด็ก ดังนั้น การเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่มีความจำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัยเพราะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ตามธรรมชาติของเด็ก การเล่านิทานให้เด็กฟังไม่ใช่เล่าเพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินเท่านั้น แต่เนื้อหาในนิทานต้องมีความน่าสนใจและสอดแทรกสาระความรู้เพื่อให้เด็กได้รับประโยชน์จากการฟังนิทาน ตัวละครในนิทานจะต้องเป็นตัวละครที่ช่วยสร้างจินตนาการมีทั้งตัวละครที่เป็นตัวอย่างที่ดีที่เด็กควรปฏิบัติตาม และมีตัวละครที่สะท้อนถึงความไม่ดีเพื่อเป็นตัวอย่างที่เด็กควรหลีกเลี่ยงพฤติกรรมนั้น เช่น นิทานเรื่องลูกหมูสามตัวที่ชี้ให้เห็นถึงความขยันและความพยายามของลูกหมูตัวที่สามที่สร้างบ้านด้วยปูน จึงทำให้ตนเองและพี่ทั้งสองตัวรอดชีวิตจากหมาป่าใจร้าย นอกจากนั้น เนื้อหาในนิทานยังสามารถให้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในเรื่องของวัตถุ วัสดุในการสร้างบ้าน ความรู้ทางคณิตศาสตร์ในเรื่องรูปร่าง รูปทรงของบ้าน และความรู้ทางเทคโนโลยีในเรื่องของวิธีการและอุปกรณ์ในการสร้างบ้าน รวมไปถึงการคิดอย่างเป็นระบบในการแก้ปัญหา ในการเล่านิทานนั้น ผู้เล่าอาจเพิ่มเทคนิควิธีการต่าง ๆ ประกอบการเล่าเพื่อให้เด็กมีความสนใจมากขึ้น เช่น การใช้นิทานภาพ หุ่นมือ หุ่นนิ้วมือ ตุ๊กตาหรือวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อสร้างความสนใจให้เด็ก เนื้อหาของนิทานจะต้องมีความยาวที่เหมาะสมกับช่วงวัยและความสนใจของเด็ก เพียงเท่านี้ก็จะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีคุณลักษณะในด้านต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับมาตรฐาน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (อานงค์ สะแหละ, 2566) นิทานจึงมีความสำคัญในการเสริมสร้างทักษะการฟังและจินตนาการให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี การใช้นิทานในการเรียนการสอน จึงมีส่วนช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ในบริบทที่มีศักยภาพด้านการจัดการเรียนรู้แบบนิทาน นิทานจะช่วยสร้างสมาธิของเด็กให้ยาวนานขึ้น เมื่อเด็กมีสมาธิยาวนานขึ้นเด็กก็จะรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น ถ้านิทานเหล่านั้นได้รับการเสริมสร้างให้น่าสนใจด้วยเทคนิคใหม่ นิทานยังช่วยผ่อนคลายอารมณ์ พัฒนาภาษา ปลูกฝังนิสัยที่ดีให้กับเด็ก โน้มน้าวให้เด็กเปิดใจยอมรับพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นต้นแบบในการหล่อหลอมพฤติกรรม และบุคลิกภาพ (ศุภขวัญ สิทธิรักษ์, 2561)

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน (Tales based learning) เป็นอีกรูปแบบการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับการสอนเด็กและฝึกกระบวนการคิดของเด็กผ่านผู้เล่าสารที่เล่าสู่การรับสารนั้น ๆ ซึ่งช่วยเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์จินตนาการ และวิธีการเรียนปนเล่นและเรียนรู้อย่างมีความสุขโดยเน้นที่การฟังเป็นการเสริมปัญญาทางการฟัง (สุตมยปัญญา, การฟังอย่างลึกซึ้ง) เมื่อเปลี่ยนให้เด็กมาเป็นผู้เล่าประกอบละครเป็นการเสริมทักษะการสื่อสาร การแสดงออก จินตนาการ ความเชื่อและสมาธิ (ธีระวุฒิ ศรีมงคล, 2558)

นิทานภาพพื้นบ้านชาติพันธุ์เป็นเรื่องเล่าที่สืบทอดต่อกันมาถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง โดยความหมายเฉพาะเจาะจงถึงเรื่องเล่าประเภทหนึ่งเท่านั้น การเล่าด้วยปากเปล่าจะใช้ถ้อยคำธรรมดาและเป็นการเล่าจากความจำสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านานโดยไม่ทราบว่าเป็นใครคือผู้แต่ง ฉะนั้น นิทานพื้นบ้านชาติพันธุ์ชนเผ่าม้ง จึงเป็นเบื้องหลังของการศึกษาวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่สามารถเรียนรู้โลกทัศน์ของชาวม้งได้ เพราะนิทานชาติพันธุ์ชนเผ่าม้งเกิดมาจากจินตนาการและความคิดทัศนคติของกลุ่มคนในสังคมนั้น ๆ ที่สืบทอดคำสอนและความเชื่อ สืบทอดกันมาสู่รุ่นต่อรุ่น (ปิยฉัตร อุดมศรี, 2564) การใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ชนเผ่าม้งจะช่วยให้เด็กปฐมวัยชาติพันธุ์ม้งพัฒนาทักษะการฟังและพูด เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยให้มีทักษะการฟังและพูดให้ดีขึ้น รวมถึงการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ นิทานภาพชาติพันธุ์เป็นนิทานที่จัดทำขึ้นเพื่อให้เด็กปฐมวัยได้ใช้การฟังและการพูด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความรู้โดยอิงวิถีชีวิตอิงตัวละครที่ใกล้เคียงกับเด็กซึ่งจะทำให้เด็กได้ซึมซับวัฒนธรรมและความเพลิดเพลินร่วมกันในรูปแบบของหนังสือนิทาน โดยใช้วิธีวาดภาพ การใช้สี การจัดทำรูปเล่มที่เหมาะสมกับวัยความสนใจ และสอดคล้องกับความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยและเด็กได้เรียนรู้ฝึกปฏิบัติในด้านทักษะการฟังและพูดได้ดีขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Bloom & Kupfer (1995) กล่าวว่า การสอนภาษาแบบองค์รวม คือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กที่เน้นการเรียนรู้จากสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิตประจำวันของเด็ก โดยนำสิ่งที่เขาได้ประสบพบเห็นในชีวิตประจำวันของเด็กมาใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวาจากสิ่ง

ที่เป็นธรรมชาติจากสภาพแวดล้อมที่เป็นชีวิตจริง และจากสิ่งที่เป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน โดยเด็กเป็นผู้คิดค้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองกับกลุ่มเพื่อน ๆ ไม่มุ่งเน้นการสอนเขียนอ่านไวยากรณ์หรือการอ่านหนังสือแบบเรียน เพราะเป็นเรื่องที่ยากต่อความเข้าใจ และไม่ใช่ว่าสิ่งที่พบเห็นในชีวิตจริง (ประภาภรณ์ คำวงศ์ และรัชชุกาญจน์ ทองถาวร, 2564)

นิทานพื้นบ้านช่วยปลูกฝังให้เด็กเป็นคนช่างคิดช่างถามและช่างสังเกต มีความมั่นใจ ฉลาดกล้าแสดงความคิดเห็น มีความฉลาดทั้งทางปัญญาและฉลาดทางอารมณ์ นิทานทำให้เด็กเรียนรู้ภาษาได้เร็วขึ้น เพราะการเล่านิทานเปรียบเสมือนการสอนภาษา เมื่อเด็กได้ยินได้ฟังรูปประโยคหรือการใช้ภาษาก็จะทำให้เด็กเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษามากขึ้น (นิภาพร ใจปานแก่น, 2563)

กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างพัฒนาการด้านการคิดและทัศนคติในทางบวกให้กับเด็กปฐมวัย และถ้าได้รับการส่งเสริมให้เล่นบทบาทสมมติอย่างเหมาะสมจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้มากที่สุดทีเดียว เด็กจะเข้าใจบทบาทที่หลากหลายของตนเองและผู้อื่นในสถานการณ์ที่แตกต่างไปและได้ฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาที่เด็กอาจจะประสบในชีวิตประจำวัน เช่น พัฒนาการทางด้านภาษา การเล่นบทบาทสมมติเป็นการเล่นที่เกี่ยวข้องกับการพูดคุยสื่อสาร และเมื่อเด็กสามารถเล่นหรือสื่อสารกับเด็กคนอื่นได้ เด็กจะมีพัฒนาการในการปรับตัวเข้าสังคมได้ง่ายมากขึ้น และส่งผลต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองความเชื่อมั่นในตนเองมิได้เกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่เกิดจากการเรียนรู้ที่เนื่องมาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้างนั่นเอง (หทัยชนก พวงจำปา, 2556) บทบาทสมมติเป็นวิธีการสอนอย่างหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีจุดประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้สึกรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ที่อยู่ภายในออกมาทำให้สิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในถูกเปิดเผยออก เด็กได้แสดงออกทั้งคำพูดและท่าทาง การแสดงบทบาทสมมติช่วยให้เด็กได้ฝึกฝนและเรียนรู้ภาษาในสถานการณ์จริงในสภาพของการสมมติขึ้น การจัดกิจกรรมบทบาทสมมติช่วยให้เด็กได้ฝึกทักษะการฟังและการพูดอย่างสนุกสนานช่วยให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและมีโอกาสฝึกพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทำให้เด็กกล้าแสดงความรู้สึกที่ซ่อนอยู่ ให้โอกาสกับเด็กที่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นและเป็นแรงจูงใจนำไปสู่การเรียนรู้โดยอัตโนมัติ (ศุภขวัญ สิทธิรักษ์, 2561, น. 3)

กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นสิ่งที่เด็กปฐมวัยชอบได้เรียนรู้และเกิดความรู้ความเข้าใจกับเด็กปฐมวัยอีกเทคนิคหนึ่ง บทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กปฐมวัยได้แสดงออกและเป็นกระบวนการที่ช่วยให้เด็กปฐมวัยได้ตีความจากสิ่งที่เด็กปฐมวัยได้ฟัง ได้พบจากเรื่องราวในนิทานหรือประสบการณ์ตรง การที่เด็กปฐมวัยได้ตีความออกมาเป็นการแสดงออกในรูปแบบที่สมมติตัวเอง การเล่นบทบาทสมมติจะไม่มีบทพูดหรือคำพูดที่ประกอบการเล่นในบทบาท แต่การเล่นบทบาทสมมติจะส่งเสริมทักษะทางภาษา เด็กปฐมวัยจะได้พูดได้คล่องแคล่ว มีขั้นตอนและลำดับเหตุการณ์ในการเล่นเป็นเรื่องเป็นราวได้ การที่เด็กปฐมวัยได้สมมติได้แสดงออก เลียนแบบในรูปแบบต่าง ๆ

ย่อมมีความสำคัญต่อเด็ก (เทพนารี คงอ่อน, 2556) ดังผลการวิจัยของ (สิเลียม แก้วเกต, 2557) ที่ได้ศึกษาเรื่องผลของการเล่านิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติที่มีต่อจริยธรรมของนักเรียน อนุบาลศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต หลังการจัดกิจกรรม พบว่า 1) นักเรียน อนุบาลศึกษาชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 80-95 ปฏิบัติได้ถูกต้องตามจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ และความมีระเบียบวินัย ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน 2) มีจริยธรรมทั้ง 2 ด้าน หลังการเล่านิทาน ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ สูงกว่าก่อนการเล่านิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) เมื่อจบการทดลองแล้ว 3 สัปดาห์ แสดงบทบาทสมมติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ เป็นวิธีการสอนอย่างหนึ่งที่เหมาะสม และเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางสำหรับเด็กปฐมวัยชาติพันธุ์ นิทานทำให้เด็กปฐมวัยเมื่อได้ฟังแล้วเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้รู้ถึงเรื่องราวต่าง ๆ ส่งเสริม ความคิดความเข้าใจและการรับรู้ให้กับผู้เรียน ผู้เรียนสามารถเลียนแบบตัวอย่างในนิทาน บทบาท สมมติทำให้เด็กปฐมวัยได้แสดงความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ เด็กปฐมวัยได้แสดงออกทั้งคำพูดและท่าทาง ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้ทางภาษา โดยเฉพาะด้านการฟังและการพูด ดังผลการวิจัยของ ศุภขวัญ สิทธิรักษ์ (2561) ที่ได้ศึกษา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบองค์รวม โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาด้านการฟัง และการพูดของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรม พบว่า ความสามารถทางภาษาด้านการฟัง และการพูดของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบองค์รวม โดยใช้นิทาน เป็นฐานร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยพัฒนาทักษะทางภาษาในด้านการฟังและการพูด ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านชาติพันธุ์ ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติว่าผลที่ได้รับจากการวิจัยจะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย อันเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเด็กให้เกิดความพร้อม ตลอดจนเป็นการปูพื้นฐานทางภาษาเพื่อการเรียนรู้ในชั้นสูงต่อไปในอนาคต

คำถามของการวิจัย

1. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดมีลักษณะอย่างไร และมีคุณภาพเป็นอย่างไร
2. เด็กปฐมวัยมีทักษะการฟังและพูดภาษาไทยหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติสูงกว่าก่อนการทดลองหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติของเด็กปฐมวัยเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังโดยใช้นิทานชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านปางงุ้น อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 7 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เนื้อหาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย ตัวบ่งชี้ที่ 9.1 สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ สภาพที่พึงประสงค์ 9.1.1 ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบสอดคล้องกับเรื่องที่ฟัง สาระการเรียนรู้ที่ใช้ คือ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก ให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว ให้เด็กได้พัฒนาทักษะทางภาษา ได้แก่ การฟังและปฏิบัติตาม การฟังนิทาน การแสดงความคิดเห็น การแสดงความรู้สึก การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเองหรือพูดเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง และสิ่งที่พบเห็น การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยนำเนื้อหาที่อิงวัฒนธรรมความเป็นอยู่และเรื่องราวที่เกิดขึ้นใกล้ตัวเด็กมาจัดทำเป็นนิทานชาติพันธุ์ชนเผ่าม้ง โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ที่มีเรื่องราวบรรยายภาพ จำนวน 5 เล่ม ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติของเด็กปฐมวัยเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ดังนี้

- เล่มที่ 1 เรื่อง นูไฟล์ เนื้อหาเกี่ยวกับ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- เล่มที่ 2 เรื่อง ปุกปุยผู้ซื่อสัตย์ เนื้อหาเกี่ยวกับ ความซื่อสัตย์
- เล่มที่ 3 เรื่อง เด็กบนดอย เนื้อหาเกี่ยวกับ วัฒนธรรมชนเผ่าม้ง
- เล่มที่ 4 เรื่อง ปีใหม่ม้ง เนื้อหาเกี่ยวกับ การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมคนม้งกับไทย
- เล่มที่ 5 เรื่อง วันลอยกระทง เนื้อหาเกี่ยวกับ การช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อม

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จะดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ทำการทดลอง 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 15 นาที

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติสำหรับเด็กปฐมวัย
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะด้านการฟังและพูดของเด็กปฐมวัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

นิทานภาพชาติพันธุ์ หมายถึง นิทานที่มีเนื้อหาที่อิงวัฒนธรรมความเป็นอยู่และเรื่องราวที่เกิดขึ้นใกล้ตัวเด็กมาจัดทำเป็นนิทานชาติพันธุ์ชนเผ่าม้ง โดยผู้วิจัยเป็นคนจัดทำที่มีเรื่องราวบรรยายภาพจำนวน 5 เล่ม ได้แก่ เล่มที่ 1 เรื่อง นูไฟล์ เล่มที่ 2 เรื่อง ปุกปุยผู้ซื่อสัตย์ เล่มที่ 3 เรื่อง เด็กบนดอย เล่มที่ 4 เรื่อง ปีใหม่ม้ง และเล่มที่ 5 เรื่อง วันลอยกระทง

บทบาทสมมติ หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่让孩子ได้แสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่สมมติขึ้น โดยให้เด็กสวมบทบาทนั้นและแสดงตามความรู้สึกนึกคิดประสบการณ์ของตนเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ เข้าใจความรู้สึกนึกคิดทั้งของตนเองและผู้อื่นช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจในพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบทบาทสมมติที่แสดง

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพร่วมกับบทบาทสมมติ หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยครูผู้สอนเล่านิทาน จากนั้นเด็กได้สวมบทบาทเล่นสมมติตนเองเป็นตัวละครต่าง ๆ ให้เด็กได้แสดงออกตามที่เห็นว่าควรจะเป็นเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ได้ความรู้ และสร้างความเข้าใจแก่ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบทบาทสมมติที่แสดง ด้วยการจัดในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ใช้เวลาในการจัดกิจกรรม 15 นาที โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง ขั้นตอนแรกของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งครูผู้สอนใช้เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็กปฐมวัยเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร สนุกสนาน และปลอดภัย เพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็กปฐมวัยให้เด็กปฐมวัยเกิดความรู้สึกอยากมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ก่อให้เกิดความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

2. ขั้นตอนการสอน หมายถึง ขั้นตอนหลักของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนใช้ในการถ่ายทอดเนื้อหา พัฒนาทักษะ และส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กปฐมวัยมีโอกาสเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง

การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู และการสำรวจสิ่งแวดล้อมรอบตัวผ่านกิจกรรมที่ออกแบบมาอย่างมีจุดมุ่งหมาย

3. **ขั้นสรุปบทเรียน** หมายถึง ขั้นตอนท้ายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนใช้เพื่อรวบรวม ตรวจสอบ และทบทวนสิ่งที่เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้จากกิจกรรมในวันนั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้เด็กปฐมวัยเกิดความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับประสบการณ์หรือความรู้ที่ได้รับ เสริมสร้างความจำ และเชื่อมโยงการเรียนรู้กับชีวิตประจำวันของเด็กปฐมวัย

ทักษะการฟัง หมายถึง ความสามารถในการรับเสียงทางการสื่อสารของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ชนเผ่าม้งร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติในการเข้าใจความหมายของคำ การปฏิบัติตามคำสั่งการตอบคำถาม และการมีมารยาทในการฟัง ซึ่งวัดได้จากคะแนนที่ได้จากแบบวัดทักษะการฟังที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

ทักษะการพูด หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารด้วยการพูดคุยของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ชนเผ่าม้งร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติในการบอกชื่อสิ่งต่าง ๆ การพูดตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง การใช้น้ำเสียง การพูดออกเสียง ลักษณะท่าทางและการมีมารยาทในการพูด ซึ่งวัดได้จากคะแนนที่ได้จากแบบวัดทักษะการพูดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

ประโยชน์ที่รับการจากการวิจัย

1. ได้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ชนเผ่าม้งร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อส่งเสริมทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3
2. เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดได้เหมาะสมกับวัย
3. ครูผู้สอนได้แนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ชนเผ่าม้งร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อส่งเสริมทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560
  - 1.1 หลักการ
  - 1.2 จุดหมาย
  - 1.3 คุณลักษณะตามวัย
  - 1.4 สาระการเรียนรู้
  - 1.5 มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์
2. การพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
  - 2.1 ความหมายของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
  - 2.2 ความสำคัญของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
  - 2.3 องค์ประกอบของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
  - 2.4 ลักษณะของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดี
  - 2.5 การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
  - 2.6 การตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
3. แนวคิดเกี่ยวกับนิทานชาติพันธุ์ชนเผ่าม้ง
  - 3.1 ความหมายของนิทานพื้นบ้านชาติพันธุ์ชนเผ่าม้ง
  - 3.2 ลักษณะของนิทานพื้นบ้านชาติพันธุ์ชนเผ่าม้ง
  - 3.3 ประโยชน์ของนิทานพื้นบ้านชาติพันธุ์ชนเผ่าม้ง
4. แนวคิดเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติ
  - 4.1 ความหมายของบทบาทสมมติของเด็กปฐมวัย
  - 4.2 ความสำคัญของบทบาทสมมติของเด็กปฐมวัย
  - 4.3 ประเภทของการใช้บทบาทสมมติ
  - 4.4 หลักในการนำกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติมาจัดการเรียนรู้
  - 4.5 ขั้นตอนการแสดงบทบาทสมมติ
  - 4.6 องค์ประกอบของการแสดงบทบาทสมมติ

- 4.7 ประโยชน์ของกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ
- 4.8 การจัดประสบการณ์โดยการใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ
5. ทักษะด้านการฟัง
  - 5.1 ความหมายของการฟัง
  - 5.2 ความสำคัญของการฟัง
  - 5.3 การพัฒนาความสามารถด้านการฟัง
  - 5.4 แนวทางในการส่งเสริมความสามารถด้านการฟัง
  - 5.5 การวัดและประเมินทักษะการฟัง
6. ทักษะด้านการพูด
  - 6.1 ความหมายของการพูด
  - 6.2 ความสำคัญของการพูด
  - 6.3 การพัฒนาความสามารถด้านการพูด
  - 6.4 แนวทางในการส่งเสริมความสามารถด้านการพูด
  - 6.5 การวัดและประเมินทักษะการพูด
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

หลักการ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล มุ่งเน้นการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น โดยบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัย และเป็นการร่วมมือกันระหว่างบ้าน สถานศึกษาและชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, น. 31-42)

จุดหมาย

จุดมุ่งหมายมุ่งเน้นให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างของแต่ละบุคคลทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา เมื่อเด็กจบการศึกษา ระดับปฐมวัย เด็กจะบรรลุตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ครอบคลุมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
  2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
  3. มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
  4. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
  5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว รักการออกกำลังกาย
  6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
  7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
  8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
  9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
  10. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
  11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
  12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้ในการศึกษาครั้งนี้
- ผู้รายงานได้ศึกษาความสามารถทางภาษาด้านการสื่อความหมายเพื่อให้บรรลุตามจุดหมายข้อ 1.2.9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

คุณลักษณะตามวัย

คุณลักษณะตามวัยเป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้น ๆ ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3-6 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อนำข้อมูลไปช่วยในการพัฒนาเด็กให้เต็มตามความสามารถและศักยภาพ คุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็กอายุ 3-6 ปี มีดังนี้ (ตฤณ หงส์ใส, 2564)

1. พัฒนาการด้านร่างกาย ได้แก่ กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องได้ รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้ด้วยมือทั้งสอง เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว เขียนรูปร่างสามเหลี่ยมตามแบบได้ตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งที่กำหนด ใช้กล้ามเนื้อเล็กได้ดี เช่น ตัดกระดาษ ผูกเชือกกรองเท้า ฯลฯ ยึดตัว คล่องแคล่ว
2. พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ ได้แก่ แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม ชื่นชมความสามารถ ผลงานของตนเองและผู้อื่น ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง
3. พัฒนาการด้านสังคม ได้แก่ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง เล่นหรือทำงานโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่นได้ พบผู้ใหญ่ รู้จักไหว้ทำความเคารพ รู้จักขอบคุณ เมื่อรับของจากผู้ใหญ่ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย

4. พัฒนาการด้านสติปัญญา ได้แก่ ฟังแล้วปฏิบัติตามคำสั่งง่าย ๆ ได้บอกชื่อของตนเองได้ รู้จักใช้คำถาม “ทำไม” “อย่างไร” ชัดเขียนเส้นอย่างอิสระได้ จับคู่สีต่าง ๆ ได้ ประมาณ 3-4 สี เริ่มเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม สนทนาโต้ตอบ/เล่าเป็นเรื่องราวได้ เลียนแบบท่าทาง การเคลื่อนไหวต่าง ๆ เรียนรู้จากการสังเกตและเลียนแบบผู้อื่น

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ประสพการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ทั้งสองส่วนใช้เป็นส่วนกลางในการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยผู้สอนอาจจัดในรูปแบบหน่วยการสอนแบบบูรณาการ หรือเลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย รวมทั้งสอดคล้องกับปรัชญา และหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. ประสพการณ์สำคัญ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาการเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาช่วยให้เด็กเกิดทักษะที่สำคัญสำหรับการสร้างองค์ความรู้ โดยให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ บุคคลต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมไปพร้อมกันด้วย

2. สาระที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหาผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้มีความสอดคล้องกับวัยความต้องการและความสนใจของเด็กโดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญที่ระบุไว้ข้างต้น ทั้งนี้อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็กสาระที่เด็กอายุ 3-5 ปี ควรเรียนรู้ มีดังนี้

2.1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรรู้จักชื่อ นามสกุล รูปร่าง หน้าตา รู้จักอวัยวะต่าง ๆ วิธีระวังรักษาร่างกายให้สะอาดปลอดภัย การรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ เรียนรู้ที่จะเล่นและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองคนเดียวหรือกับผู้อื่น ตลอดจนเรียนรู้ที่จะแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และแสดงมารยาทที่ดี

2.2 เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรมีโอกาสรู้จักและรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชนรวมทั้งบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือมีโอกาสใกล้ชิด และมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน

2.3 ธรรมชาติ รอบตัว เด็กควรจะได้เรียนรู้สิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของโลกที่แวดล้อมเด็กตามธรรมชาติ เช่น ฤดูกาล กลางวัน กลางคืน ฯลฯ

2.4 สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรจะได้รู้จักสี ขนาด รูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก ผิวสัมผัสของสิ่งต่าง ๆ รอบตัวสิ่งของเครื่องใช้ยานพาหนะ และการสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

เป็นการกำหนดความคาดหวังที่จะเกิดกับเด็กหลังจากจบหลักสูตรแล้วกำหนดตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์โดยยึดมาตรฐานในจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เป็นหลักกำหนดตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงอายุ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้รายงานเลือกมาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัยโดยตัวบ่งชี้ที่ 1 สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ (สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ ฟังและปฏิบัติตามคำสั่งง่าย ๆ) จากแนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยที่สำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาการของเด็กที่มีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยึดให้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเองในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมบูรณาการให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน โดยถือว่าการเล่นอย่างมีจุดหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก และแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ผู้สอนหรือผู้จัดการศึกษา อาจนำสาระการเรียนรู้มาจัดในลักษณะหน่วยการสอนแบบบูรณาการ หรือเลือกใช้วิธีการที่สอดคล้องกับปรัชญา และหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560

ผู้วิจัยได้ศึกษาและส่งเสริมทักษะทางภาษาเป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าผ่านการคิดการใช้ภาษา การสังเกต การจำแนก และเปรียบเทียบเน้นทักษะการใช้ภาษา ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ทั้ง 4 สาระ คือ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคล สถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัวและสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก

การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

การสอนในระดับปฐมวัยนั้นไม่สอนเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบกิจกรรมบูรณาการให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่น ดังนั้น การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาครบทุกด้านบรรลุจุดหมายตามหลักสูตรนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ และรู้หลักการเขียนแผนการจัดประสบการณ์เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ตฤณ หงส์ใส, 2022, น. 7)

ความหมายของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

การนำวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่จะต้องทำแผนการจัดการเรียนรู้ตลอดภาคเรียนมาสร้างเป็นกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่ออุปกรณ์การจัดการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผลโดยจัดเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ย่อย ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือจุดเน้นของหลักสูตรสภาพของผู้เรียนความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุอุปกรณ์ และตรงกับชีวิตจริงในห้องเรียน

ปิยภรณ์ สีหาบุญทอง (2559) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แผนการจัดประสบการณ์ คือ แผนการหรือโครงการที่เป็นวิธีดำเนินการเรียนการสอนโดยจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่งและเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูได้ใช้ในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ จุดหมายของหลักสูตรและแผนการศึกษาชาติพุทธศักราช 2560-2579 โดยมีส่วนประกอบที่สำคัญ คือ สารระการการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง วิธีจัดกิจกรรม สื่อการเรียน การวัดผลและประเมินผล

กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แผนการจัดประสบการณ์เป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้แก่เด็ก ช่วยให้ผู้สอนสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้เด็กปฐมวัยเกิดแนวคิด ทักษะ ความสามารถ คุณลักษณะ ค่านิยมและความเข้าใจอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่สมดุล สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ และมีความสุขในการเรียนรู้ ผู้สอนทุกคนจึงจำเป็นต้องวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้สามารถจัดประสบการณ์ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

จรัสศรี พัวจินดาเนตร (2560, น. 243) ได้สรุปความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน หมายถึง เอกสารประกอบหลักสูตรชนิดหนึ่งที่ครูใช้เป็นเครื่องมือสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ และการวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ของนักเรียนในแต่ละบท เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ศุภลักษณ์ ทองจิ้น (2560, น. 228) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หมายถึง การเตรียมการสอนอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้าเพื่อเป็นแนวทางการสอนสำหรับครูจะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลที่ผู้สอนต้องเตรียมในแผนการจัดการเรียนรู้ได้แก่ การกำหนดจุดประสงค์ การคัดเลือกเนื้อหา การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน การเลือกสื่อการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล ดังนั้น ผู้สอนควรได้จัดเตรียมข้อมูลเหล่านี้อย่างสอดคล้องต่อเนื่องกันเพื่อประโยชน์ในการนำไปปฏิบัติจริง

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (2561) แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แนวการจัดการเรียนการสอนของครูภายใต้กรอบเนื้อหาสาระที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการหรือกิจกรรมให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและวิธีวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

วัชรพล วิบูลยศรีน (2561, น. 243) ได้สรุปความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ คือ แนวทางการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนเพื่อดำเนินการส่งผ่านเนื้อหาไปยังผู้เรียนผ่านกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอน ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์

(สิ่งที่ผู้เรียนได้รับ) วิธีการบรรลุหรือไปยังเป้าหมาย (ขั้นตอน กระบวนการ) และวิธีการวัดคุณภาพของการบรรลุเป้าหมาย (แบบทดสอบ ใบงาน การบ้านและอื่น ๆ)

ยิวดี มีชัย (2563) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ หมายถึง แผนการสอนหรือการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

จากความหมายข้างต้น จึงสรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ หมายถึง การเตรียมการสอนอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้า แผนการหรือโครงการที่เป็นวิธีดำเนินการเรียนการสอนโดยจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อปฏิบัติการสอนเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดกิจกรรม และประสบการณ์ให้แก่เด็กเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เขียนไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เป็นเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรของครูผู้สอนซึ่งเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง โดยกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินการเพื่อดำเนินการส่งผ่านเนื้อหาไปยังผู้เรียนผ่านกิจกรรม โดยใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์และมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรเป็นส่วนที่แสดงการจัดการเรียนการสอนตามบทเรียนและประสบการณ์การเรียนรู้เป็นรายวันหรือรายสัปดาห์ การวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้แก่เด็ก ช่วยให้ผู้สอนสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กได้อย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพซึ่งส่งผลให้เด็กปฐมวัยเกิดแนวคิด ทักษะ ความสามารถ คุณลักษณะ ค่านิยม และความเข้าใจอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ

ความสำคัญของแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้

ศิริวรรณ วนิชวัฒนวรชัย (2558, น. 347-348) ได้อธิบายว่า แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้มีความสำคัญดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้เป็นหลักฐานที่แสดงถึงการเป็นครุมืออาชีพมีการเตรียมล่วงหน้า แผนการจัดการเรียนรู้จะสะท้อนให้เห็นถึงการใช้เทคนิคการสอน สื่อนวัตกรรม และจิตวิทยาการเรียนรู้มาผสมผสานกัน หรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนที่ตนเองสอนอยู่
2. แผนการจัดการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมให้ผู้สอนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการสอน สื่อนวัตกรรมและวิธีการวัดและประเมินผล
3. แผนการจัดการเรียนรู้ทำให้ครูผู้สอนและครูที่จะปฏิบัติการสอนแทนสามารถปฏิบัติการสอนแทนได้อย่างมั่นใจและมีประสิทธิภาพ
4. แผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นหลักฐานที่แสดงข้อมูลด้านการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

5. แผนการจัดการเรียนรู้เป็นหลักฐานที่แสดงถึงความเชี่ยวชาญในวิชาชีพครูซึ่งสามารถนำไปเสนอเป็นผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนวิทยฐานะหรือตำแหน่งได้

กาญจนา ขอน้อย (2558, น. 27) อธิบายว่า ความสำคัญของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คือ เป็นเป้าหมายหลักในการให้ผู้เรียนไปสู่เป้าหมายและสื่อการเรียนการสอนที่เป็นแก่นของการศึกษา พร้อมจะช่วยให้ผู้สอนได้มีโอกาสศึกษาหลักสูตร เตือนความจำให้แก่ผู้สอน ช่วยไม่ให้สับสนสามารถสอนได้ตรงตามจุดประสงค์ จัดกิจกรรมได้ตามขั้นตอน ใช้สื่อได้เหมาะสมและมีการวัดและประเมินผลตามสภาพที่เป็นจริง

กัลญูญ เพชรภรณ์ (2563, น. 3) ได้อธิบายว่า แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีความสำคัญหลายประการดังนี้

1. ทำให้ผู้สอนสอนด้วยความมั่นใจเมื่อเกิดความมั่นใจในการสอนย่อมจะสอนด้วยความคล่องแคล่ว เป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างราบรื่น ไม่ติดขัดเพราะได้เตรียมการทุกอย่างไว้พร้อมแล้ว การสอนก็จะดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางอย่างสมบูรณ์

2. ทำให้เป็นการสอนที่มีคุณค่าคุ้มกับเวลาที่ผ่านไป เพราะผู้สอนสอนอย่างมีแผน มีเป้าหมายและมีทิศทางในการสอน มิใช่สอนอย่างเลื่อนลอยผู้เรียนก็จะได้รับความรู้ ความคิด เกิดเจตคติ เกิดทักษะและเกิดประสบการณ์ใหม่ตามที่ผู้สอนวางแผนไว้ทำให้เป็นการเรียนการสอนที่มีคุณค่า

3. ทำให้เป็นการสอนที่ตรงตามหลักสูตร ทั้งนี้ เพราะในการวางแผนการสอน ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรทั้งด้านจุดประสงค์การสอน เนื้อหาสาระที่จะสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอนและการวัดผลประเมินผล แล้วจัดทำออกมาเป็นแผนการสอน เมื่อผู้สอนสอนตามแผนการสอนก็ย่อมทำให้เป็นการสอนที่ตรงตามจุดหมายและทิศทางของหลักสูตร

4. ทำให้การสอนบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพดีกว่าการสอนที่ไม่มีการวางแผน เนื่องจากในการวางแผนการสอนผู้สอนต้องวางแผนอย่างรอบคอบในทุกองค์ประกอบของการสอน รวมทั้งการจัดเวลา สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ได้โดยสะดวกและง่ายขึ้น ดังนั้นเมื่อมีการวางแผนการสอนที่รอบคอบ และปฏิบัติตามแผนการสอนที่วางไว้ผลของการสอนย่อมสำเร็จได้ดีกว่าการไม่ได้วางแผนการสอน

5. ทำให้ผู้สอนมีเอกสารเตือนความจำสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการสอนต่อไป ทำให้ไม่เกิดความซ้ำซ้อนและเป็นแนวทางในการทบทวนหรือการออกข้อทดสอบเพื่อวัดผลประเมินผู้เรียนได้ นอกจากนี้ ทำให้ผู้สอนมีเอกสารไว้ให้แนวทางแก่ผู้ที่เข้าสอนแทนในกรณีจำเป็นเมื่อผู้สอนไม่สามารถเข้าสอนเองได้ผู้เรียนจะได้รับความรู้และประสบการณ์ที่ต่อเนื่องกัน

6. ทำให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและต่อวิชาที่เรียน ทั้งนี้ เพราะผู้สอนสอนด้วยความพร้อม เป็นความพร้อมทั้งทางด้านจิตใจและความพร้อมทางด้านวัตถุ ความพร้อม

ทางด้านจิตใจ คือ ความมั่นใจในการสอนเพราะผู้สอนได้เตรียมการสอนมาอย่างรอบคอบ ส่วนความพร้อมทางด้านวัตถุ คือ การที่ผู้สอนได้เตรียมเอกสารหรือสื่อการสอนไว้อย่างพร้อมเพรียง เมื่อผู้สอนเกิดความพร้อมในการสอนย่อมสอนด้วยความกระจำจั่ง ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนในบทเรียน อันส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและต่อวิชาเรียน

สรุปได้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้ มีความสำคัญดังนี้ เป้าหมายหลักในการให้ผู้เรียนไปสู่เป้าหมายและสื่อการเรียนการสอนที่เป็นแก่นของการศึกษาทำให้ผู้สอนสอนด้วยความมั่นใจเมื่อเกิดความมั่นใจในการสอนย่อมจะสอนด้วยความคล่องแคล่วเป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างราบรื่นไม่ติดขัดเป็นเป้าหมายหลักในการให้ผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย และสื่อการเรียนการสอนที่เป็นแก่นของการศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ทำให้ครูผู้สอน และครูที่จะปฏิบัติการสอนแทน สามารถปฏิบัติการสอนแทนได้อย่างมั่นใจและมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

เกตุมณี เหมรา (2558) ได้จัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยมีองค์ประกอบของแผน 6 องค์ประกอบได้แก่

1. สารที่ควรรู้
2. ประสบการณ์สำคัญ
3. จุดประสงค์
4. กิจกรรม
5. สื่อ/อุปกรณ์
6. การประเมินผล

เบญจกาญจน์ ไส้ละม้าย และชลาริป สมานิติ (2558) ได้จัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยมีองค์ประกอบของแผน 5 องค์ประกอบได้แก่

1. จุดประสงค์
2. สารการเรียนรู้ ประกอบด้วย
  - 2.1 สารที่ควรรู้
  - 2.2 ประสบการณ์สำคัญ
3. การจัดประสบการณ์
4. สื่อและแหล่งเรียนรู้
5. การวัดและประเมินผล
6. บันทึกหลังสอน

ปิยภรณ์ สีหาบุญทอง (2559) กล่าวว่า องค์ประกอบของแผนการจัดประสบการณ์ ประกอบด้วย

1. สาระสำคัญ (concept) เป็นความคิดรวบยอดหรือหลักการของเรื่องหนึ่งที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียนตามแผนการสอนนี้แล้ว
2. จุดประสงค์การเรียนรู้ (Learning Objective) เป็นการกำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนตามแผนการสอนนี้
3. เนื้อหา (Content) เป็นเนื้อหาที่จะจัดกิจกรรมและต้องการให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อเรียนตามแผนการสอนนี้แล้ว
4. กิจกรรมการเรียนการสอน (Instructional Activities) เป็นการเสนอขั้นตอนหรือกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งจะนำไปสู่จุดประสงค์ที่กำหนดไว้
5. สื่อและอุปกรณ์การสอน (Instructional Media) เป็นสื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในแผนการสอน
6. การวัดและประเมินผล (Measurement and Evaluation) เป็นการกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการวัดผลและประเมินผลว่านักเรียนบรรลุจุดประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในกิจกรรมการเรียนการสอน แยกประเมินเป็นก่อนสอน ขณะสอนและประเมินหลังสอน
7. กิจกรรมเสนอแนะ เป็นกิจกรรมการบันทึกเพิ่มเติมของครูผู้สอนหลังจากได้นำแผนการสอนให้ผู้บังคับบัญชาตรวจความถูกต้องแล้วเพื่อปรับปรุงแผนการสอนก่อนนำไปใช้สอน
8. ข้อเสนอแนะของผู้บังคับบัญชาเป็นการบันทึกการตรวจแผนการสอนเพื่อเสนอแนะหลังจากที่ได้ตรวจความถูกต้องแล้ว การกำหนดรายละเอียดในหัวข้อต่าง ๆ ในแผนการสอน มีความสมบูรณ์ เช่น การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อและวัดผลประเมินผล ให้มีความสอดคล้องส่งเสริมการเรียนรู้และจุดประสงค์ของหลักสูตร
9. บันทึกผลการสอน เป็นการบันทึกของผู้สอน บันทึกหลังการนำแผนการสอนไปใช้สอนแล้วเพื่อนำไปปรับปรุงและใช้สอนคราวต่อไปประกอบด้วย 3 หัวข้อ คือ ผลการสอน ปัญหา/อุปสรรค ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

นรรีชต์ ผืนเชียร (2561) การจัดทำแผนการสอนนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษาอย่างถ่องแท้ เพื่อให้สามารถออกแบบแผนการสอนได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องครบถ้วน ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการจัดการศึกษาทั้งกับตัวผู้เรียนและตัวครูผู้สอนเอง โดยอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญของการออกแบบแผนการสอนนั้นจะต้องประกอบด้วย

1. หัวเรื่อง คือ ส่วนที่ต้องกำหนดชื่อของเรื่องหรือหน่วยการเรียนรู้ ชั้นที่สอนและเวลาที่ใช้สอน

2. สาระสำคัญ คือ มโนทัศน์หลักหรือความคิดรวบยอดของการจัดการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งกำหนดเป็นภาพกว้างให้เห็นการเชื่อมโยงข้อมูลของสิ่งที่กำลังจะสอน

3. มาตรฐานและตัวชี้วัด คือ คุณลักษณะสำคัญของผู้เรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้จะหยิบยกมาเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาและคาดว่าจะเกิดกับผู้เรียน ซึ่งการที่ลักษณะของผู้เรียนเป็นไปตามมาตรฐานและตัวชี้วัดนี้ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางและส่วนที่เพิ่มเติมให้หลักสูตรสถานศึกษา

4. จุดประสงค์การเรียนรู้ คือ เป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับตัวผู้เรียนหลังจากที่เราได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนที่ได้วางไว้แล้ว โดยในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้นั้น จะต้องเกิดจากการวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร

5. สาระการเรียนรู้ คือ เนื้อเรื่องหรือองค์ความรู้ ทักษะ กระบวนการของผู้เรียนที่จะต้องเรียนรู้ในรายวิชานั้น ๆ

6. การบวนการเรียนรู้ คือ การระบุนกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอนและขั้นสรุป

7. สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งการเรียนรู้ คือ เครื่องมือในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ใช้ตามที่กำหนดในกิจกรรมการเรียนรู้

8. การวัดและประเมินผล คือ การประเมินผลผู้เรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งควรระบุเครื่องมือวัดและเกณฑ์การให้คะแนน ซึ่งสามารถศึกษาได้จากคู่มือหลักสูตร

9. บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้ คือ การบันทึกของครูผู้สอนจากสิ่งที่พบในการนำแผนจัดการเรียนรู้มาใช้ โดยแบ่งเป็นผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะองค์ประกอบทั้งหมดนี้ถ้าครูผู้สอนสามารถเข้าใจความเกี่ยวพันของแต่ละองค์ประกอบตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการจะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถออกแบบแผนการสอนที่เป็นแบบฉบับของตัวเองได้อย่างเหมาะสม และถูกต้องตามหลักสูตรแกนกลาง

ดำรง หิรัญยะพรรณ (2562) กล่าวว่า องค์ประกอบของแผนการจัดประสบการณ์กำหนดไว้ 2 ด้าน คือ

1. องค์ประกอบโดยรวม แผนการจัดการเรียนรู้ทั่วไปต้องกำหนดหน่วยการเรียนรู้ จำนวน แผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วย เวลาที่ใช้สอนในแต่ละแผน ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ว่าประกอบด้วยขั้นตอนอะไรบ้าง ซึ่งขึ้นอยู่กับเทคนิควิธีการที่นำมาใช้สอนซึ่งต้องสอดคล้องในกิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละแผนและบทบาทของผู้สอนและผู้เรียนในแต่ละกิจกรรมว่าต้องทำอะไรบ้าง โดยระบุให้ชัดเจนในแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผน

2. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

2.1 ส่วนหัวของแผน ประกอบด้วย ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ชื่อเรื่องของแผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นที่สอนและจำนวนคาบที่ใช้ในการสอน

2.2 สาระสำคัญเป็นการบรรยายกรอบความคิดหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยผู้สอนระบุมุมมองความคิดรวบยอดของเนื้อหาที่เรียน ทักษะหรือกระบวนการทางภาษาที่ฝึกและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติภาระงานตามตัวชี้วัด

2.3 ตัวชี้วัด เป็นการออกแบบที่อิงมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตร โดยผู้สอนต้องกำหนดตัวชี้วัดที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนไว้

2.4 สาระการเรียนรู้ เป็นสาระการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในตัวชี้วัด และเป็นสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้นั้น ๆ

2.5 จุดประสงค์การเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่อิงมาตรฐานต้องกำหนดให้มีความชัดเจนที่มาจากวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดตามตารางการวิเคราะห์หลักสูตร

2.6 ภาระงานเมื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้แล้วผู้สอนต้องกำหนดภาระงานเพื่อใช้เป็นหลักฐานหรือร่องรอยการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าอยู่ในระดับใด ดังนั้น ภาระงานจึงเป็นภาระงานหรือชิ้นงานที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละจุดประสงค์การเรียนรู้

2.7 การวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้รับการออกแบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับภาระงานที่กำหนดเช่น ภาระงานด้านการอ่าน วัดผลและประเมินผลจากหลักฐานที่ผู้เรียนสร้างไว้จากการอ่านบทอ่านประเภทต่าง ๆ ได้แก่ แบบเติมคำ แบบทดสอบ การตอบคำถาม เป็นต้น ซึ่งต้องประเมินผลด้วยการตรวจผลงานใช้เกณฑ์กำหนดระดับคุณภาพของผู้เรียนตามคะแนนที่ได้ ส่วนภาระงานด้านการเขียนเป็นการประเมินผลจากการปฏิบัติงาน (Performance Assessment) โดยใช้เกณฑ์การเขียนเป็นเครื่องมือในการวัดและแบ่งระดับคุณภาพของงานเขียนสำหรับคุณลักษณะที่พึงประสงค์บางประการ จำเป็นต้องอาศัยการสังเกตพฤติกรรมร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนซึ่งแสดงออกให้เห็นถึงคุณลักษณะนั้น ๆ เช่น คุณลักษณะของการรักการอ่าน ผู้เรียนมักแสดงออกด้วยความมุ่งมั่นในการอ่านเพื่อที่จะเข้าใจบทอ่านและเรียนรู้ที่จะถ่ายทอดความรู้ที่ได้จากการอ่านอย่างมีความสุข ดังนั้นผู้สอนจำเป็นต้องประเมินผลด้วยวิธีสังเกต เป็นต้น

2.8 สื่อและอุปกรณ์ การจัดการเรียนรู้แบบมุ่งเน้นภาระงาน สื่อและอุปกรณ์เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.9 กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องเป็นไปตามขั้นตอนของเทคนิควิธีการสอนที่เลือกและควรเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนด

2.10 เกณฑ์การประเมินความก้าวหน้าในการเรียนเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนควรสร้างขึ้น เพื่อวัดและประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังนั้น จึงควรสร้างให้มีความเหมาะสม กับสิ่งที่ต้องการวัดและสอดคล้องกับเรื่องที่สอน ผลการวัดและประเมินผลทั่วไปแบ่งระดับคุณภาพ ออกเป็น 5 ระดับคือ ระดับ 4 3 2 1 และ 0 การแปลความหมาย คือ ดีมาก ดี ปานกลาง พอใช้ และปรับปรุง (ไม่มีผลงาน)

2.11 ข้อเสนอแนะเป็นหัวข้อที่กำหนดไว้สำหรับการเสนอทางเลือกหรือแนวทางอื่น ๆ ในการปฏิบัติภาระงาน เช่น ในการปฏิบัติภาระงานเขียนประโยคต่อเนื่องเกี่ยวกับบ้านในฝัน ของตนเอง ผู้เรียนอาจวาดรูปบ้านในฝันของตนเองในกระดาษ A4 หรือสมุดการบ้านก็ได้หรือผู้เรียน อาจตัดภาพบ้านที่ชอบจากสื่อที่มีอยู่จริงมาเขียนอธิบายบ้านในฝันของตนเองก็ได้

2.12 บันทึกหลังสอนเป็นหัวข้อที่ใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญในการปรับปรุง แผนการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากผู้สอนต้องบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนว่าเป็นอย่างไร ผู้สอนได้ให้ตัวป้อนเข้า (Input) อะไรและผลออกมาเป็นอย่างไร ผู้เรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ มีอุปสรรคหรือปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นต้น

มาเรียม อานคำ (2562) ได้จัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยมีองค์ประกอบ ของแผน 5 องค์ประกอบได้แก่

1. จุดประสงค์การเรียนรู้
2. สารการเรียนรู้ ประกอบด้วย
  - 2.1 สารที่ควรรู้
  - 2.2 ประสบการณ์สำคัญ
3. กิจกรรม
4. สื่อการสอน
5. ประเมินผล

สุจิราภรณ์ ม่วงเงิน (2562) ได้จัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยมีองค์ประกอบ ของแผน 7 องค์ประกอบได้แก่

1. สารสำคัญ
2. จุดประสงค์การเรียนรู้
3. สารการเรียนรู้
4. ประสบการณ์สำคัญ
5. กิจกรรมการเรียนรู้
6. สื่อและแหล่งเรียนรู้
7. การวัดและประเมินผล

จากความหมายข้างต้น จึงสรุปได้ว่า องค์ประกอบของแผนการจัดประสบการณ์เป็นสิ่งทีควรตระหนักถึงเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากการเขียนแผนการจัดประสบการณ์จำเป็นต้องเขียนตามลำดับองค์ประกอบและหากขาดองค์ประกอบใดก็มิอาจทำให้แผนการจัดประสบการณ์นั้นไม่สมบูรณ์ โดยทั่วไปจะมี 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) สารระสำคัญ 2) จุดประสงค์การเรียนรู้ 3) สารระการเรียนรู้ 4) กิจกรรมการเรียนรู้ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 6) การวัดผลและประเมินผล 7) บันทึกผลการจัดการเรียนรู้ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดองค์ประกอบของแผน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จุดประสงค์ 2) สารระสำคัญ 3) ประสบการณ์สำคัญ 4) การจัดประสบการณ์ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 6) การวัดผลและประเมินผล

ลักษณะของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดี

สำลี รักสุทธี (2553, น. 16) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอนที่ดีจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ครบถ้วน มีกิจกรรม สื่อ การวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกันตลอดแนวที่สำคัญต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติมากที่สุดทุกขั้นตอน ทุกกระบวนการต้องลงสู่ผู้เรียนให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. เป็นแผนการสอนที่มีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ได้ลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด โดยครูเป็นเพียงผู้คอยชี้แนะ ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้กิจกรรมที่ผู้เรียนดำเนินการไปตามความมุ่งหมาย
2. เป็นแผนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบคำตอบหรือทำสำเร็จด้วยตนเอง โดยครูพยายามลดบทบาทของผู้บอกคำตอบ มาเป็นผู้คอยกระตุ้นด้วยคำถามหรือปัญหาให้ผู้เรียนคิดแก้หรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรมเอง
3. เป็นแผนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการมุ่งให้ผู้เรียนรับรู้ และนำกระบวนการไปใช้จริง
4. เป็นแผนการสอนที่ส่งเสริมให้ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถจัดหาได้ในท้องถิ่น หลีกเลียงการใช้วัสดุอุปกรณ์สำเร็จรูป ราคาสูง

นรรีชต์ ผืนเชียร (2561) กล่าวว่า ลักษณะของการเขียนแผนการสอนที่ดีนั้น ควรมี ดังนี้

1. มีความละเอียดชัดเจน ครบถ้วน ครอบคลุมทุกองค์ประกอบของการออกแบบแผนการสอน โดยสามารถตอบคำถามได้ว่าสอนอะไร มีจุดประสงค์อย่างไร โดยวิธีไหน และวัดผลเช่นไร
2. แผนการสอนควรเกิดจากการสร้างสรรค์และคิดค้นขึ้นมา โดยตัวครูผู้สอนเอง และคำนึงความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญควบคู่กับสิ่งที่ผู้เรียนต้องเรียนตามหลักสูตร และที่สำคัญที่สุดคือแผนการสอนนั้น จะต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง
3. ส่วนประกอบต่าง ๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้ต้องมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องสัมพันธ์กันซึ่งในการจัดทำแผนการสอน จำเป็นต้องมีการจัดทำตารางวิเคราะห์หลักสูตรก่อนเพื่อกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดที่เราต้องการวัดในหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ จากนั้นก็นำมา

และตัวชี้วัดที่ได้ไปกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ รวมถึงนำจุดประสงค์การเรียนรู้ระบุในการประเมินผล

4. มีการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน โดยมีการบูรณาการ ความคิด ทักษะกระบวนการ และการปฏิบัติเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนมีองค์ความรู้ด้วยตัวเอง ซึ่งในการเขียนแบบการสอนนั้นต้องแยกเป็นขั้นนำ ขั้นสอนและขั้นสรุป เพื่อให้เห็นกระบวนการที่ชัดเจน และควรจะต้องออกแบบให้ผู้อื่นสามารถใช้แทนตัวเราได้

5. มีการเลือกใช้สื่อ นวัตกรรม รวมถึงแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลายตามรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้วางไว้

6. มีการวัดผลและประเมินผลที่ชัดเจน สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งควรมีการจัดทำเครื่องมือในการวัด และระบุเกณฑ์ที่เหมาะสมกับสภาพผู้เรียนตามหลักสูตร

7. มีการบันทึกหลังการสอน โดยระบุผลของการจัดการเรียนรู้ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่ดีในการออกแบบแผนการสอนในครั้งต่อไป

8. มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นที่ผู้เรียนอาศัย

9. มีความสมบูรณ์ถูกต้อง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน จะสังเกตได้ว่า การออกแบบแผนการสอนให้ถูกต้องเหมาะสมเป็นเรื่องที่ต้องใส่ใจในรายละเอียดอย่างมาก ถึงแม้ว่าการออกแบบแผนการสอนนั้นจะเป็นไม่เป๊ะไม่เมาะของบรรดาครูผู้สอนหลาย ๆ ท่าน แต่ถ้าเข้าใจองค์ประกอบและการเชื่อมโยงทั้งหมดนี้ก็ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถออกแบบและจัดทำแผนการสอนนั้นด้วยตัวเองได้ง่ายขึ้นซึ่งถ้าทำได้เช่นนั้นก็จะเป็ประโยชน์ต่อการศึกษาอย่างมาก

วีรญา สุวรรณวงศ์ (2564, น. 28) กล่าวไว้ว่า ลักษณะของแผนการจัดประสบการณ์ที่ดีมีดังนี้

1. แผนการสอนต้องเหมาะสมสอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร
2. แผนการสอนต้องเหมาะสมกับวัยและสติปัญญาพัฒนาการของผู้เรียน
3. แผนการสอนต้องตรงตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียน
4. สอดคล้องกับสภาพและการดำเนินชีวิตประจำวันของเด็ก
5. เนื้อหาที่จะสอนต้องกำหนดให้เหมาะสมกับเวลาและสภาพท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่
6. เรียงลำดับหัวข้อของเนื้อหาโดยเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมให้สัมพันธ์กับประสบการณ์ใหม่
7. จัดกิจกรรมหลายๆประเภทโดยพิจารณาให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน สภาพแวดล้อม เวลา การนำไปใช้
8. แผนการสอนต้องผนวกคุณธรรมและจริยธรรมเข้าไปได้อย่างผสมผสาน

จากความหมายข้างต้น จึงสรุปได้ว่า ลักษณะของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดี จะต้องประกอบด้วย องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ครบถ้วนเหมาะสมสอดคล้องกับ ความมุ่งหมายของหลักสูตร มีกิจกรรม สื่อ การวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกันตลอด ดังนี้ 1) มีความละเอียดชัดเจน ครบถ้วน 2) แผนการสอนควรเกิดจากการสร้างสรรค์และคิดค้นขึ้นมา โดยตัวครูผู้สอนเอง 3) ส่วนประกอบต่าง ๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้ต้องมีความเชื่อมโยง และสอดคล้องสัมพันธ์กัน 4) มีการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมและสอดคล้องกับ ศักยภาพของผู้เรียน 5) การเลือกใช้สื่อ นวัตกรรม รวมถึงแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลาย 6) มีการวัดผลและประเมินผลที่ชัดเจน 7) มีการบันทึกหลังการสอนโดยระบุผลของการจัดการเรียนรู้ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ องค์ประกอบสำคัญครบถ้วนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีความสมบูรณ์ ถูกต้อง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนจะช่วยให้การเรียนการสอน ประสบผลสำเร็จได้ดี

การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2560, น. 82) กล่าวไว้ว่า การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ผู้สอนควรดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรสถานศึกษา ผู้สอนควรศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย อย่างละเอียดจนเกิดความเข้าใจว่าจะต้องพัฒนาเด็กอย่างไร เพื่อให้บรรลุตามจุดหมายที่กำหนดไว้ การศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยช่วยให้ผู้สอนสามารถออกแบบการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้อง กับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย นอกจากนี้ ควรศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อให้มีความเข้าใจ ยิ่งขึ้นเช่น คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 ข้อมูลพัฒนาการเด็ก เป็นต้น

2. ออกแบบการจัดประสบการณ์ ผู้สอนควรออกแบบการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบ การจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยในกรณีที่สถานศึกษากำหนดรูปแบบ การจัดประสบการณ์แบบหน่วยการจัดประสบการณ์ ผู้สอนต้องกำหนดหัวเรื่องเพื่อใช้เป็นแกนกลาง ในการจัดประสบการณ์และกำหนดรายละเอียดของหน่วยการจัดประสบการณ์ โดยนำมาจาก การวิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปีในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ดังนี้

2.1 กำหนดหัวเรื่องหรือชื่อหน่วยการจัดประสบการณ์ผู้สอนต้องกำหนดหัวเรื่องเพื่อใช้ ในการจัดประสบการณ์โดยพิจารณาจากสาระที่ควรเรียนรู้ ซึ่งระบุไว้ในการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ รายปีในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย หัวเรื่องที่กำหนดควรมีลักษณะเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ ของเด็กตรงตามความต้องการและความสนใจของเด็ก สอดคล้องกับสภาพและบริบทในการดำเนิน ชีวิตประจำวันของเด็กหรือสามารถผนวกคุณธรรมและจริยธรรมเข้าไปได้อย่างผสมกลมกลืน การกำหนดหัวเรื่องสามารถทำได้ 3 วิธี ดังนี้ วิธีที่ 1 ผู้สอนเป็นผู้กำหนดผู้สอนจะเป็นผู้กำหนด หน่วยการจัดประสบการณ์ โดยพิจารณาจากสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยและ

ความสนใจของเด็ก วิธีที่ 2 ผู้สอนและเด็กร่วมกันกำหนด ผู้สอนจะกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็น แล้วนำเรื่องที่สนใจมากำหนดเป็นหน่วยการจัดประสบการณ์ วิธีที่ 3 เด็กเป็นผู้กำหนด ผู้สอนจะเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้กำหนดหัวเรื่องได้ตามความสนใจของเด็ก ผู้สอนสามารถนำหัวเรื่องหน่วยการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้มาจัดทำเป็นกำหนดการจัดประสบการณ์ประจำปีการศึกษา โดยคำนึงถึง ฤดูกาล แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศกาล ประเพณีและวันสำคัญต่าง ๆ เพื่อเป็นการเตรียมว่า จะจัดประสบการณ์หัวเรื่องใดในช่วงเวลาใดให้ครบตามเวลาเรียนที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษา ปฐมวัย ทั้งนี้ ผู้สอนควรจัดเตรียมให้มีช่วงเวลาสำหรับจัดประสบการณ์ตามความสนใจของเด็ก

2.2 กำหนดรายละเอียดของหน่วยการจัดประสบการณ์ ผู้สอนควรกำหนดรายละเอียดของหน่วยการจัดประสบการณ์ประกอบด้วย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ จุดประสงค์การเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ ทั้งประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ให้สัมพันธ์กันทุกองค์ประกอบ โดยนำมาจากการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษา ปฐมวัยซึ่งอาจยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมกับหัวเรื่องหรือชื่อหน่วยการจัดประสบการณ์พร้อมทั้ง กำหนดเวลาเรียนของแต่ละหน่วยการจัดประสบการณ์ 1-2 สัปดาห์ตามความเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ของหน่วยการจัดประสบการณ์ ตัวอย่างการกำหนดรายละเอียดของหน่วยการจัดประสบการณ์สำหรับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1-3 หน่วยละ 1 สัปดาห์

2.2.1 มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ กำหนด มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ของหน่วยการจัดประสบการณ์ ที่คาดว่า การจัดประสบการณ์ในหน่วยนั้น ๆ จะนำพาเด็กไปสู่สภาพที่พึงประสงค์ตามวัย การกำหนด มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ของแต่ละหน่วยการจัด ประสบการณ์จะต้องครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน แต่ไม่จำเป็นต้องครบทุกมาตรฐาน คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ผู้สอนสามารถนำมาตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ จากการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปีในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยในส่วนที่สัมพันธ์กับสาระ ที่ควรเรียนรู้ที่เลือกมาจัดในหน่วยการจัดประสบการณ์

2.2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ซึ่งเป็นพฤติกรรม ที่ต้องการให้เกิดกับเด็กเมื่อทำกิจกรรมในหน่วยการจัดประสบการณ์แล้วผู้สอนสามารถกำหนด จุดประสงค์การเรียนรู้โดยพิจารณาจากสภาพที่พึงประสงค์แล้วปรับเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ ทั้งนี้ การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้สามารถกำหนดให้สัมพันธ์กับสาระที่ควรเรียนรู้ของหน่วย การจัดประสบการณ์หรือปรับให้สอดคล้องกับความสามารถในขณะนั้นของเด็ก โดยเชื่อว่า ความสามารถดังกล่าวเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความสามารถที่พึงประสงค์ต่อไปหรือกำหนดตามสภาพ ที่พึงประสงค์ก็ได้ โดยพิจารณาจากความสามารถของเด็กที่ผู้สอนรับผิดชอบเป็นหลัก จุดประสงค์ การเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการจัดประสบการณ์จะครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน โดยจำนวน

จุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการจัดประสบการณ์อาจแตกต่างกันได้ แต่ควรกำหนดจำนวนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ไม่มากเกินไป เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

2.2.3 สารการเรียนรู้ กำหนดรายละเอียดของสารการเรียนรู้ให้เข้ากับหัวเรื่องหน่วยการจัดประสบการณ์ การกำหนดสารการเรียนรู้ต้องประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ดังนี้

1) ประสบการณ์สำคัญ กำหนดประสบการณ์สำคัญที่จะใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมอย่างเหมาะสมกับหน่วยการจัดประสบการณ์ที่กำหนดเพื่อพัฒนาให้บรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้สอนสามารถคัดเลือกประสบการณ์สำคัญจากหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยในส่วนที่สัมพันธ์กับสาระที่ควรเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในการวิเคราะห์สารการเรียนรู้รายปี โดยพิจารณาให้ประสบการณ์สำคัญของแต่ละหน่วยการจัดประสบการณ์ครอบคลุมทั้งพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ทั้งนี้ ผู้สอนสามารถพิจารณาปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมประสบการณ์สำคัญได้ตามความเหมาะสม เมื่อเวลาเขียนแผนการจัดประสบการณ์และประสบการณ์สำคัญที่กำหนดจะต้องปรากฏในการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ

2) สาระที่ควรรู้ กำหนดรายละเอียดของสาระที่ควรเรียนรู้โดยการคัดเลือกสาระที่ควรเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับหัวเรื่องของหน่วยการจัดประสบการณ์จากหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยมากำหนดรายละเอียดเพิ่มเติม ทั้งในลักษณะที่เป็นแนวคิด เนื้อหา ทักษะหรือเจตคติให้สัมพันธ์กับชื่อหน่วยการจัดประสบการณ์ โดยคำนึงถึงสิ่งที่เด็กรู้แล้ว สิ่งที่ต้องการเรียนรู้และสิ่งที่เด็กควรรู้ พิจารณาให้มีระดับความยากง่ายของสาระที่ควรเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก ทั้งนี้ เมื่อกำหนดสาระที่ควรเรียนรู้ครบทุกหน่วยการจัดประสบการณ์แล้ว ควรมีสาระที่ควรเรียนรู้ครบถ้วนตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

3. เขียนแผนการจัดประสบการณ์

3.1 เขียนแผนการจัดประสบการณ์รายสัปดาห์ ออกแบบและกำหนดกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ครบตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการจัดประสบการณ์ ครอบคลุมกิจกรรมประจำวันที่ระบุไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยตลอดทั้งสัปดาห์ไว้ล่วงหน้า การเขียนแผนการจัดประสบการณ์รายสัปดาห์ ต้องคำนึงถึงมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ รวมถึงสารการเรียนรู้ ทั้งประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ตามหน่วยการจัดประสบการณ์ที่ได้ออกแบบไว้ การกำหนดกิจกรรมต้องพิจารณาถึงความสมดุลของพัฒนาการทุกด้านเป็นอันดับแรก จัดให้มีความหลากหลายของกิจกรรมมีความสอดคล้องกัน และเป็นไปในทิศทางที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคนให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการจัดประสบการณ์ ตามคู่มือฉบับที่ใช้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ซึ่งเป็นการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมทั้ง 4 ด้าน

เป็นกิจกรรมประจำวันจึงได้เขียนแผนการจัดประสบการณ์รายสัปดาห์ซึ่งแสดงกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม

3.2 เขียนแผนการจัดประสบการณ์รายวัน ระบุรายละเอียดที่ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้สาระการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วยประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและการประเมินผลกำหนดวิธีการดำเนินกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ในแผนการจัดประสบการณ์รายสัปดาห์เป็นขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบ โดยคำนึงถึงวัย พัฒนาการ ช่วงความสนใจของเด็กและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการ สิ่งที่ผู้สอนควรคำนึงถึงในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย คือ การออกแบบกิจกรรมตามหลักการจัดประสบการณ์และแนวทางการจัดประสบการณ์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไม่ใช่รูปแบบการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ เช่น การเขียนแบบตาราง แบบกิ่งตารางหรือแบบความเรียง ผู้สอนควรพิจารณาเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่นำไปใช้ได้จริงและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อเด็ก เพื่อเป็นแนวในการปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ คู่มือฉบับนี้ นำเสนอตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์รายไว้ระดับชั้นละ 1 วัน เมื่อเขียนแผนการจัดประสบการณ์แล้วผู้สอนควรนำแผนการจัดประสบการณ์ไปใช้ในการจัดประสบการณ์จริงผู้สอนควรให้ความสำคัญกับทั้งการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ และการจัดประสบการณ์จริงสำหรับเด็ก ไม่ควรละเลยการเขียนแผนการจัดประสบการณ์เพราะแผนการจัดประสบการณ์ที่ดีย่อมนำไปสู่การสอนที่ดี และควรให้ความสำคัญกับการจัดประสบการณ์ทั้งที่มีการออกแบบไว้ล่วงหน้าและเกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้ รวมถึงประสบการณ์ที่เกิดจากการอบรมเลี้ยงดูในชีวิตประจำวันด้วย

4. บันทึกหลังการจัดประสบการณ์

หลังจากจัดประสบการณ์แล้ว ผู้สอนควรบันทึกหลังการจัดประสบการณ์ ทั้งการบันทึกผลการจัดประสบการณ์ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดประสบการณ์ รวมทั้งไตร่ตรองคิดทบทวนเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ของตนเอง ทั้งนี้ ผู้สอนสามารถบันทึกได้ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับลักษณะของข้อมูลที่ต้องการ คู่มือฉบับนี้ได้แสดงตัวอย่างแบบบันทึกหลังการจัดประสบการณ์ ซึ่งเป็นการบันทึกพฤติกรรมของเด็กตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในลักษณะของการตรวจสอบรายการและบันทึกเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ ทั้งในเรื่องความยากง่ายของกิจกรรมที่กำหนด ความเหมาะสมของสื่อ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม และข้อมูลอื่น ๆ ที่ผู้สอนคาดว่าจะประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กในการจัดประสบการณ์ครั้งต่อไป ในลักษณะของการเขียนบรรยาย ทั้งนี้ ผู้สอนสามารถปรับเปลี่ยนหรือออกแบบบันทึกหลังการจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของตนเองได้ตามความเหมาะสม

ปนัดดา คำนวนดี (2561, น. 45) กล่าวไว้ว่า การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร ผู้สอนควรดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา ความสัมพันธ์ของมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (จุดหมาย) ตัวบ่งชี้สภาพที่พึงประสงค์ของเด็ก 3-5 ปี

3. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาในส่วนที่เป็นสาระการเรียนรู้ซึ่งกำหนดไว้สองส่วน คือ ส่วนที่เป็นประสบการณ์สำคัญและส่วนที่เป็นสาระที่ควรรู้ โดยผู้สอนจะต้องวิเคราะห์ และเลือกนำมากำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์

4. การกำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนกำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งมีหลากหลายรวมทั้งศึกษาแนวคิดจากนวัตกรรมที่ผู้สอนต้องการใช้สอดแทรกลงในการจัดประสบการณ์สำหรับรูปแบบที่นิยมใช้จัดประสบการณ์เป็นรายสัปดาห์ บางสัปดาห์อาจใช้หน่วยตามความสนใจของเด็ก โดยพิจารณาข้อมูลหลักสูตรสถานศึกษา ตัวเด็ก สภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมประกอบ ทั้งนี้ สามารถยืดหยุ่นตามความเหมาะสมสำหรับการจัดประสบการณ์แบบหน่วยผู้สอนต้องกำหนดหัวเรื่อง โดยใช้เป็นแกนกลางในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก การกำหนดหัวข้อสามารถทำได้ 3 วิธีคือ

- 4.1 เด็กเป็นผู้กำหนดวิธีนี้ผู้สอนจะเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้กำหนดหัวเรื่องได้ตามความสนใจของเด็ก

- 4.2 ผู้สอนและเด็กร่วมกันกำหนด วิธีนี้เป็นวิธีที่ร่วมกันกำหนดระหว่างผู้สอนกับเด็ก โดยผู้สอนกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นแล้วนำเรื่องที่สนใจมากำหนดเป็นหน่วยการจัดประสบการณ์

- 4.3 ผู้สอนเป็นผู้กำหนด วิธีนี้ผู้สอนจะเป็นผู้วางแผนกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์ และสาระการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยไว้ล่วงหน้า โดยพิจารณาจากโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่จัดทำไว้ หน่วยการจัดประสบการณ์นี้สามารถปรับและยืดหยุ่นได้ตามความสนใจของเด็ก การกำหนดหัวเรื่องหน่วยการจัดประสบการณ์สามารถแบ่งได้ดังนี้

- 4.3.1 เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก

- 4.3.2 ตรงตามความต้องการและความสนใจของเด็ก

- 4.3.3 สอดคล้องกับสภาพและการดำเนินชีวิตประจำวันของเด็ก

- 4.3.4 ผนวกคุณธรรมและจริยธรรมเข้าไปได้อย่างผสมกลมกลืน

5. เขียนแผนการจัดประสบการณ์ ผู้สอนควรพิจารณาเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่ผู้สอนนำไปใช้ได้จริงและเกิดประโยชน์ต่อเด็กปฐมวัยที่ผู้สอนรับผิดชอบ ทั้งนี้ จะต้องสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

5.1 นำหน่วยการจัดประสบการณ์มากำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้ เมื่อได้หน่วยการจัดประสบการณ์แล้ว ผู้สอนกำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้ให้เข้ากับหัวเรื่องหน่วยการจัดประสบการณ์ สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรรู้ ซึ่งสาระที่ควรรู้ในหลักสูตรนั้น เป็นสาระที่ไม่ได้กำหนดรายละเอียดของเนื้อหาให้ ทั้งนี้ เพื่อประสงค์ให้สามารถยืดหยุ่นได้โดยง่ายสะดวกต่อการปรับให้เหมาะสมกับความสนใจและสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก

5.2 สังเกตหรือระดมความคิดจากเด็ก ผู้สอนอาจสนทนากับเด็กเพื่อจะได้ทราบจากเด็กว่ามีประสบการณ์เดิมในหัวเรื่องนั้นมากน้อยเพียงใด เด็กอยากทราบอะไรเพิ่มเติม และผู้สอนควรตรวจสอบหลักสูตรเพิ่มเติมสิ่งที่เด็กควรเรียนรู้ในหน่วยหรือหัวเรื่องนั้น ๆ

5.3 เขียนแผนการจัดประสบการณ์ เมื่อได้ข้อบ่งชี้สาระที่เด็กต้องการรู้และสาระที่ผู้สอนคิดว่าเด็กควรรู้เพิ่มเติมแล้ว ผู้สอนต้องเขียนแผนการจัดประสบการณ์ โดยคำนึงถึงมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ในเด็กแต่ละกลุ่มอายุที่ผู้สอนรับผิดชอบ ประสบการณ์สำคัญที่คาดว่าจะเกิด สื่อ กิจกรรมและการประเมิน

กุลิศรา จิตรขญาวณิช (2562, น. 188) ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอนรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

1. วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาเพื่อกำหนดหน่วยการเรียนรู้ และรายละเอียดย่อยของเนื้อหาที่จะนำมาเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละครั้ง
2. วิเคราะห์จุดประสงค์รายวิชาและมาตรฐานรายวิชาเพื่อนำมาสู่การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ เจตคติและค่านิยม
3. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้หรือเนื้อหาโดยเลือกและขยายสาระที่เรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน ชุมชนท้องถิ่นและคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ
4. วิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้หรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบทเรียนโดยกิจกรรมจะต้องมีความหลากหลาย และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. วิเคราะห์กระบวนการวัดผลและประเมินผล โดยเลือกวิธีการวัดผลและประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และสาระการเรียนรู้
6. วิเคราะห์สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ โดยคัดเลือกสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้

ทิพจุฑา สุภิมารส (2567) กล่าวว่า การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ผู้สอนควรดำเนินตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรสถานศึกษา ควรศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยอย่างละเอียดจนเกิดความเข้าใจว่าจะต้องพัฒนาเด็กอย่างไร เพื่อให้บรรลุตามจุดหมายที่กำหนดไว้ การศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยช่วยให้ผู้สอนสามารถออกแบบการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย นอกจากนี้ ควรศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อให้มีความเข้าใจยิ่งขึ้น เช่น คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ข้อมูลพัฒนาการเด็ก เป็นต้น

2. ออกแบบการจัดประสบการณ์ ผู้สอนควรออกแบบการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ในกรณีที่สถานศึกษากำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์แบบหน่วยการจัดประสบการณ์ ผู้สอนต้องกำหนดหัวเรื่องเพื่อใช้เป็นแกนกลางในการจัดประสบการณ์ และกำหนดรายละเอียดของหน่วยการจัดประสบการณ์ โดยนำมาจากการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปีในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ดังนี้

2.1 กำหนดหัวเรื่องหรือชื่อหน่วยการจัดประสบการณ์ การกำหนดหัวเรื่องเพื่อใช้ในการจัดประสบการณ์ พิจารณาจากสาระที่ควรเรียนรู้ ซึ่งระบุไว้ใน การวิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปีในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย หัวเรื่องที่กำหนด ควร มีลักษณะ ดังนี้

2.1.1 เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก

2.1.2 ตรงตามความต้องการและความสนใจของเด็ก

2.1.3 สอดคล้องกับสภาพและบริบทในการดำเนินชีวิตประจำวันของเด็ก

2.1.4 บูรณาการสาระการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

2.1.5 ผนวกคุณธรรมและจริยธรรมเข้าไปได้อย่างผสมกลมกลืน

การกำหนดหัวเรื่องสามารถทำได้ 3 วิธี ดังนี้

วิธีที่ 1 ผู้สอนเป็นผู้กำหนด ผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์ โดยพิจารณาจากสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยและความสนใจของเด็ก

วิธีที่ 2 ผู้สอนและเด็กร่วมกันกำหนด ผู้สอนจะกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็น แล้วนำเรื่องที่สนใจมากำหนดเป็นหน่วยการจัดประสบการณ์

วิธีที่ 3 เด็กเป็นผู้กำหนด ผู้สอนจะเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้กำหนดหัวเรื่องได้ตามความสนใจของเด็ก

ผู้สอนสามารถนำหัวเรื่องหน่วยการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้มาจัดทำเป็นกำหนดการจัดประสบการณ์ประจำปีการศึกษา โดยคำนึงถึงฤดูกาล แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศกาล ประเพณี และวันสำคัญต่าง ๆ เพื่อเป็นการเตรียมว่าจะจัดประสบการณ์หัวเรื่องใด ในช่วงเวลาใด ให้ครบตามเวลาเรียนที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ทั้งนี้ ผู้สอนควรจัดเตรียมให้มีช่วงเวลาสำหรับจัดประสบการณ์ตามความสนใจของเด็ก และตระหนักว่าสามารถเปลี่ยนแปลงหรือยืดหยุ่นกำหนดการจัดประสบการณ์ได้ตามความสนใจของเด็ก

2.2 กำหนดรายละเอียดของหน่วยการจัดประสบการณ์ ผู้สอนควรกำหนดรายละเอียดของหน่วยการจัดประสบการณ์ ประกอบด้วย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ จุดประสงค์การเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ทั้งประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ให้สัมพันธ์กันทุกองค์ประกอบ โดยนำมาจากการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษา ปฐมวัย ซึ่งอาจยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมกับหัวเรื่องหรือชื่อหน่วยการจัดประสบการณ์ พร้อมทั้งกำหนดเวลาเรียนของแต่ละหน่วยการจัดประสบการณ์ 1-2 สัปดาห์ ตามความเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ของหน่วยการจัดประสบการณ์

รายละเอียดของหน่วยการจัดประสบการณ์

1. มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้สอนสามารถพิจารณาจากสภาพที่พึงประสงค์ปรับเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ สามารถกำหนดให้สัมพันธ์กับสาระที่ควรเรียนรู้ของหน่วย ๆ หรือปรับให้สอดคล้องกับความสามารถในขณะนั้นของเด็กหรือกำหนดตามสภาพที่พึงประสงค์ โดยพิจารณาจากความสามารถของเด็กที่ผู้สอนรับผิดชอบเป็นหลัก

3. สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญ และสาระที่ควรเรียนรู้
การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

1. พิจารณาจากตัวบ่งชี้ หรือสภาพที่พึงประสงค์
2. กำหนดให้สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ของหน่วย
3. พิจารณาความสามารถของเด็กในขณะนั้น

4. ครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน

5. จำนวนเหมาะสม สามารถปฏิบัติได้จริง
การกำหนดประสบการณ์สำคัญ

1. คัดเลือกจากหลักสูตรสถานศึกษา
2. สัมพันธ์กับสาระที่ควรเรียนรู้ของหน่วย
3. ครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน
การกำหนดสาระที่ควรเรียนรู้

1. คัดเลือกจากหลักสูตรสถานศึกษา

2. กำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมให้สัมพันธ์กับหน่วย (แนวคิด เนื้อหา ทักษะ

หรือเจตคติ)

3. คำนึงถึงสิ่งที่ได้รู้แล้ว สิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และสิ่งที่เด็กควรรู้

4. ระดับความยากง่ายเหมาะสมกับวัย และ สิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก

จากความหมายข้างต้น จึงสรุปได้ว่า การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ต้องศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรสถานศึกษาศึกษา ทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 และเอกสารอื่น ๆ ออกแบบการจัดประสบการณ์ ผู้สอนควรดำเนินตามขั้นตอนต่อไปนี้ที่เกี่ยวข้องวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาความสัมพันธ์ของมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา เพื่อกำหนดหน่วยการเรียนรู้วิเคราะห์จุดประสงค์รายวิชาและมาตรฐานรายวิชาวิเคราะห์สาระการเรียนรู้หรือเนื้อหาวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้วิเคราะห์กระบวนการวัดผลและประเมินผลวิเคราะห์สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ออกแบบ การจัดประสบการณ์จัดประสบการณ์ การเล่น และเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง เน้นเด็กเป็นสำคัญ และจัดการประเมินพัฒนาการบันทึกหลังการจัดประสบการณ์ให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง

การตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

การตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์ ได้มีนักวิชาการอธิบายถึงไว้ ดังนี้ ประสิทธิ์ รัตนสุภา (2559) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้เป็นเครื่องมือวิจัยชนิดหนึ่งสามารถหาคุณภาพได้โดยการหาความเหมาะสมโดยดำเนินการ ดังนี้

1. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเนื้อหาในแต่ละตอนตรงกับองค์ประกอบและมีความเหมาะสมหรือไม่ จากนั้นจึงมาแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้นเพื่อดำเนินการในขั้นต่อไป
2. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 3 คน พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมโดยพิจารณาให้คะแนน ดังนี้ที่เหมาะสมมากที่สุดให้ 5 คะแนน เหมาะสมมากให้ 4 คะแนน เหมาะสมปานกลางให้ 3 คะแนน เหมาะสมน้อยให้ 2 คะแนน และเหมาะสมน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน
3. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วมาหาค่าเฉลี่ย โดยคัดเลือกเฉพาะข้อความที่มีค่าคะแนนความเหมาะสมตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, น. 102) มาใช้ส่วนข้อความที่มีค่าความเหมาะสมต่ำกว่า 3.51 นำมาปรับปรุงให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

และกล่าวว่า ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ทุกแผนการหาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เป็นการหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้อีกประการหนึ่งโดยผู้เชี่ยวชาญ 3-5 คนประเมินใช้มาตรา ส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีระดับการประเมิน 5 ระดับ โดยให้ความเหมาะสม ดังนี้ เหมาะสมมากที่สุดให้ 5 คะแนน เหมาะสมมากให้ 4 คะแนน เหมาะสมปานกลางให้ 3 คะแนน เหมาะสมน้อยให้ 2 คะแนน และเหมาะสมน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน โดยเกณฑ์การยอมรับความเหมาะสมจะพิจารณาจากค่าเฉลี่ยคำถามแต่ละข้อหากข้อใดมีค่าเฉลี่ย

“ดี” ถึง “ดีมาก” จึงจะยอมรับ นอกจากนั้น ค่าเฉลี่ยรวมจะต้องไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ “ดี” ซึ่งกำหนดค่าเฉลี่ยดังนี้ คะแนน 1.00-1.50 หมายถึง ความเหมาะสมควรปรับปรุงคะแนน 1.51-2.50 หมายถึง ความเหมาะสมพอใช้ คะแนน 2.51-3.50 หมายถึง ความเหมาะสมปานกลาง คะแนน 3.51-4.50 หมายถึง ความเหมาะสมดี คะแนน 4.51-5.00 หมายถึง ความเหมาะสมดีมาก ดังนั้น เกณฑ์ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้จึงต้องมีค่าตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป

มณีนีภา ชูติบุตร (2561) กล่าวถึงแนวทางการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์ มีดังนี้

1. เนื้อหา/สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ จุดประสงค์ การเรียนรู้ที่ดีควรมีทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2. กิจกรรมการเรียนการสอนมีความหลากหลาย เหมาะสมและสอดคล้องกับ ความสามารถของผู้เรียน โดยเน้นกระบวนการคิด การลงมือปฏิบัติ และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และกิจกรรมที่กำหนดจะต้องนำไปสู่การบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด

3. สื่อ/แหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนการสอน ควรมีความหลากหลายและสอดคล้องกับจุดประสงค์ วย และความสามารถของผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกจัดทำ จัดหาสื่อหรือแหล่งการเรียนรู้

4. การวัดผลและเครื่องมือวัดผล สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนการสอนมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจนและครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ

จากความหมายข้างต้น จึงสรุปได้ว่า การตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์สามารถดำเนินการได้ ดังนี้ โดยนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 3 คน พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสม ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ทุกแผน การหาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เป็นการหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ อีกประการหนึ่งโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ประเมินใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีระดับการประเมิน 5 ระดับ นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วมาหาค่าเฉลี่ย โดยเนื้อหา/สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอนมีความหลากหลาย สื่อ/แหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดผลและเครื่องมือวัดผล สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนการสอนมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจน และครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยออกแบบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ประเมินใช้มาตรา ส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีระดับการประเมิน 5 ระดับ นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วมาหาค่าเฉลี่ย

แนวคิดเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านชาติพันธุ์

ความหมายของนิทานพื้นบ้านชาติพันธุ์

ศิริพร ณ ถลาง (2558, น. 13) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กล่าวถึงการใช้คำว่า “เรื่องเล่าพื้นบ้าน” (folk narrative) ว่าครอบคลุมทั้ง “นิทานพื้นบ้าน” (folktale) ประเภทต่าง ๆ ที่สืบทอดมาในสังคมประเพณี (เช่น นิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ นิทานประจำถิ่น ตำนานพื้นบ้าน ฯลฯ) และ “เรื่องเล่าของชาวบ้าน” หรือ “คำบอกเล่าของชาวบ้าน” ในสังคมปัจจุบันที่ใช้อธิบายประวัติที่มาของผลิตภัณฑ์หรือประเพณีพิธีกรรมในท้องถิ่น

มลิวรรณ ศรีสร้อย (2558) ได้ให้ความหมายไว้ว่า นิทานพื้นบ้าน หมายถึง เรื่องเล่าที่เล่าสืบทอดกันมา ส่วนใหญ่เนื้อหาคจะเป็นลักษณะเฉพาะถิ่น โดยอ้างอิงจากสถานที่หรือบุคคลซึ่งเป็นที่รู้จักร่วมกันของคนในถิ่นนั้น ๆ เช่น นิทานพื้นบ้านภาคกลาง เรื่อง ลูกกตัญญู นิทานพื้นบ้านภาคใต้ เรื่อง พิชญ์เหลื่อม นิทานพื้นบ้านภาคเหนือ เรื่อง เชียงเหมี้ยงตำพระยา และนิทานพื้นบ้านภาคอีสาน เรื่อง ผาแดงนางไอ่

กุหลาบ มลลิกะมาส (2558) กล่าวถึง “นิทาน” ไว้ในหนังสือคติชาวบ้านว่า นิทานเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะที่เล่าสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน เพื่อความสนุกสนานเบิกบานใจ ผ่อนคลายความตึงเครียด เพื่อเสริมศรัทธาในศาสนา เทพเจ้า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นคติเตือนใจ ช่วยอบรมปมนิสัย ช่วยให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมและปรากฏการณ์ธรรมชาติ เนื้อเรื่องของนิทานเป็นเรื่องนานาชนิดอาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัย ความรัก ความโกรธ เกลียด ริษยา อาฆาต ตลกขบขันหรือเรื่องแปลกประหลาดผิดปกติธรรมดา ตัวละครในเรื่องก็มีลักษณะต่าง ๆ กัน อาจเป็นคน สัตว์ เจ้าหญิง เจ้าชาย อมนุษย์ แม่มด นางฟ้า แต่ให้มีความรู้สึกนึกคิด พฤติกรรมต่าง ๆ เหมือนคนทั่วไปหรืออาจจะเหมือนที่เราอยากจะเป็น เมื่อนิทานตกไปอยู่ในท้องถิ่นใดก็มักมีการปรับเนื้อเรื่องให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมของถิ่นนั้น นิทานในแต่ละท้องถิ่นจึงมีเนื้อเรื่องส่วนใหญ่คล้ายคลึงกัน คือ สภาพความเป็นมนุษย์ อารมณ์ความรู้สึก รัก เกลียด ความโง่ ฉลาด ขบขัน อาฆาตแค้นหรือทุกข์ สุข ส่วนรายละเอียดจะแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม และอิทธิพลของวัฒนธรรมความเชื่อของแต่ละท้องถิ่น

อุไร พุฒหมื่น (2559, น. 6) นิทานพื้นบ้าน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบทอดกันมาจากรุ่นต่อรุ่น ผ่านกาลเวลามาช้านาน ผ่านคนรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง

วรัญญา ศรีบัว (2560, น. 178) ให้ความหมายไว้ว่า นิทานหมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบทอดกันมาหรือมีผู้แต่งขึ้นเพื่อให้ผู้ฟังได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน และสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมคติสอนใจที่พึงประสงค์สามารถนำความคิดไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันให้ผู้ฟังนำไปใช้ในชีวิตจากเนื้อหาของนิทานเพื่อใช้เป็นสื่อในการเรียนรู้ของเด็ก

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2560) ได้ให้ความหมายไว้ว่า นิทาน คือ เรื่องราวสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอาจจะเป็นเรื่องราวที่อิงความจริง หรือเป็นเรื่องที่เกิดจากจินตนาการของผู้

เล่าเองก็ได้บางเรื่องอาจจะมีการแสดงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์เพื่อให้เกิดความตื่นเต้น สนุกสนานบางเรื่องก็มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเป็นข้อคิดข้อเตือนใจแก่ผู้ฟัง

จากความหมายข้างต้น จึงสรุปได้ว่า เรื่องเล่าพื้นบ้าน” (folk narrative) ว่าครอบคลุมทั้ง “นิทานพื้นบ้าน” (folktale) ประเภทต่าง ๆ ที่สืบทอดมาในสังคมประเพณี (เช่น นิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ นิทานประจำถิ่น ตำนานพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้านเป็นการผูกเรื่องขึ้นมาเล่าให้ฟังด้วยภาษาร้อยแก้ว ด้วยถ้อยคำธรรมดา และด้วยภาษาท้องถิ่นเรื่องที่เล่าสืบทอดกันมาแต่โบราณจากปากต่อปากโดยไม่ปรากฏชื่อผู้เล่าดั้งเดิมว่าเป็นใคร บางเรื่องอาจจะมีการแสดงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์เพื่อให้เกิดความตื่นเต้น สนุกสนานสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมคติสอนใจที่ฟังประสงค์สามารถนำความคิดไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเล่าสืบทอดกันมาจากปากต่อปากผ่านกาลเวลาช้านาน ผ่านคนรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งต่อกันมาจากรุ่นปู่ผ่านสู่รุ่นพ่อ รุ่นลูก รุ่นหลานต่อไปไม่รู้จบสิ้น ถึงแม้ว่าภายหลังจะมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรทั้งร้อยแก้ว และร้อยกรองส่วนใหญ่เนื้อหาจะเป็นลักษณะเฉพาะถิ่น โดยอ้างอิงจากสถานที่หรือบุคคลซึ่งเป็นที่รู้จักร่วมกันของคนในถิ่นนั้น ๆ เป็นวรรณกรรมมุขปาฐะที่เล่าสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน เพื่อความสนุกสนานเบิกบานใจ ผ่อนคลายความตึงเครียด เพื่อเสริมศรัทธาในศาสนา เทพเจ้า สิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นคติเตือนใจ ช่วยอบรมบ่มนิสัยช่วยให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมและปรากฏการณ์ธรรมชาติส่วนรายละเอียดจะแตกต่างกันไปบ้างตามสภาพแวดล้อมและอิทธิพลของวัฒนธรรมความเชื่อของแต่ละท้องถิ่น

ลักษณะของนิทานพื้นบ้านชาติพันธุ์

ประคอง นิมมานเหมินทร์ (2554, น. 7) สรุปลักษณะของนิทานพื้นบ้านว่า เป็นนิทานที่เล่าสืบทอดกันมาด้วยปากและไม่ทราบว่าเป็นผู้แต่งเป็นการเล่าจากความจำที่ได้ฟังต่อ ๆ กันมา เช่น พ่อเล่าให้ลูกฟัง เคยฟังมาจากปู่หรือย่า ปู่หรือย่าเคยฟังมาจากทวด และทวดก็เคยฟังจากผู้อื่นเล่ามาอีกที่ไม่สามารถสืบสาวได้ว่าผู้เล่าคนแรกคือใคร

วิเชียร เกษประทุม (2555, น. 132) ได้รวบรวมลักษณะของนิทานพื้นบ้าน 3 ประการดังนี้

1. เป็นเรื่องเล่าด้วยถ้อยคำธรรมดาเป็นภาษาร้อยแก้วไม่ใช่ร้อยกรอง
2. เล่ากันด้วยปากสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน แต่ต่อมาในระยะหลังเมื่อการเขียนเจริญขึ้นก็อาจเขียนขึ้นตามเค้าเดิมที่เคยเล่าด้วยปากเปล่า
3. ไม่ปรากฏว่าผู้เล่าดั้งเดิมนั้นเป็นใคร อ้างแต่ว่าเป็นของเก่าฟังมาจากผู้เล่าซึ่งเป็นบุคคลสำคัญยิ่งในอดีตอีกต่อหนึ่ง

อุไร พุฒหมื่น (2559) นิทานพื้นบ้านมีลักษณะเฉพาะที่เด่นชัด คือ เป็นเรื่องเล่าที่มีการดำเนินเรื่องอย่างง่าย ๆ โครงเรื่องไม่ซับซ้อน วิธีการที่เล่าก็เป็นไปอย่างง่าย ๆ ตรงไปตรงมา ลักษณะของนิทานพื้นบ้านสรุปได้ ดังนี้

1. เป็นเรื่องเล่าด้วยถ้อยคำธรรมดา มีลักษณะเป็นร้อยแก้ว ไม่ใช่ร้อยกรอง

2. เล่าด้วยปากสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน ในระยะหลังมีการเขียนบันทึกตามเค้าเรื่องที่เคยเล่าด้วยปาก

3. นิทานพื้นบ้านมักจะไม่ปรากฏผู้เล่าดั้งเดิมว่าเป็นใคร อ้างแต่ว่าเป็นของเก่าฟังมาจากผู้เล่าเป็น บุคคลสำคัญยิ่งในอดีตอีกต่อหนึ่ง ผิดกับนิยายสมัยใหม่ที่ทราบตัวผู้แต่ง แม้นิทานที่ปรากฏชื่อผู้แต่งก็อ้างว่าเล่าตามเค้า นิทานที่มีมาแต่เดิมไม่ใช่ตนแต่งขึ้นเอง

4. ต้องแสดงความคิดความเชื่อของชาวบ้าน

Ge lingyu (2020) ได้ให้ความหมายไว้ว่า นิทานพื้นบ้านเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่สำคัญมากเป็นเรื่องที่สืบทอดมาโดยปากและนิทานมีเนื้อหาได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์และมนุษย์กับสังคมโดยการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ผู้เผยแพร่นิทานพื้นบ้าน คือ ผู้แต่งนิทานผู้เล่านิทานและผู้ฟังนิทานซึ่งเป็นคนทั่ว ๆ ไปนั่นเอง นิทานพื้นบ้านมาจากชีวิตแต่ก็สูงกว่าชีวิตความเป็นจริงไม่ได้จำกัดในชีวิตความเป็นจริงเท่านั้น ยังรวมถึงธรรมชาติและความเป็นจริงตามจินตนาการ นิทานพื้นบ้านไม่ใช่เกิดมาอย่างประหลาดใจเนื่องจากผู้เผยแพร่นิทานพื้นบ้านได้เลือกนิทานที่มีเนื้อหาน่าสนใจและมีความสำคัญ นิทานพื้นบ้านจึงสามารถเล่าสืบทอดถึงปัจจุบันนี้ได้

จากคำอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของนิทานข้างต้น จึงสรุปได้ว่า ลักษณะของนิทานเป็นเรื่องเล่าสืบทอดกันมาช้านาน เล่าสืบทอดกันมาด้วยปากและไม่ทราบว่าเป็นผู้แต่ง เนื้อหาได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับสังคม โดยการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เป็นเรื่องเล่าที่มีการดำเนินเรื่องอย่างง่าย ๆ โครงเรื่องไม่ซับซ้อน ลักษณะเป็นร้อยแก้ว ไม่ใช่ร้อยกรอง วิธีการที่เล่าก็เป็นไปอย่างง่าย ๆ ตรงไปตรงมา ไม่ปรากฏว่าผู้เล่าดั้งเดิมนั้นเป็นใครอ้างแต่ว่าเป็นของเก่าฟังมาจากผู้เล่าซึ่งเป็นบุคคลสำคัญยิ่งในอดีตอีกต่อหนึ่ง

ประโยชน์ของนิทานพื้นบ้านชาติพันธุ์

นิทานและการเล่าเรื่องเป็นศิลปะของการใช้ภาษาที่ดี เพราะถือว่าการเล่านิทานนั้นครูจะต้องมีความเข้าใจในหลักและวิธีการเล่าที่ดี จึงจะประสบความสำเร็จในการสอน รวมไปถึงการเล่านิทานยังเป็นการพัฒนาทักษะในการใช้ภาษาของเด็กอีกด้วย และยังพัฒนาการฟังและการพูด เพราะเด็กจะต้องฝึกการจดจำความต่อเนื่องของเรื่อง ฝึกให้เด็กรู้จักการคิดและเรียนรู้คำใหม่ ดังนั้น การเล่านิทาน และการเล่าเรื่องจึงมีอิทธิพลและคุณค่าต่อเด็กมากทั้งในระดับอนุบาลศึกษา (ระดับปฐมวัย) และประถมศึกษา การที่ครูและผู้ใหญ่ได้ใกล้ชิดกับเด็ก โดยการเล่านิทานจะเป็นเครื่องช่วยให้เข้าใจเด็กยิ่งขึ้น การเล่านิทานและการเล่าเรื่องที่มีคุณค่าดังต่อไปนี้

อรศิริ เจือจันทร์ (2556, น. 64) ได้กล่าวถึงนิทานพื้นบ้านมีคุณค่าหลายประการ ดังนี้

1. นิทานให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นการผ่อนคลายความเครียดและช่วยให้เวลาผ่านไปอย่างไม่น่าเบื่อหน่าย การเล่านิทานของไทยอาจเล่าสู่กันฟังในครอบครัวเช่น ปู่ ย่า ตา ยาย หรือพ่อแม่เล่าให้ลูกหลายฟังยามว่างหรือก่อนนอนหรือเล่าขณะที่ผู้คนได้มารวมกันประกอบกิจกรรม

อย่างไรอย่างหนึ่งเป็นเวลานาน ๆ เช่น ขณะทำงานร่วมกัน อาจเป็นการเกี่ยวข้าว ดำนา จัดดอกไม้ ฯลฯ บางครั้งก็เล่ากันขณะหยุดพักกินข้าวหรือหยุดพักผ่อนหลังจากที่ประกอบภารกิจร่วมกันในสังคม

การเล่านิทานในโอกาสต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ ทำให้เกิดความเพลิดเพลินเป็นการผ่อนคลายความเครียดในขณะที่ทำงานหรือหลังจากที่ได้ทำงานหนักมาระยะหนึ่ง ทำให้มีเวลาแห่งภาวะที่จำเจหรืออึดอัดล่วงไปโดยไม่รู้ตัว การเล่านิทานมุขตลกในขณะที่ทำงานหรือให้วงสนทนาช่วยเพิ่มบรรยากาศให้มีรสชาติ และสนุกสนานยิ่งขึ้น

2. นิทานช่วยกระชับความสัมพันธ์ในครอบครัวได้ บางคนอาจมองผู้ใหญ่ว่าเป็นบุคคลที่ขี้บ่น ชอบบดุง นำเปื้อนหน้าหรือนำเกรงขาม แต่ถ้าผู้ใหญ่มีเวลาว่างให้เล่าให้เด็กฟังบ้าง นิทานที่สนุก ๆ ก็จะช่วยให้เด็กอยากอยู่อย่างใกล้ชิด ลดความเกรงกลัวหรือความเปื้อนหน้าผู้ใหญ่ลง ผู้ใหญ่และเด็กก็มีความสุขใกล้ชิดสนิทสนมกันเป็นอย่างดีแม้ในกลุ่มผู้ใหญ่ที่กระทำกิจกรรมร่วมกัน การได้ฟังนิทานนอกจากจะช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างสนุกสนานไม่เบื่อหน่ายแล้ว การฟังนิทานด้วยกันหัวเราะสนุกสนานร่วมกันก็มีส่วนช่วยให้เกิดความสนิทสนมกัน การจัดกิจกรรมสำหรับกลุ่มสัมพันธ์ในปัจจุบัน ในบางครั้งอาจจะมีการแทรกการเล่านิทานเข้าไปด้วย

3. นิทานให้การศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการ โดยเหตุที่นิทานมีตัวละครซึ่งมีชีวิตจิตใจแบบมนุษย์เรา เด็กที่ได้ฟังนิทานจึงเท่ากับมีโอกาสได้เรียนรู้ลักษณะมนุษย์ การได้เรียนรู้เกี่ยวกับอุปสรรคต่าง ๆ ตลอดจนการเอาชนะอุปสรรคของตัวละครจะช่วยให้ได้เรียนรู้เรื่องของชีวิตมากขึ้น สามารถจะอดทนและพยายามหาทางเอาชนะเมื่อต้องเผชิญอุปสรรคในชีวิตจริง

อุไร พุฒหมื่น (2559) นิทานพื้นบ้านม้ง มีคุณค่าหลายประการ ดังนี้

1. ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน
2. ช่วยกระชับความสัมพันธ์ในครอบครัว
3. เสริมสร้างจินตนาการ
4. ให้ข้อคิดและคติเตือนใจ
5. สะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมชาวม้งในอดีตหลาย ๆ ด้าน เช่น ลักษณะของสังคม

วิถีชีวิตของชาวม้ง ตลอดจนประเพณี ค่านิยมและความเชื่อ

นิทานพื้นบ้านม้ง ให้ประโยชน์ ดังนี้

1. ให้ความบันเทิง
2. ให้ความรู้ เช่น ความรู้เกี่ยวกับประเพณี พิธีกรรม
3. ให้แนวทางในการดำเนินชีวิต

วรัญญา ศรีบัว (2560) กล่าวว่า นิทานมีอิทธิพลและคุณค่าต่อเด็กปฐมวัยมาก การที่พ่อแม่และครูได้ใกล้ชิดกับเด็กโดยการเล่านิทานจะเป็นเครื่องมือช่วยให้เด็กเข้าใจสิ่งที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

เพราะการเล่านิทานจะช่วยสร้างเสริมพัฒนาการทางภาษา ความคิด จินตนาการเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน มีความรู้สึกอบอุ่นและใกล้ชิด ซึ่งนิทานเป็นเครื่องมือที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาความฉลาดทางสติปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กให้สูงขึ้น นอกจากนี้ นิทานเป็นวิธีการที่สามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้เพราะเรื่องที่น่าสนใจที่นำมาเล่านั้น ผู้เรียนสามารถรับรู้อารมณ์และเรียนรู้วัฒนธรรมจากเรื่องที่ฟังได้ ตลอดจนได้เรียนรู้ทักษะการฟัง การพูดและจดจำคำศัพท์ใหม่ ๆ ที่จะนำไปช่วยเสริมประสบการณ์ชีวิตของเด็กได้เป็นอย่างดี นิทานมีประโยชน์และคุณค่าต่อเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก นิทานช่วยเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยและยังช่วยปรุงแต่งบุคลิกภาพแก้ไขพฤติกรรมของเด็กให้เป็นไปตามตัวแบบในนิทานที่เด็กชื่นชอบ รวมทั้งยังเปิดโลกจินตนาการให้กว้างไกลและมีสัมพันธภาพอันดีกับบุคคลรอบข้าง เป็นเครื่องกระตุ้นให้เด็กยอมรับพฤติกรรมต่าง ๆ และเป็นต้นแบบในการหล่อหลอมพฤติกรรมและบุคลิกภาพของเด็ก

จากความหมายข้างต้น จึงสรุปได้ว่า นิทานมีอิทธิพลและคุณค่าต่อเด็กปฐมวัยมาก การที่พ่อแม่ และครูได้ใกล้ชิดกับเด็กโดยการเล่านิทานมีประโยชน์ ดังนี้ 1) ช่วยชดเชยประสบการณ์ทางภาษาแก่เด็กในชนบทให้เท่าเทียมเด็กในเมือง 2) ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษาความคิด และจินตนาการ 3) ช่วยฝึกให้เด็กเป็นนักฟังที่ดี 4) ช่วยให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน 5) ช่วยปลูกฝังความรู้สึก ชอบฟังนิทาน 6) ช่วยปลูกฝังให้เด็กเป็นคนใจกว้าง ยอมรับความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน นิทานให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นการผ่อนคลายความเครียดและช่วยให้เวลาผ่านไปอย่างไม่น่าเบื่อหน่าย กระชับความสัมพันธ์ในครอบครัวเด็กบางคน เสริมสร้างจินตนาการ โดยเหตุที่นิทานมีตัวละครซึ่งมีชีวิตจิตใจแบบมนุษย์เรา เด็กที่ได้ฟังนิทานจึงเท่ากับมีโอกาสได้เรียนรู้ลักษณะมนุษย์ให้ความบันเทิงให้ความรู้ เช่น ความรู้เกี่ยวกับประเพณี พิธีกรรมและให้แนวทางในการดำเนินชีวิต

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทสมมติ

การแสดงบทบาทสมมติเป็นรูปแบบการจัดการการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในตนเองเข้าใจความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้อื่น และเกิดการปรับเปลี่ยนเจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรมของตนให้เป็นไปในทางที่เหมาะสม ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

ความหมายของบทบาทสมมติของเด็กปฐมวัย

ทิสนา แคมมณี (2558) ได้ให้ความหมายบทบาทสมมติว่า การให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แสดงออกตามความนึกคิดของตนและนำเอาการแสดงออกของผู้แสดงทั้งด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรม ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยที่สังเกตพบเห็นมาเป็นข้อมูลในการอภิปราย

ผุสดี กุฎอินทร์ (2558) ได้ให้ความหมายของบทบาทสมมติว่า เป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน โดยผู้สอนจะสร้างสถานการณ์สมมติและบทบาทขึ้นมาให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็นในบทบาทสมมติ ผู้สอนมักจะกำหนดปัญหาและข้อขัดแย้งต่าง ๆ แฝงมาด้วย การที่ผู้เรียนได้เลือกที่จะแสดงบทบาทต่าง ๆ ได้โดยไม่ต้องฝึกและเตรียมตัวก่อนนั้น ผู้แสดงจะต้องแสดงไปตามธรรมชาติ โดยที่ไม่รู้ตัวว่าผู้แสดงคนอื่นจะมีปฏิกิริยาโต้ตอบอย่างไรบ้าง นับว่าเป็นการฝึกให้ผู้แสดงได้เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมและหาแนวทางแก้ปัญหาอย่างเป็นธรรมชาติ

พรสวรรค์ สีป้อ (2550, อ้างถึงใน พิมพรรณ ต๊ะสุภา 2558, น. 52) ได้ให้ความหมายของบทบาทสมมติว่า การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) เป็นรูปแบบการสอนที่มีการกำหนดบทบาทให้ผู้เรียนได้แสดงในสถานการณ์ที่สมมติให้โดยให้ผู้เรียนจินตนาการว่าตนเองสวมบทบาทอะไร และแสดงบทบาทเป็นบุคคลนั้น ๆ แสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดและประสบการณ์ตน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เข้าใจความรู้สึกนึกคิดทั้งของตนเองและผู้อื่น ทั้งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบทบาทสมมติที่แสดงด้วย

จากความหมายข้างต้นจึงสรุปได้ว่า บทบาทสมมติของเด็กปฐมวัยเป็นรูปแบบการสอนที่มีการกำหนดบทบาทให้ผู้เรียนได้แสดงในสถานการณ์ที่สมมติ เป็นกระบวนการที่ผู้สอนกำหนดหัวเรื่องหรือปัญหาหรือสร้างสถานการณ์ขึ้นมาให้คล้ายกับสภาพความเป็นจริง เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้แสดงได้แสดงพฤติกรรมอย่างอิสระตามที่ตนคิดว่าจะเป็นในบทบาทที่กำหนดขึ้นแล้วให้ผู้เรียนสวมบทบาทหรือแสดงบทบาทสมมติ เป็นวิธีการที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์และบทบาทสมมติขึ้นจากความจริง เป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน โดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริงและแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดของตน การแสดงออกทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมของผู้แสดงเพื่อการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

ความสำคัญของบทบาทสมมติของเด็กปฐมวัย

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความสำคัญของบทบาทสมมติไว้ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้บทเรียนน่าสนใจ และผ่อนคลายความตึงเครียด
2. สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกอารมณ์ และเจตคติของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี
3. สร้างเสริมความสามัคคีและช่วยให้เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นได้ดีขึ้น
4. ช่วยฝึกฝนแก้ปัญหาและความเข้าใจของผู้เรียน
5. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้ลึกซึ้ง
6. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการปรับเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมรวมทั้งปฏิบัติตนในสังคมได้อย่าง

เหมาะสม

ทศนา แชมมณี (2551) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของบทบาทสมมติไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียนลึกซึ้งขึ้น
  2. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมรวมทั้งค่านิยม และการปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างเหมาะสม
  3. ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ความรู้ในการเผชิญสภาพการณ์ต่าง ๆ ฝึกการแก้ปัญหา ประกอบการตัดสินใจ
  4. ช่วยให้คนในกลุ่มเกิดความใกล้ชิดสนิทสนมเป็นกันเองมีความสามัคคีปรองดองกัน มีความเข้าใจอันดีต่อกัน
  5. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้ยิ่งขึ้น
  6. ช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ได้มากยิ่งขึ้น
  7. ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและเรียนได้อย่างสนุกสนาน และช่วยผ่อนคลาย ความตึงเครียดทางอารมณ์
  8. ช่วยให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเองมากยิ่งขึ้น
- กระทรวงศึกษาธิการ (2551) กล่าวถึง ความสำคัญของบทบาทสมมติว่า

1. ทางด้านภาษา การที่เด็กเล่นด้วยกันจะต้องมีการพูดจาโต้ตอบกันเด็กจะได้คำศัพท์ ใหม่ ๆ ได้ฝึกออกเสียงคำต่าง ๆ และรู้จักนำคำมาเรียงเป็นประโยคและเรื่องราว
2. ทางด้านอารมณ์-สังคม เด็กจะเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคม รู้จักเอื้อเพื่อแบ่งปัน และปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้
3. เป็นการทดแทนอารมณ์หรือสิ่งที่ขาดแคลน เด็กบางคนอาจมาจากบ้านที่ไม่เข้าใจเด็ก ให้ความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่ต่อเด็กไม่เพียงพอหรือเท่าเทียมกัน เด็กสามารถแสดงออก และระบายความคับข้องใจจากการเล่นนี้
4. ช่วยให้เกิดการทดแทนในสิ่งที่เด็กต้องการเช่น เด็กอยากเป็นตำรวจ เป็นหมอ เด็กจะสมมติตนว่าเป็นบุคคลที่ตนต้องการและแสดงพฤติกรรมเลียนแบบในขณะที่เล่น
5. ฝึกให้เด็กรู้จักแก้ปัญหา เช่น ถ้าไม่มีรถก็อาจใช้เก้าอี้ทำเป็นรถแทน
6. ส่งเสริมการคิดและจินตนาการ การเล่นเกมบทบาทสมมตินี้บางครั้งเด็กจะจินตนาการ และคิดฝันในสิ่งที่ตนต้องการรวมทั้งการคิดวางแผนก่อนการเล่น และขณะที่เล่นตามลำดับขั้น สมองตอบสนองต่อการพัฒนาการคิดตามระดับอายุของเด็กได้ดี

มุสตี กุฎอินทร์ (2558) กล่าวถึง ความสำคัญของการแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า เป็นการช่วยให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับผู้อื่น รู้จักร่วมมือ แบ่งปัน และช่วยเหลือผู้อื่น ยอมรับและเป็นมิตรกับผู้อื่น และมีความคิดสร้างสรรค์

ทศนา แชนณี (2559, น. 358) กล่าวถึง ความสำคัญของบทบาทสมมติ ดังนี้ บทบาทสมมติ ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การเอาใจเขามาใส่ใจเรา กล่าวคือ ได้เข้าใจในความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นหรือเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับบทบาทสมมติที่ตนเองแสดง

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า ความสำคัญของบทบาทสมมติเป็นการส่งเสริมให้บทเรียน น่าสนใจ และผ่อนคลายความตึงเครียด สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกอารมณ์ และเจตคติของผู้เรียน ได้เป็นอย่างดี ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการปรับเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรม รวมทั้งปฏิบัติตนในสังคม ได้อย่างเหมาะสม ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ความรู้ในการเผชิญสภาพการณ์ต่าง ๆ ฝึกการแก้ปัญหา ประกอบการตัดสินใจ ช่วยให้เข้าใจในความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นหรือเรื่อง ต่าง ๆ เกี่ยวกับบทบาทสมมติที่ตนเองแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ได้มากยิ่งขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการเรียนและเรียนได้อย่างสนุกสนาน และช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ มีการพูดจา โต้ตอบกันเด็กจะได้คำศัพท์ใหม่ ๆ ได้ฝึกออกเสียงคำต่าง ๆ เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมรู้จักเอื้อเพื่อ แบ่งปันและปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ช่วยให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับผู้อื่น รู้จักร่วมมือ แบ่งปันและช่วยเหลือ ผู้อื่นยอมรับและเป็นมิตรกับผู้อื่นและมีความคิดสร้างสรรค์

ประเภทของการใช้บทบาทสมมติ

นักวิชาการได้จำแนกประเภทของการนำบทบาทสมมติมาเป็นประกอบการสอนไว้ ดังนี้
 ตรีกรพร สุขเกษม (2555, น. 6) การแสดงบทบาทสมมติเป็นสถานการณ์ ของการแสดงโดย ไม่มีการเตรียมตัว เน้นความสำคัญที่บุคคลและบทบาท ผู้เรียนสวมบทบาท คนใดคนหนึ่ง และแสดงหรือปฏิบัติบทบาทของผู้ที่เขาเป็นในสถานการณ์เฉพาะที่กำหนดขึ้น จุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจลึกซึ้ง (insight) ในความรู้สึกของผู้เรียนเกี่ยวกับสถานการณ์เฉพาะนั้น ๆ

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2552) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นกระบวนการสำคัญที่ผู้ แสดงต้องสร้างอารมณ์ให้สะท้อนถึงความเป็นตัวละครได้อย่างสมจริง โดยผู้แสดงต้องสมมติว่าถ้า ตนเองเป็นตัวละครที่สวมบทบาทอยู่นั้น จะทำอย่างไรต่อสถานการณ์ที่ตนกำลังเผชิญอยู่ ประเภทของ การแสดงบทบาทสมมติมี 3 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. การแสดงบทบาทสมมติแบบเตรียมบทบาทแล้ว
2. การแสดงบทบาทสมมติโดยฉับพลัน
3. การแสดงบทบาทสมมติจากสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น

การแสดงบทบาทสมมติเป็นกระบวนการสำคัญที่ผู้แสดงต้องสร้างอารมณ์ให้สะท้อนถึง ความเป็นตัวละครได้อย่างสมจริงโดยผู้แสดงต้องสมมติว่า ถ้าตนเองเป็นตัวละครที่สวมบทบาทอยู่นั้น จะทำอย่างไรต่อสถานการณ์ที่ตนกำลังเผชิญอยู่

กาญจนา ครุฑมณี (2558, น. 19) ได้กล่าวว่า การใช้บทบาทสมมติทั้ง 2 แบบ คือ บทบาท สมมติที่ครูได้เตรียมบทบาทไว้ล่วงหน้าและบทบาทสมมติที่ไม่ได้เตรียมไว้ล่วงหน้า ทั้ง 2 แบบมีจุด

ต่างกัน กล่าวคือ การใช้บทบาทสมมติที่เตรียมไว้ล่วงหน้า เน้นความพร้อมของผู้แสดงที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละบทบาทสมมติที่ไว้ล่วงหน้า เน้นความรับผิดชอบของผู้แสดงที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละบทรวมถึงการจัดฉากให้เหมาะสมแก่นื่องเรื่องหรือสถานการณ์นั้น ๆ ส่วนรูปแบบการใช้บทบาทสมมติที่ไม่มีการเตรียมไว้ล่วงหน้า เน้นไหวพริบเชิงปัญญา ความคิดสร้างสรรค์อย่างฉับไวของผู้แสดง

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า บทบาทสมมติเป็นกระบวนการสำคัญที่ผู้แสดงต้องสร้างอารมณ์ให้สะท้อนถึงความเป็นตัวละครได้อย่างสมจริง บทบาทสมมติมี 2 แบบ คือ บทบาทสมมติที่ครูได้เตรียมบทบาทไว้ล่วงหน้าและบทบาทสมมติที่ไม่ได้เตรียมไว้ล่วงหน้า ทั้ง 2 กิจกรรมที่ใช้บทบาทสมมติเป็นเทคนิคที่ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมโดยสวมบทบาทที่อาจถูกกำหนดไว้หรือเป็นสถานการณ์จำลอง ทำให้ผู้เรียนสามารถแสดงออกทั้งด้านความคิด ลักษณะท่าทางหรือเป็นการแสดงบทบาทจากสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงตอบโต้ในสภาพการณ์อย่างอิสระ อีกทั้ง เป็นการพัฒนาทักษะด้านการพูดการฟัง โดยที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ด้านคำศัพท์หรือเกิดจินตนาการที่จะนำรูปแบบทางภาษามาใช้เพื่อการสื่อสารตามสถานการณ์ที่ได้รับบทบาทได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการนำกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติมาจัดการเรียนรู้

การแสดงบทบาทสมมติ สามารถนำมาจัดกิจกรรมการสอนโดยมีหลักการต่าง ๆ ดังนี้
 ผุสดี กุฎอินทร์ (2558) ให้หลักในการนำบทบาทสมมติไปใช้จัดประสบการณ์ ดังนี้

1. ควรใช้บทบาทสมมติให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ไม่ควรใช้เพื่อการบันเทิงเพียงอย่างเดียว
2. เรื่องที่นำมาใช้ควรเป็นเรื่องที่ไม่ยุ่งยากจนเกินไปเป็นเรื่องที่กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากอภิปรายเมื่อแสดงจบแล้ว
3. บทบาทสมมติไม่ควรกำหนดเวลาแน่นอนตายตัวลงไป
4. บทบาทสมมติจะได้ผลเต็มที่เมื่อนำไปใช้ติดต่อกันพอสมควรไม่ใช่เป็นการคันการเรียนเพียงครั้งหรือสองครั้งเพื่อแก้ความเบื่อหน่ายของผู้เรียนเท่านั้น
5. ควรใช้บทบาทสมมติเมื่อต้องการให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและฝึกทักษะในการปฏิบัติเรื่องสัมพันธ์ของมนุษย์สมมติไว้ดังนี้
  - 5.1 ผู้แสดงควรได้รับการเตรียมตัวอย่างดีนอกจากกลุ่มจะมีความสามารถในการรับรู้และใจกว้างพอที่จะทดลองไปพร้อม ๆ กัน
  - 5.2 สภาพการณ์ที่ใช้ควรเป็นจริงได้ ทำได้และชัดเจนพอสำหรับสิ่งที่ต้องการสอน
  - 5.3 ปกติผู้แสดงมักเสแสร้งกับบทบาทของตนซึ่งจะทำให้บทบาทสมมติกลายเป็นการแสดงเพื่อความบันเทิง ผู้แสดงจะต้องตระหนักว่าบทบาทเหล่านั้นควรตีแผ่ความเป็นจริงเท่าที่จะทำได้

5.4 การใช้บทบาทสมมติอาจเป็นวิธีการที่สิ้นเปลืองเวลาปกติกระบวนการของการสอนแบบนี้ต้องใช้เวลาน้อยหนึ่งชั่วโมง

5.5 บทบาทสมมติต้องอาศัยจินตนาการของกลุ่มด้วยพอสมควร

5.6 บทบาทสมมติต้องการบรรยากาศที่อิสระในการอภิปรายและซักถาม

5.7 บทบาทสมมติเป็นวิธีที่อาศัยกระบวนการกลุ่มไม่ใช่การชี้แนะของใครคนใดคนหนึ่งและใช้สื่อสำหรับใช้ในการทำให้การเรียนรู้เพลิดเพลิน

5.8 การใช้บทบาทสมมติให้ได้ผลควรให้กลุ่มเกิดความคุ้นเคยซึ่งกันและกันก่อนเพราะถ้าผู้เรียนยังใหม่ต่อกันทำให้ปฏิริยาตอบโต้ต่อสถานการณ์ไม่ได้ผลเท่าที่ควร

ทิตนา แชมมณี (2560) กล่าวว่า วิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยเหลือให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริงและแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดของตนเองและการนำการแสดงออกของผู้แสดงทั้งทางความรู้ ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมที่สังเกตพบมาเป็นข้อมูลในการอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ของวิธีสอน 1) มีสถานนะการณ์สมมติและบทบาทสมมติ 2) มีการแสดงบทบาทสมมติ 3) มีการอภิปรายเกี่ยวกับความรู้ ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้ชมและสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ

ชนิษฐา บุนนาค (2561) กล่าวว่า หลักในการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติ การจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองนั้น จำเป็นที่ผู้สอนจะต้องมีการวางแผนและเตรียมการมาเป็นอย่างดี โดยการเตรียมการนั้นควรคำนึงถึงสิ่งสำคัญดังนี้

1. ในเรื่องเวลาไม่ควรจำกัดหรือกำหนดเวลาตายตัวในการแสดง เพื่อให้เด็กแสดงได้อย่างเต็มศักยภาพ
2. ให้เด็กมีส่วนร่วมตามความเหมาะสมกับความสามารถ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความภูมิใจในตนเอง
3. ให้เด็กได้เลือกเนื้อเรื่องที่จะแสดงตามความสนใจของเด็ก
4. ผู้สอนและเด็กร่วมกันวางแผนและจัดฉากในการแสดงอย่างง่าย
5. จัดบรรยากาศให้เด็กอยากมีส่วนร่วม ไม่สร้างความเครียด และให้เด็กได้แสดงออกอย่างเสรีภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน
6. ให้เด็กรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่และยอมรับฟังผู้อื่น โดยไม่เอาความคิดเห็นตัวเองเป็นที่ตั้ง
7. ให้เด็กได้สลับสับเปลี่ยนบทบาทในการแสดงสามารถแสดงได้ทุกบทบาทที่ได้รับมอบหมาย

8. เน้นการวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ เพื่อการพัฒนาและสาระความรู้ที่ได้จากการแสดง และไม่จับผิดเด็กอย่างเดียว

สรุปได้ว่า การแสดงบทบาทสมมติ ควรใช้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ผู้สอนจะต้องมีกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยเหลือให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริงและแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดของตน มีการวางแผนและเตรียมการมาเป็นอย่างดี ผู้สอนต้องกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนและสร้างสถานการณ์และบทบาทสมมติผู้สอนสามารถกระตุ้นความสนใจผู้เรียนได้หลายวิธี เชื่อมโยงประสบการณ์ใกล้ตัวผู้เรียน หรือใช้วิธีเล่าเรื่องราวหรือสถานการณ์ เพื่อช่วยให้การแสดงเป็นไปอย่างราบเรียบ ให้เด็กมีส่วนร่วมตามความเหมาะสมกับความสามารถ ให้เด็กได้เลือกเนื้อเรื่องที่จะแสดงตามความสนใจของเด็ก ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจนตามวัตถุประสงค์

ขั้นตอนการแสดงบทบาทสมมติ

นักการศึกษาหลายท่านเสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติในการสอนไว้ดังนี้

ทิศนา แคมมณี (2557, น. 242-243) ได้สรุปขั้นตอนหรือกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing Model) ควรมีดังต่อไปนี้

1. ชี้นำเสนอสถานการณ์ปัญหาและการแสดงบทบาทสมมติ ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์ปัญหาและการแสดงบทบาทสมมติที่มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริงและมีระดับความยากง่ายเหมาะสมกับวัย และความสามารถของผู้เรียน การแสดงบทบาทสมมติที่กำหนดจะมีรายละเอียดมากนักน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน ถ้าต้องการให้ผู้เรียนเปิดเผยความคิดความรู้สึกของตนมาก บทบาทที่ให้ควรมีลักษณะเปิดกว้างกำหนดรายละเอียดให้น้อย แต่ถ้าต้องการจะเจาะประเด็นเฉพาะอย่าง การแสดงบทบาทสมมติอาจกำหนดรายละเอียดควบคุมการแสดงของผู้เรียนให้มุ่งไปที่ประเด็นเฉพาะนั้น

2. เลือกผู้แสดง ผู้สอนและผู้เรียนจะร่วมกันเลือกผู้แสดงหรือให้ผู้เรียนอาสาสมัครก็ได้แล้วแต่ความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์และการวินิจฉัยของผู้สอน

3. จัดฉาก การจัดฉากนั้นจัดได้ตามความพร้อมและสภาพการณ์ที่เป็นอยู่

4. เตรียมผู้สังเกตการณ์ ก่อนการแสดงผู้สอนจะต้องเตรียมผู้ชมว่าควรสังเกตอะไร และปฏิบัติตัวอย่างไรเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

5. ขั้นแสดง ผู้แสดงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการที่จะทำให้ผู้ชมเข้าใจเรื่องราวหรือเหตุการณ์ ผู้แสดงจะต้องแสดงออกตามบทบาทที่ตนได้รับให้ดีที่สุด

6. อภิปรายและประเมินผล การอภิปรายผลส่วนใหญ่จะแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มย่อย การอภิปรายจะเป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ การแสดงออกของผู้แสดง และควรเปิดโอกาสให้ผู้แสดงได้แสดงความคิดเห็นด้วย

7. ขึ้นแสดงเพิ่มเติม ควรมีการแสดงเพิ่มเติมหากผู้เรียนเสนอแนะทางออกอื่นนอกเหนือจากที่ได้แสดงไปแล้ว

8. ขึ้นอภิปรายและประเมินผลอีกครั้ง หลังจากการแสดงเพิ่มเติมกลุ่มควรอภิปรายและประเมินผลเกี่ยวกับการแสดงครั้งใหม่ด้วย

9. ขึ้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุปการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสรุปผลการอภิปรายของกลุ่มตนและหาข้อสรุปรวม หรือการเรียนรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดเห็น ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมและพฤติกรรมของบุคคล

ทิศนา แคมมณี (2557, น. 358-359) กล่าวว่า ขั้นตอนสำคัญที่ขาดไม่ได้ของการสอน โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ มีดังต่อไปนี้

1. ผู้สอนหรือผู้เรียน นำเสนอสถานการณ์สมมติและการแสดงบทบาทสมมติ
2. ผู้สอนหรือผู้เรียนเลือกผู้แสดงบทบาท
3. ผู้สอนเตรียมผู้สังเกตการณ์
4. ผู้เรียนแสดงบทบาทและสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออก
5. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายเกี่ยวกับความรู้ ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้แสดง
6. ผู้สอนและผู้เรียนสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ
7. ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ ผู้สอนควรใช้ 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขึ้นเตรียมการ 2) ขึ้นเริ่มบทเรียน 3) ขึ้นเลือกผู้แสดง 4) ขึ้นกำหนดตัวผู้สังเกตการณ์หรือผู้ชม 5) ขึ้นแสดง 6) ขึ้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง 7) ขึ้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป ทั้งนี้ ผู้สอนให้ข้อมูลทางภาษาแก่ผู้เรียน โดยกระตุ้นและอธิบายเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ให้เข้าใจความหมายและวิธีการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ควบคู่กับการเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษา ผู้สอนเป็นผู้สร้างบรรยากาศในการเรียนและเตรียมความพร้อมด้านภาษาแก่ผู้เรียน

องค์ประกอบของการแสดงบทบาทสมมติ

ทิศนา แคมมณี (2557, น. 358) ให้องค์ประกอบสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า

1. มีผู้สอนและผู้เรียน

2. มีสถานการณ์สมมติและการแสดงบทบาทสมมติ
3. มีการแสดงบทบาทสมมติ
4. มีการอภิปรายเกี่ยวกับความรู้ ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้แสดง และสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ

จินตนา ศิริธัญญารัตน์ (2561, น. 126-128) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบส่วนสำคัญของ รูปแบบการสอนแบบบทบาทสมมติ (Role Playing) ประกอบด้วย องค์ประกอบส่วนสำคัญที่ต้อง ปฏิบัติสำหรับการเรียนการสอนดังนี้

1. ส่วนที่ต้องสอนและผลลัพธ์ที่คาดหวังจากการสอน (Instructional Effects) คือ
  - 1.1 ความเห็นใจและการยอมรับนับถือผู้อื่น (Empathy, Respect)
  - 1.2 การวิเคราะห์ค่านิยมและพฤติกรรมของบุคคล (Analyses of Personal Values and Behavior)
  - 1.3 กลยุทธ์การแก้ปัญหาระหว่างบุคคล (Strategies of Solving Interpersonal Problems)
2. ส่วนที่ต้องปลูกฝังและผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับผู้เรียน (Nurturant Effects)
  - 2.1 การแสดงออกหรือความคิดเห็นที่อ่อนโยน (Integrative Ness)
  - 2.2 Cromford in expressing opinions
  - 2.3 ทักษะในการสร้างความปรองดอง (Skills in negotiating)
3. ขั้นตอนหรือกระบวนการของการเรียนการสอน (Syntax) แบ่งเป็นขั้นตอน 9 ขั้นตอน คือ
  - ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจให้ความสนใจภายในกลุ่ม (Warm Up)
  - ขั้นที่ 2 เลือกผู้เกี่ยวข้องในบทบาทสมมติ
  - ขั้นที่ 3 กำหนดฉากต่าง ๆ
  - ขั้นที่ 4 เตรียมผู้สังเกตบันทึกข้อมูล
  - ขั้นที่ 5 แสดงบทบาทสมมติ
  - ขั้นที่ 6 ใช้บทบาทแสดงและประเมินผล
  - ขั้นที่ 7 แสดงบทบาทใหม่อีกครั้ง
  - ขั้นที่ 8 อภิปรายการแสดงประเมินผล
  - ขั้นที่ 9 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสรุป
4. ระบบสังคม (Social System) ส่วนที่เรียกว่าระบบสังคมรูปแบบการสอนแบบบทบาทสมมติต้องวางแผน ครูทำหน้าที่เริ่มเปิดประเด็นแนะนำกิจกรรมให้ผู้เล่นผู้แสดงแต่ละขั้นประเมิน ความสำคัญผู้เรียนมีส่วนร่วมสำคัญในการอภิปรายมากที่สุด

5. หลักการตอบสนอง (Principles of Reaction) ยอมรับการตอบสนองของผู้เรียนโดยไม่มีการประเมินผลใด ๆ

5.1 ครูและผู้เรียนสำรวจปัญหา สถานการณ์ ปัญหาและเปรียบเทียบ

5.2 สร้างและพัฒนาความตระหนักรู้ให้กับผู้เรียนเกี่ยวกับด้านมุมมองด้านความรู้สึก โดยการสะท้อนความคิดแต่ละครั้งและสรุปผลการตอบสนอง

5.3 อภิปรายความคิดรวบยอดของบทบาทให้ชัดเจนและแสดงให้เห็นว่าการแสดงในแต่ละบทบาทแสดงได้หลาย ๆ อย่างหลาย ๆ พฤติกรรม

5.4 เน้นให้เห็นว่ามีการแก้ปัญหาหลายแนวทางเสมอ

6. ระบบสนับสนุน (Support System) โดยผู้สอนบทบาทสมมติเป็นรูปแบบการสอนที่เน้นประสบการณ์จึงต้องช่วยเหลือสนับสนุนด้านสื่อต่าง ๆ

จากหลักการเป้าหมายหลักของการสอนแบบบทบาทสมมติ Joyce และคณะได้นำเสนอเรื่องสำคัญหรือจุดเน้นในการแสดงบทบาทสมมติ เพราะประเด็นสำคัญต่อไปนี้ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความคิดเห็น เจตคติและค่านิยมของมนุษย์ที่อาจต้องมีการปรับหรือเปลี่ยนแปลงเพื่อการดำรงชีวิต การปฏิบัติงานที่ดี ราบรื่น และสร้างสรรค์ในสังคมประชาธิปไตย

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า องค์ประกอบส่วนสำคัญของการสอนแบบบทบาทสมมติ (Role Playing) ประกอบด้วย องค์ประกอบส่วนสำคัญที่ต้องปฏิบัติสำหรับการเรียนการสอน ดังนี้

- 1) ผู้สอนและผู้เรียน
- 2) สถานการณ์สมมติและการแสดงบทบาทสมมติ
- 3) การแสดงบทบาทสมมติ
- 4) การอภิปรายเกี่ยวกับความรู้ ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรม
- 5) ส่วนที่ต้องสอนและผลลัพธ์ที่คาดหวังจากการสอน
- 6) ส่วนที่ต้องปลูกฝังและผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับผู้เรียน
- 7) ขั้นตอนหรือกระบวนการของการเรียนการสอน
- 8) ระบบสังคม
- 9) หลักการตอบสนอง
- 10) ระบบสนับสนุน

ประโยชน์ของกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ

ประโยชน์ของกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติมีหลายประการ ดังเช่น เม็นท์ส (Ment, 1986) ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติช่วยให้ผู้เรียนแสดงออก ซึ่งความรู้สึกที่ซ่อนอยู่ได้อธิบายถึงหัวข้อสนทนา และปัญหาส่วนตัว เข้าใจผู้อื่นและเข้าใจตนเอง ได้ฝึกพฤติกรรมหลายรูปแบบมีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มทั้งเป็นแบบทางการและไม่เป็นทางการ และกล้าแสดงความคิดเห็น

กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นวิธีหนึ่งที่มีมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง โดยที่ผู้เรียนมีอิสระในการเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ และเป็นเทคนิควิธีการสอนวิธีหนึ่งซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนอีกด้วย เนื่องจากผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนมีอิสระในการเลือกใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นกิจกรรมการเรียนภาษาที่มีความหมาย ผู้เรียนจะเกิดความสนุกสนานกับกิจกรรมและบรรยากาศในการเรียน และก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ขึ้นอย่างสร้างสรรค์ ปารีชาติ เตชะ (2553) การเรียนโดยใช้

กิจกรรมบทบาทสมมติทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ มีอิสระในการพูด มีบรรยากาศในการเรียนที่ผ่อนคลายและมีโอกาสได้ฝึกพูดในสถานการณ์ต่าง ๆ ผู้เรียนมีการแสดงข้อมูลซึ่งกันและกัน รู้จักคิดอย่างสร้างสรรค์และมีปฏิสัมพันธ์กัน

พรสวรรค์ สีปุย (2550) กล่าวถึง ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความคิด ความรู้สึก พฤติกรรมและการกระทำของผู้อื่น
2. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความคิด ความรู้สึกของตนเองซึ่งอาจมีผลให้เกิดการปรับเปลี่ยน

พฤติกรรมและการกระทำของตน

3. ช่วยพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา การเผชิญปัญหา
4. ส่งเสริมทักษะในการดำเนินชีวิต การเผชิญสถานการณ์และทักษะการแก้ปัญหา
5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2550) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของวิธีการสอนแบบบทบาทสมมติไว้ ดังนี้

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นหรือความสำคัญของสิ่งของในเรื่อง สามารถปรับความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนฝูงได้

2. ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจจากบทบาทสมมติ ซึ่งมีสถานการณ์ของความขัดแย้งแฝงอยู่ ผู้แสดงได้รู้จักใช้ไหวพริบในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ และรู้จักวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาเพื่อแก้ไขปัญหานั้นได้ตรงจุด

3. ผู้เรียนเห็นแนวทางการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง เป็นการสร้างความสามัคคีระหว่างกลุ่ม การทำงานร่วมกันจะทำให้ทุกคนมีความเข้าใจกัน และรู้จักปรับปรุงตนเองให้เข้ากับผู้อื่น

4. ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ในการปฏิบัติให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ และสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม

5. ทำให้บทเรียนมีความสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้รับความสนใจและทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หลาย ๆ ด้าน และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้

6. ผู้สอนได้เรียนรู้ความต้องการของผู้เรียนที่ได้เปิดเผยความต้องการของตนเองออกมาอย่างไม่รู้ตัว ผู้สอนได้รู้ความสามารถอุปนิสัยการทำงาน การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นของผู้เรียน

7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงความสามารถ ความเข้าใจของตนต่อชุมชน

ทิตินา แคมมณี (2553) ได้กล่าวถึง ข้อดีของการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการเรียนการสอน ดังนี้

1. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจความรู้สึก และพฤติกรรมของผู้อื่นได้เรียนรู้การเอาใจเขามาใส่ใจเราเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง

2. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและเกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติและพฤติกรรมของตน

3. เป็นวิธีสอนที่ช่วยพัฒนาทักษะในการเผชิญสถานการณ์ ตัดสินใจและแก้ปัญหา
4. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้การเรียนการสอนมีความใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริง
5. เป็นวิธีสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมาก ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน และการเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียนเพราะข้อมูลมาจากผู้เรียนโดยตรง

ทิตินา แชมมณี (2557, น. 361) ได้กล่าวถึง ข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการสอน โดยใช้การ แสดงบทบาทสมมติดังนี้

1. ข้อดี

1.1 เป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจความรู้สึก และพฤติกรรมของผู้อื่น ได้เรียนรู้การเอาใจเขามาใส่ใจเราเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง

1.2 เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและเกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และพฤติกรรมของตน

1.3 เป็นวิธีสอนที่ช่วยพัฒนาทักษะในการเผชิญสถานการณ์ตัดสินใจและแก้ปัญหา

1.4 เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้การเรียนการสอนมีความใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริง

1.5 เป็นวิธีสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมาก ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนานและการเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียนเพราะข้อมูลมาจากผู้เรียนโดยตรง

2. ข้อจำกัด

2.1 เป็นวิธีสอนที่ใช้เวลามากพอสมควร

2.2 เป็นวิธีสอนที่ต้องอาศัยการเตรียมการและการจัดการอย่างรัดกุมหากจัดการไม่ดีพอ อาจเกิดความยุ่งยากสับสนขึ้นได้

2.3 เป็นวิธีสอนที่ต้องอาศัยความไวในการรับรู้ (Sensitivity) ของผู้สอนหากผู้สอน ขาดคุณสมบัตินี้ไม่รับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนบางคน และไม่ได้แก้ปัญหาแต่ต้นอาจเกิดเป็นปัญหา ต่อเนื่องไปได้

2.4 เป็นการสอนที่ต้องอาศัยความสามารถของครูในการแก้ปัญหาเนื่องจากการแสดง ของผู้เรียนอาจไม่เป็นไปตามความคาดหวังของผู้สอน ผู้สอนจะต้องสามารถแก้ปัญหาหรือปรับ สถานการณ์และประเด็นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้

วิศณี ไชยรักษ์ และขวัญจิต รัตนวรรณกุล (2557) ได้กล่าวถึง ประโยชน์การจัดกิจกรรม บทบาทสมมติ ไว้ว่า

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นหรือความสำคัญของสิ่งของ ในเรื่องสามารถปรับความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนได้

2. ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจจากบทบาทสมมติ มีสถานการณ์ของความขัดแย้งแฝงอยู่และผู้แสดงได้รู้จักใช้ไหวพริบในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ และรู้จักวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาเพื่อแก้ไขปัญหานั้นได้ตรงจุด
  3. ผู้เรียนมองเห็นแนวทางการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง
  4. เป็นการสร้างความสามัคคีระหว่างกลุ่ม การทำงานร่วมกันจะทำให้ทุกคนมีความเข้าใจกันและรู้จักปรับตนเองให้เข้ากับผู้อื่น
  5. ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับเหตุการณ์และสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม
  6. ทำให้บทเรียนมีความสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้รับความสนใจและทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่หลาย ๆ ด้านและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้
  7. ผู้สอนได้เรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียนที่ได้เปิดเผยความต้องการของตนเองออกมาอย่างไม่รู้ตัว ผู้สอนได้รู้ความสามารถอุปนิสัยการทำงาน การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นของผู้เรียน
  8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกความสามารถ ความเข้าใจของตนเองต่อชุมชน
- วิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติเกิดความเข้าใจความรู้สึกและพฤติกรรมผู้อื่นพัฒนาทักษะในการเผชิญสถานการณ์ ตัดสินใจและแก้ปัญหา ส่วนร่วมในการเรียนมาก ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนานและการเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียน

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติเป็นการจัดการที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกพฤติกรรมในหลาย ๆ รูปแบบ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง โดยที่ผู้เรียนมีอิสระในการเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน มีอิสระในการเลือกใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นกิจกรรมการเรียนภาษาที่มีความหมาย ผู้เรียนเข้าใจความคิด ความรู้สึก พฤติกรรมและการกระทำของผู้อื่น ผู้เรียนเข้าใจความคิด ความรู้สึกของตนเองซึ่งอาจมีผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการกระทำของตน ส่งเสริมทักษะในการดำเนินชีวิตการเผชิญสถานการณ์และทักษะการแก้ปัญหา ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก ทำให้บทเรียนมีความสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้รับความสนใจ และทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หลาย ๆ ด้าน และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ผู้สอนได้เรียนรู้ความต้องการของผู้เรียนที่ได้เปิดเผยความต้องการของตนเองออกมาอย่างไม่รู้ตัว ผู้สอนได้รู้ความสามารถอุปนิสัยการทำงาน การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นของผู้เรียน ผู้เรียนมองเห็นแนวทางการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก ความสามารถ ความเข้าใจของตนเองต่อชุมชน ผู้เรียนจะเกิดความสนุกสนานกับกิจกรรมและบรรยากาศในการเรียนและก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ขึ้นอย่างสร้างสรรค์

การจัดประสบการณ์โดยการใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ

กมลทิพย์ ลบแยม (2554, น. 24) ได้กล่าวถึง การจัดประสบการณ์โดยการใช้นิทานร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติว่า กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้แสดงออก และเป็นกระบวนการที่ช่วยให้เด็กได้ตีความจากสิ่งที่เขาได้ฟัง ได้พบจากเรื่องราวนิทานหรือประสบการณ์ตรง การที่เด็กได้ตีความออกมาเป็นการแสดงออกในรูปแบบที่สมมุติตัวเอง การเล่นบทบาทสมมติจะไม่มีบทบาทพูดหรือคำพูดที่ประกอบการเล่นในบทบาทแต่การเล่นบทบาทสมมติจะส่งเสริมทักษะทางภาษาเด็กจะพูดได้คล่องแคล่วมีชั้นมีตอนและลำดับเหตุการณ์ในการเล่นเป็นเรื่องราวได้ การที่เด็กได้สมมติได้แสดงออกเลียนแบบในรูปแบบต่าง ๆ ย่อมมีความสำคัญต่อตัวเด็ก

ปณิดา ทองมูล (2556, น. 26) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการจัดประสบการณ์โดยการใช้นิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ไว้ว่า

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในเนื้อหาที่กำลังจะเรียนด้วยกิจกรรมหลากหลาย กำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมเพียงสั้น ๆ เป็นกิจกรรมที่สนุกสนานน่าสนใจตื่นเต้นและน่าติดตามชมควรคำนึงถึงการเลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่จะเรียนโดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมโดยการพูดส่วนใหญ่จะใช้เพลงการเต้นประกอบเพลงการเคลื่อนไหว นิทานของจริง ปริศนาคำทาย เกม บัตรภาพ

ขั้นดำเนินการสอน หมายถึง ขั้นตอนที่ทำให้ความรู้เนื้อหาอย่างละเอียดตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้โดยการเล่านิทานให้เด็กฟัง แล้วให้เด็กได้แสดงบทบาทสมมติตามเรื่องอย่างสร้างสรรค์ตามจินตนาการเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียน ผู้สอนต้องเลือกสื่ออุปกรณ์ให้ตรงกับเนื้อหาอย่างหลากหลายให้เด็กได้เลือกตามความสนใจต้องมีการจัดลำดับขั้นตอนการใช้สื่อให้เหมาะสมกับผู้แสดงและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียน

ขั้นสรุปบทเรียน หมายถึง ขั้นตอนการสรุปบทวนเนื้อหาของบทเรียนให้ครอบคลุมเนื้อหาสำคัญทั้งหมดโดยย่อและใช้ระยะเวลาเพียงสั้น ๆ ที่เหมาะสมให้ได้ใจความจากการฟังนิทานและแสดงบทบาทสมมติมาตามวัตถุประสงค์

การนำนิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติมาใช้กับเด็กควรคำนึงถึง ระดับความแตกต่างของเพศ วัย อายุและความเหมาะสมกับเด็กแต่ละคน ให้เด็กได้ลงมือแสดงด้วยตนเองอย่างอิสระตามความคิด และจินตนาการในการแสดงบทบาทของตนเอง

Piaget & Inhelder (1969, pp. 120-125) ได้กล่าวว่า การเล่านิทานประกอบการเล่นบทบาทสมมติเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กเกิดความสนุกสนานและสามารถจดจำเนื้อเรื่องได้ง่าย เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวจากของจริงตามทฤษฎีของเพียเจท์ กระบวนการคิดของเด็กในวัยนี้ยังไม่พัฒนาถึงขั้นจะเข้าใจสิ่งที่เป็นามธรรมได้ ต้องเทคนิคช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ การเล่า

นิทานโดยการแสดงบทบาทสมมติประกอบเป็นเทคนิคที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งในการเล่านิทานสามารถ
 รั้ให้เด็กเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่เบื่อหน่าย

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์โดยการใช้นิทานภาพชาติพันธุ์
 ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้แสดงออก และเป็นกระบวนการที่ช่วยให้
 เด็กได้ตีความจากสิ่งที่เขาได้ฟังได้พบจากเรื่องราวนิทานหรือประสบการณ์ตรง เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้
 สิ่งต่าง ๆ รอบตัวจากของจริง การนำนิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติมาใช้กับเด็ก ควรคำนึงถึง
 ระดับความแตกต่างของเพศ วัย อายุ และความเหมาะสมกับเด็กแต่ละคน มีขั้นตอน ดังนี้
 1) ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน 2) ช้่นดำเนินการสอน 3) ช้่นสรุปบทเรียน กระบวนการคิดของเด็กในวัยนี้
 ยังไม่พัฒนาถึงขั้นจะเข้าใจสิ่งที่เขานามธรรมได้ ต้องใช้เทคนิคช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ การเล่านิทาน
 โดยการแสดงบทบาทสมมติประกอบเป็นเทคนิคที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งในการเล่านิทานสามารถรั้ให้เด็ก
 เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่เบื่อหน่าย

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะด้านการฟัง

ความหมายของการฟัง

นงลักษณ์ งามขำ (2551, น. 73) ได้สรุปใจความสำคัญของการสอนฟัง ดังนี้

1. เด็กในชั้นประถมศึกษาเรียนรู้รายละเอียดต่าง ๆ จากการฟัง ถ้าเราสอนฟังโดยตรง
 ก็จะสามารถพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของเด็กได้
2. เด็กตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรียนรู้โดยตรงทันทีจากการฟัง
 ได้ดีกว่าการอ่าน เพราะเด็กในระดับชั้นต้น ๆ นี้ ยังไม่มีทักษะการอ่านมากพอที่จะอ่านบทความ
 ครูจึงควรให้ความสำคัญกับการสอนฟังในฐานะที่เป็นทักษะภาษา เช่นเดียวกับการอ่าน
3. เด็กเรียนช้าไม่ได้หมายความว่ามีความบกพร่องในการฟังน้อย ดังนั้นการฟังจึงเป็นวิธีการสอนที่ดี
 ที่สุดสำหรับเด็กที่เรียนช้า
4. ความสามารถในการฟังของเด็กในระดับชั้นอนุบาล-ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไม่แตกต่าง
 ทั้งผู้ชายและผู้หญิง

Machado (2003) ระบุถึง ความสำคัญของการฟังว่า พัฒนาการทางการฟังของเด็กปฐมวัย
 เป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญกับเด็ก เด็กสามารถเรียนรู้ได้ดีกว่าทักษะด้านอื่น ๆ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควร
 ให้ความสำคัญกับการสอนการฟังให้กับเด็กเนื่องจากเป็นทักษะที่ เด็กปฐมวัยเรียนรู้
 ได้ก่อนการพูด

สุปราณี ประพฤติการณ์ (2553, น. 3) กล่าวว่า การฟัง หมายถึง การได้ยิน การติดตาม
 เรื่องราวของสิ่งที่ได้ยินไปด้วยความเข้าใจสิ่งนั้นจับข้อความต่าง ๆ ที่ควรคล้อยตามหรือโต้แย้ง

แกลวิน และดวงเดือน แสงชัย (2553, น. 19) กล่าวว่า การฟังเป็นกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วย การรับ (Receiving) การแปลความหมาย (Interpreting) การประเมิน (Evaluating) และการโต้ตอบข้อความที่ได้ยิน (Responding) การฟังจึงมิใช่เป็นการปล่อยให้เสียงผ่านหูเท่านั้น ประสิทธิภาพของการฟังขึ้นอยู่กับความสนใจและความตั้งใจของผู้ฟัง นอกจากนี้ การฟัง ผู้ฟังจะต้องใช้ความสามารถในการเรียบเรียง ตีความ เพื่อให้เข้าใจความหมายของผู้พูดโดยอาศัยประสบการณ์เดิมของผู้ฟัง อีกทั้ง ยังต้องประเมินความคิดและความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับข้อความที่ได้ยินแล้วจึงโต้ตอบจึงจะเป็นการฟังที่สมบูรณ์

ชาญดา จันทะปิตตา (2555, น. 19) ได้กล่าวว่าการติดต่อสื่อสารให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องอาศัยทักษะการใช้ภาษา 4 ด้าน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน แต่ในชีวิตประจำวันทักษะการฟังเป็นทักษะที่ใช้มากกว่าทักษะอื่น ๆ และเป็นทักษะแรกที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ถ้าฟังไม่รู้เรื่องก็ไม่สามารถพูดโต้ตอบได้ ดังนั้น การทำความเข้าใจถึงความหมายของการฟังจึงเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการฟังที่น่าสนใจไว้ ดังนี้

พรพิมล รียาย และธนากร ขำศรี (2555, น. 6) กล่าวว่า การฟังเป็นพฤติกรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรับรู้ ความเข้าใจ ดังนี้ การฟังจึงไม่ได้หมายถึงการได้ยินเท่านั้น แต่การฟังหมายถึงการได้ยินอย่างรับรู้และตั้งใจที่จะรู้โดยพยายามเข้าใจความหมายของเสียงที่ได้ยินให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้เปล่งเสียงนั้น ดังนั้นการฟังจึงเป็นพฤติกรรมที่ต้องฝึกฝนจนเกิดการเรียนรู้

เดือนนภา ทองมาก (2558, น. 17) กล่าวว่า การฟังเป็นทักษะเชิงสร้างสรรค์ในการทำความเข้าใจคำพูดต้องมีการตีความ หรือวิเคราะห์สิ่งที่ผู้ได้ฟังผู้ฟังให้ความสนใจ และความพยายามเข้าใจความหมายของสิ่งที่ได้ฟัง และได้ให้ความหมายตามวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารจึงจะนับว่าเป็นการฟังที่ประสบผลสำเร็จ

มัลลิกา ผ่องแผ้ว (2558, น. 7) กล่าวว่า ความสามารถด้านการฟัง คือ พฤติกรรมการรับสารผ่านโสตประสาทอย่างตั้งใจ เชื่อมโยงกับกระบวนการคิดในสมอง โดยสมองแปลความหมายของเสียงจนเกิดความเข้าใจและมีปฏิกิริยาตอบสนองการฟังจึงเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล

นงลักษณ์ แก้วมณี (2561, น. 47) กล่าวว่า ความสามารถด้านการฟัง หมายถึง ความสามารถของเด็กปฐมวัยที่สามารถฟังและสื่อความหมายของคำที่ได้ยินได้ถูกต้อง ปฏิบัติตามคำสั่งได้อย่างเข้าใจ และปฏิบัติตามได้ถูกต้องวัดได้จากแบบประเมินความสามารถด้านการฟังของเด็กปฐมวัย

Finocchiaro (1983 อ้างถึงใน กฤตยา สุขประเสริฐ, 2561, น. 20) กล่าวว่า การฟัง หมายถึง “การเข้าใจในสิ่งที่ได้ยิน คือ การถอดความภาษาและตีความโดยผ่านกระบวนการ

เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้ฟังจะต้องมีความตั้งใจ และมีความจำเกี่ยวกับสิ่งที่ฟังได้จึงจะเกิดความเข้าใจในการฟัง”

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2568) กล่าวว่า การฟังอย่างเข้าใจ คือ การตั้งใจฟังสิ่งที่คุณครูหรือเพื่อนพูด และพยายามรู้ว่าเขาพูดว่าอะไร ต้องการให้เราทำอะไร หรือรู้สึกอย่างไร

Rost (1991) กล่าวว่า การฟัง หมายถึง ความสามารถในการตีความสิ่งที่ฟัง โดยการพิจารณาจากตัวชี้แนะ (Cue) มากกว่าที่จะเน้นการจับคู่เสียงกับความหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ ชมิดท์ (Schmidt) กล่าวว่า การฟัง หมายถึง กระบวนการสร้างความหมาย กระบวนการดังกล่าว ประกอบด้วย การรับสารที่เป็นภาษาพูดรวมถึงตีความสารนั้น ซึ่งสารที่ได้รับในการฟังนั้น บางครั้ง อาจมีความหมายแตกต่างจากตัวภาษาที่ประกอบในคำพูด คุก (Cook) กล่าวว่า การฟังหมายถึง ความสามารถในการตีความสารที่ได้รับ การตีความมีลักษณะคล้ายกับการที่นักถอดรหัส (Cryptographer) ทำการถอดรหัสดิจิทัลที่ได้รับทั้ง ๆ ที่ไม่รู้รหัสมาก่อน

Underwood (1989) กล่าวว่า การฟัง หมายถึง กิจกรรมที่ผู้ฟังต้องให้ความสนใจและความพยายาม เพื่อที่จะเข้าใจและทราบความหมายของสิ่งที่ฟัง รวมทั้งความพยายามที่จะเข้าใจความหมายตามวัตถุประสงค์ของผู้พูดด้วย

Widdowson (1981) กล่าวว่า การฟัง หมายถึง ความสามารถที่จะเข้าใจว่าประโยคหนึ่ง ประโยคใดโดยเฉพาะนั้น สัมพันธ์กับประโยคอื่น ๆ ที่พูดไปแล้วอย่างไรและเข้าใจว่าประโยค ดังกล่าว มีหน้าที่อย่างไรในการสื่อสาร ซึ่งการฟังแบบนี้ผู้ฟังจะเลือกจำแต่เฉพาะข้อความที่สัมพันธ์ หรือตรงกับ จุดประสงค์ในการฟังเท่านั้นและจะตัดหรือไม่สนใจข้อความที่ไม่เกี่ยวข้องและไม่ต้องการทิ้งไป

สรุปได้ว่า การฟัง หมายถึง เป็นพฤติกรรมมารับสารผ่านโสตประสาทอย่างตั้งใจเชื่อมโยงกับกระบวนการคิดในสมองโดยสมองแปลความหมาย เป็นความสามารถของเด็กปฐมวัยที่สามารถ ฟังและสื่อความหมายของคำที่ได้ยินได้ถูกต้อง เป็นการได้ยินการติดตามเรื่องราวของสิ่งที่ได้ยินไปด้วย ความเข้าใจสิ่งนั้นการฟังเป็นทักษะที่ใช้มากกว่าทักษะอื่น ๆ ในชีวิตประจำวัน การฟังเป็นกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วย การรับ (Receiving) การแปลความหมาย (Interpreting) การประเมิน (Evaluating) และการโต้ตอบข้อความที่ได้ยิน (Responding) การฟังเป็นการรับสารที่เป็นภาษาพูด โดยการถอดความภาษาและตีความ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เด็กตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 เรียนรู้โดยตรงทันทีจากการฟังได้ดีกว่าการอ่าน ความสามารถในการฟังของเด็ก ในระดับชั้นอนุบาลเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญกับเด็ก เนื่องจากเป็นทักษะที่เด็กปฐมวัยเรียนรู้ ได้ก่อนการพูด การตั้งใจฟังสิ่งที่คุณครูหรือเพื่อนพูด และพยายามรู้ว่าเขาพูดว่าอะไร ต้องการให้เรา ทำอะไร หรือรู้สึกอย่างไร ดังนั้น การฟังจึงเป็นพฤติกรรมที่ต้องฝึกฝนจนเกิดการเรียนรู้ผู้ส่งสาร จึงจะนับว่าเป็นการฟังที่ประสบผลสำเร็จ

ความสำคัญของการฟัง

การสื่อสารของมนุษย์ในปัจจุบันนี้ เราใช้ทักษะการฟังมากกว่าทักษะอื่น ๆ ทักษะการฟังเป็นทักษะที่สำคัญ อาจพัฒนาขึ้นมาได้ถ้าได้รับการฝึกฝนที่ดีผู้ที่ได้รับการฝึกจะมีทักษะสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกเป็นอันมาก บุคคลแต่ละคนจะมีสมรรถภาพในการฟังแตกต่างกัน ทักษะการฟังจึงเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ทักษะการอ่าน ดังนั้น ในการเรียนการสอนของนักเรียนจึงควรได้รับการฝึกฝนทักษะการฟังอย่างเพียงพอ เพราะเป็นฐานสำหรับการเรียนรู้ของทักษะด้านอื่น ๆ ดังที่ผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวถึงความสำคัญของการฟัง ดังต่อไปนี้

พรสวรรค์ สีป้อ (2550, น. 3) กล่าวว่า การฟังเป็นทักษะที่คนเราใช้มากที่สุดในการสื่อสาร คนเราใช้เวลา 9% ในการเขียน 16% ในการอ่าน 30% ในการพูดและ 45% ในการฟัง นอกจากนี้ยังมีผู้คาดว่า 50% ของการสื่อสาร คือ การฟังและ 90% ของข้อมูลที่ผู้เรียนได้รับในโรงเรียนได้จากการฟัง ทั้งจากผู้สอนและจากผู้อื่น

จูไรรัตน์ ลักษณะศิริ และบาทยัน อิมสำราญ (2550, น. 13) กล่าวว่า การฟังเป็นทักษะการรับสารที่บุคคลทั่วไปจะต้องใช้อยู่เสมอเป็นต้นว่า การฟังคำทักทาย คำขอโทษ คำขอบคุณ คำขอร้อง คำถาม คำสั่ง คำชม คำวิจารณ์ คำปลอบใจ การบอกกล่าว การเล่าเรื่องราว การบรรยายในชั้นเรียนและการโน้มน้าวใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบันที่เทคโนโลยีต่าง ๆ มีบทบาทมากขึ้นในการดำเนินชีวิตประจำวัน นอกจากการฟังคำพูดจากปากบุคคลโดยตรงแล้ว ยังมีการฟังผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ อีกด้วย ได้แก่ วิทยุ เสียงตามสายและโทรศัพท์ ดังนั้น การฟังจึงเป็นทักษะที่ควรฝึกฝนให้เชี่ยวชาญเพื่อที่ผู้ฟังจะสามารถรับสารได้อย่างครบถ้วน พร้อมทั้งมีวิจารณญาณในการฟังไปในขณะเดียวกัน

พงศ์เกษม สีนธิไทย (2550, น. 2) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการฟังว่า

1. การฟังทำให้เข้าใจสารได้อย่างครบถ้วน
2. การฟังเป็นพื้นฐานของสมรรถภาพทางความคิด
3. การฟังช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาด้านอื่น ๆ
4. การฟังเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน
5. การฟังเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และช่วยให้เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล
6. การฟังก่อให้เกิดสมาธิ
7. การฟังช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
8. การฟังช่วยสร้างความเพลิดเพลิน ความจรรโลงใจ ความซาบซึ้ง คลายความเครียด และสามารถสร้างจินตนาการ
9. การฟังเป็นการแสดงมารยาทที่ดีในการเข้าสังคม ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพ และช่วยฝึกฝนตนเองเพื่อเป็นคู่สนทนาที่ดี

ประเภทของการฟัง มีดังนี้

1. การฟังโดยพิจารณาจากกระบวนการสื่อสารแบ่งได้ 2 ลักษณะดังนี้

1.1 การฟังการสื่อสารแบบทางเดียว เช่น การฟังบรรยาย การฟังเพลง ฟังรายการวิทยุ การฟังการกล่าวสุนทรพจน์ เป็นต้น

1.2 การฟังการสื่อสารแบบสองทาง เช่น การสนทนา การคุยโทรศัพท์ เป็นต้น การฟังประเภทนี้ ผู้ฟังควรพัฒนาทักษะการฟัง การจับใจความสำคัญ และพัฒนาทักษะการพูดควบคู่ไปด้วย

2. การฟังโดยผู้ฟังมีส่วนร่วมโดยตรงในการตอบสนองการสื่อสาร

2.1 การฟังการสื่อสารบุคคล

2.2 การฟังการสื่อสารกลุ่มเล็ก

3. การฟังโดยผู้ฟังไม่มีส่วนร่วมโดยตรงในการตอบสนองการสื่อสาร

3.1 การฟังการสื่อสารกลุ่มใหญ่

3.2 การฟังจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

อารียา เขียวจ้อหอ (2551, น. 10) ได้กล่าวว่า โดยธรรมชาติการเรียนรู้ภาษาของมนุษย์จะเริ่มจากการฟังและการเลียนแบบเสียงที่ได้ฟัง จึงกล่าวได้ว่า การฟังเป็นจุดเริ่มต้นของทักษะการเรียนรู้ภาษา แต่ความหมายของการฟังไม่เพียงแค่ว่าการฟังเสียงเท่านั้น แต่การฟังเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจ

ฐิติยา จงหม่อง (2555) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการฟัง ดังนี้

1. การฟังเป็นทักษะทางภาษาที่ใช้มากที่สุด

2. การฟังช่วยทำให้เกิดปัญญาและความรู้

3. การฟังเป็นส่วนสำคัญของการพูด การอ่านและการเขียน

4. การฟังช่วยให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน

5. การฟังช่วยขยายความรู้ ความคิดและประสบการณ์ รวมทั้งการคิดค้นงานใหม่ ๆ

6. การฟังช่วยในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ของสังคม

7. การฟังช่วยให้การเลือกประเมินและตัดสินใจต่าง ๆ ได้ถูกต้องดียิ่งขึ้น

McDonell (2007 อ้างถึงใน ศิริลักษณ์ ศรีเพชร, 2562, น. 13) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการฟังว่า เป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ และมีความสำคัญมากต่อประสิทธิภาพในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้ที่มีความสามารถในการฟังจะสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า การฟังเป็นทักษะที่สำคัญเป็นทักษะที่คนเราใช้มากที่สุดในการสื่อสารเป็นทักษะการรับสารที่บุคคลทั่วไปจะต้องใช้อยู่เสมอทำให้เข้าใจสารได้อย่างครบถ้วน

การฟังเป็นจุดเริ่มต้นของทักษะการเรียนรู้ภาษา แต่ความหมายของการฟังไม่เพียงแค่การฟังเสียงเท่านั้น แต่การฟังเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นพื้นฐานของสมรรถภาพทางความคิดช่วยให้เกิดปัญญาและความรู้

การพัฒนาความสามารถด้านการฟัง

เด็กจะเริ่มเรียนรู้ภาษาด้วยการฟังผู้อื่นก่อนแล้วจึงจดจำทำเลียนแบบเป็นภาษาพูดอันเป็นผลทำให้การติดต่อหรือสื่อความหมายกับบุคคลรอบข้างเป็นไปได้มากขึ้นตามลำดับ

พิทยาภรณ์ มานะจตุ (2550, น. 29) ได้กล่าวถึง เทคนิคการพัฒนาทักษะการฟังไว้ ดังนี้

1. ให้ความสนใจเด็กทั่วถึงทุกคน
2. จัดกิจกรรมฝึกการฟังตามความสนใจของเด็กเช่น เล่านิทาน ฟังเพลง ฟังเชิดหุ่น
ชมละคร
3. ครูออกเสียงพูดชัดเจน
4. ให้ความเวลาในการเตรียมตัวก่อนฟัง เช่น ไปห้องน้ำ ดื่มน้ำก่อน
5. ใช้คำพูดง่าย ๆ กับเด็ก

ประเทือง สุภาสอน (2550, น. 28) กล่าวว่า ความสามารถในการฟังของเด็กปฐมวัยเป็นไปตามพัฒนาการและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก สามารถส่งเสริมให้พัฒนาได้อย่างต่อเนื่องจนสามารถสื่อความหมายให้ผู้อื่นฟังได้อย่างเข้าใจ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552, น. 92) ได้กำหนดพัฒนาการด้านการฟังของเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

อายุ 3 ขวบ

1. ชอบฟังนิทานและพูดถึงบางตอนที่ตนชอบเป็นพิเศษบ่อยๆ
2. นิทานหรือฟังคนอ่านหนังสือได้นาน 5 นาที
3. บอกความต้องการ ความรู้สึก ความคิดเห็นของตนเองได้ เช่น หิวน้ำ อยากไปห้องน้ำ

อยากต่อของเล่น

อายุ 4 ขวบ

1. ฟังเสียงพูด บอกความแตกต่างของน้ำเสียงได้ว่า ผู้พูดมีความรู้สึกหรือมีความต้องการอย่างไร เช่น พูดเสียงดัง เสียงคุ น้ำเสียงชื่นชม น้ำเสียงอ่อนโยน เสียงขู่ ฯลฯ
2. เล่าเรื่องเหตุการณ์ที่ตนมีประสบการณ์ให้ผู้อื่นเข้าใจได้

อายุ 5 ขวบ

1. เริ่มการสนทนาที่ต่อเนื่องด้วยคำถามหรือคำบอกเล่า
2. พูดชัดถ้อยชัดคำ อาจออกเสียงไม่ชัดในบางตัว เช่น ส ร
3. รู้จักปรับวิธีการสื่อความหมายด้วยภาษาพูดให้เหมาะสมกับผู้ฟัง

ชนิกานต์ ยางธิสาร (2557) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการพัฒนาการฟังของเด็กปฐมวัย เด็กเริ่มเรียนรู้ภาษาจากการฟังแล้วเลียนแบบเสียง เลียนแบบการใช้คำซึ่งนำไปสู่การพูด การฟังเบื้องต้นของเด็กในโรงเรียนเป็นการฟังคำพูด ฟังเสียงดนตรี ฟังเสียงธรรมชาติและฟังเรื่องราว โดยเฉพาะนิทานแล้วฝึกการถ่ายทอดด้วยการบอก การถาม การสนทนาและการเล่าเรื่องซึ่งการฟัง นอกจากจะช่วยให้เด็กพัฒนาแล้วยังสร้างความเข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวด้วยลักษณะของการฟังอาจจะเป็นการฟังจับเรื่อง การฟังอย่างซาบซึ้ง การฟังเพื่อการวิเคราะห์หรือการฟังเพื่อรู้และเข้าใจ การฟังของเด็กเป็นการรับรู้เรื่องราวด้วยประสาทสัมผัสทางหูที่เด็กสะสมและนำไปสร้างเสริมพัฒนาการทางภาษามากกว่าการใช้เพื่อพัฒนาปัญญา เด็กจะเก็บคำพูด จังหวะ เรื่องราวจากสิ่งที่ฟังมาสานต่อเป็นคำศัพท์ เป็นประโยคที่จะถ่ายทอดไปสู่การพูด ถ้าเรื่องราวที่เด็กได้ฟังมีความชัดเจนง่ายต่อการเข้าใจ เด็กจะได้คำศัพท์ และมีความสามารถมากขึ้นพัฒนาการด้านการฟังของเด็กตามวัย ดังนี้

อายุ 2 ขวบ ชอบฟังคำพูดสั้น ๆ จูงใจ ฟังเรื่องสั้น ๆ และเพลงกล่อมเด็กวันนี้ชอบคำซ้ำ และเลียนแบบเสียง

อายุ 3 ขวบ ชอบฟังเสียงต่าง ๆ เช่น เสียงสัตว์ ยานพาหนะ เครื่องใช้ในครัวเรือน ชอบฟังนิทานฟังได้นานและฟังอย่างตั้งใจสามารถเข้าใจภาษาพูดง่าย ๆ ของผู้ใหญ่ทั้งคำถามและปฏิเสธ ชอบทดลองทำเสียงเหมือนเช่น เสียงรถยนต์ รถไฟ

อายุ 4 ขวบ ฟังเรื่องได้นานขึ้น เริ่มตีความหมายเรื่องที่ฟังเช่น ถามคำถามหรือต่อเรื่องได้ วัยนี้สามารถปฏิบัติตามคำสั่งง่าย ๆ ได้ ชอบฟังเรื่องซ้ำ ๆ และสามารถจำแนกความแตกต่างของเสียงได้

อายุ 5 ขวบ ชอบฟังนิทาน เพลง เล่นภาษาเช่น คำคล้องจองสามารถเข้าใจคำพูดข้อความยาว ๆ ได้ ความเข้าใจทำให้เด็กวัยนี้พูดเก่งและจำแม่น

อายุ 6 ขวบ ฟังเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับปรากฏการณ์ต่างๆรอบตัวได้และเข้าใจ ถ้าไม่ซับซ้อนเกินไป

กิจกรรมการฟังที่ครูควรจัด ได้แก่ การฟังนิทาน ฟังคำสั่ง ฟังการจำแนกเสียงลักษณะของการจัดกิจกรรมอาจนำไปสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนรู้อื่น ๆ หรือจัดแยกเป็นกิจกรรมอิสระก็ได้

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า สามารถส่งเสริมให้พัฒนาได้อย่างต่อเนื่องเทคนิคการพัฒนาทักษะการฟัง มีดังนี้ ให้ความสำคัญเด็กทั่วถึงทุกคน จัดกิจกรรมฝึกการฟังตามความสนใจของเด็ก ความสามารถในการฟังของเด็กปฐมวัยเป็นไปตามพัฒนาการและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กสามารถส่งเสริมให้พัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง เช่น อายุ 3 ขวบ ชอบฟังนิทานและพูดถึงบางตอนที่ตนชอบเป็นพิเศษบ่อย ๆ อายุ 4 ขวบ ฟังเสียงพูด บอกความแตกต่างของน้ำเสียงได้ว่า ผู้พูดมีความรู้สึกหรือมีความต้องการอย่างไร เช่น พูดเสียงดัง เสียงดู อายุ 5 ขวบ เริ่มการสนทนาที่ต่อเนื่องด้วยคำถามหรือคำบอกเล่า รู้จักปรับวิธีการสื่อความหมายด้วยภาษาพูดให้เหมาะสมกับผู้ฟัง ลักษณะของการฟัง

อาจจะเป็นการฟังจับเรื่อง การฟังอย่างซาบซึ้ง การฟังเพื่อการวิเคราะห์หรือการฟังเพื่อรู้และเข้าใจ การฟังของเด็กเป็นการรับรู้เรื่องราวด้วยประสาทสัมผัสทางหูที่เด็กสะสมและนำไปสร้างเสริมพัฒนาการทางภาษามากกว่าการใช้เพื่อพัฒนาปัญญา เด็กจะเก็บคำพูด จังหวะ เรื่องราวจากสิ่งที่ฟังมาสานต่อเป็นคำศัพท์

แนวทางในการส่งเสริมความสามารถด้านการฟัง

นางลักษณ์ งามคำ (2551) กล่าวถึง การส่งเสริมการฟังว่า การฟังมีความสำคัญและจำเป็นมากสำหรับเด็กปฐมวัย ในการสอนการฟังให้กับเด็กปฐมวัยนั้น ควรพูดให้มีความชัดเจน ไม่มีเสียงดังหรือเสียงค่อยเกินไป และที่สำคัญไม่ควรพูดมากเกินไป เด็กอาจเบื่อที่จะฟังและให้โอกาสเด็กในการเตรียมตัวที่จะฟัง ครูควรใช้คำพูดที่ง่าย ๆ ในการฟังสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น สามารถจัดกิจกรรมได้หลายรูปแบบ เช่น การฟังเพลง ฟังนิทาน ฟังเสียงดนตรีและฟังเสียงต่าง ๆ และวิธีที่ใกล้ตัวเด็กและสามารถเข้าใจได้ง่ายอีกวิธีหนึ่ง คือ ฟังคำถามจากการทายปริศนาคำทาย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, น. 15 อ้างถึงใน พรพิไล เลิศวิชา และอัครภูมิ จารุภากร, 2551, น. 39-78) ได้สรุปขั้นตอนสำคัญที่ช่วยให้เด็กพัฒนา การรับรู้เสียงไว้ดังนี้ อยู่ในสังคมการพัฒนาภาษาไม่ใช่เป็นการฝึกให้เด็กฟัง พูด อ่าน และเขียน แต่การพัฒนาภาษาเป็นการพัฒนากระบวนการคิดและการสื่อสารไปพร้อม ๆ กันการสอนภาษาตั้งต้นที่การพูดคุยสนทนากัน และถัดไปก็คือ การอ่านให้ฟัง ควรเลือกหนังสือที่ดีที่สุดที่เหมาะสมกับเด็ก หนังสือเล่มแรก ๆ ควรเป็นคำคล้องจอง บทกลอน บทร้องเล่นและบทเพลงง่าย ๆ สั้น ๆ มาอ่านให้เด็กฟัง ครูไม่ต้องกังวลว่า เด็กต้องอ่านตามต้องตอบคำถามครูและต้องจำเรื่องให้ได้เพราะเมื่ออ่านให้ฟังติดต่อกันยาวนานพอ เด็กจะเริ่มจดจำเรื่องได้เอง เด็กจะหยิบหนังสือมาและเปิดอ่าน บางคนจำเนื้อหาได้ทั้งเล่ม การสะกด ได้ตามมาที่หลังการสอนอ่านและสอนสะกดคำทำได้ง่ายมาก เมื่อเด็กรักที่จะอ่าน นอกจากการเลือกหนังสือที่เหมาะสมกับเด็กวิธีการอ่านของครูมีความสำคัญไม่ใช่อ่านผ่าน ๆ ไปจบ ๆ ไป แต่ต้องอ่านให้เด็กประทับใจใช้น้ำเสียงสูงต่ำ เว้นระยะตามเหตุการณ์การอ่านให้ฟังครั้งแรก ครูต้องกล่าวถึงชื่อหนังสือ ผู้เขียน ผู้วาดภาพ เปิดหนังสือให้ดูและชี้ลักษณะที่อ่านโดยหันหนังสือให้เด็กเห็น และยังมีรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดวางหนังสือพื้นที่การอ่านและบรรยากาศแวดล้อมอีกด้วย ความสำเร็จของการอ่านในช่วงแรกอยู่ที่การปลูกเร้าความรู้สึกให้เด็กอยากอ่านกิจกรรมหลักการอ่านจะย่ำ ความรู้สึกดังกล่าวให้มากขึ้น ได้แก่ การอ่านบนกระดานเคลื่อนที่ การหาดำแหน่งของคำที่หายไป การเล่นเกม การเคลื่อนไหวท่าทางประกอบการอ่านและมีการอ่านแบบต่าง ๆ ต่อ ๆ มา คือ อ่านด้วยกัน อ่านเป็นกลุ่ม อ่านเป็นคู่ อ่านเดี่ยว อ่านอิสระ การอ่านทำให้เด็กรู้จักคุ้นเคยกับภาพ ตัวอักษร สัญลักษณ์ต่าง ๆ เป็นบรรยากาศทางภาษาที่ทำให้เด็กอยากเรียนรู้อยากแสดงความรู้สึกจากสิ่งที่อ่านออกมาเป็นการพูดและการเขียนต่อไป

เยาวพา เตชะคุปต์ (2558) ได้กล่าวถึง การส่งเสริมความสามารถทางการฟังในการจัดประสบการณ์ไว้ว่าครูควรมีวิธีการ ดังนี้

1. ให้เด็กนั่งฟังอย่างสบาย
2. ให้เด็กเข้าใจว่าการฟังเป็นสิ่งสำคัญควรตั้งใจฟังผู้อื่นและฝึกมารยาทในการรับฟังด้วย
3. การปฏิบัติงานในการสอนฟัง ครูควรปฏิบัติ ดังนี้
  - 3.1 พูดด้วยน้ำเสียงพอเหมาะที่เด็กจะได้ยินไม่พูดดังหรือเบาเกินไป
  - 3.2 ไม่พูดนอกเรื่องจนเด็กหมดความสนใจและไม่อยากฟัง
  - 3.3 ให้เวลาเด็กเตรียมพร้อมที่จะรับฟังเช่น ให้เด็กเตรียมตัวให้พร้อมก่อนที่จะพูดกับเด็ก

สรุปได้ว่า แนวทางในการส่งเสริมความสามารถด้านการฟังมีความสำคัญและจำเป็นมากสำหรับเด็กปฐมวัยในการสอนการฟังให้กับเด็กปฐมวัย สามารถจัดกิจกรรมได้หลายรูปแบบ เช่น การฟังเพลง ฟังนิทาน ฟังเสียงดนตรีและฟังเสียงต่าง ๆ และวิธีที่ใกล้ตัวเด็กและสามารถเข้าใจได้ง่าย ไม่ใช่เป็นการฝึกให้เด็กฟัง พูด อ่านและเขียน สิ่งที่ควรคำนึงในการส่งเสริมการฟัง มีดังนี้ 1) การเข้าใจความหมายของคำ ใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมกับวัย พร้อมอธิบายด้วยภาพหรือของจริง เชื่อมโยงคำกับประสบการณ์ของเด็ก เช่น นีคือแอปเปิล สีแดง หวาน เด็กเคยกินไหม ให้เด็กใช้คำเหล่านั้นในบริบทของตนเอง เช่น ลูกอยากกินอะไร กิจกรรมที่ส่งเสริม ได้แก่ เกมจับคู่ภาพกับคำ เล่นบทบาทสมมติที่ใช้คำศัพท์ในชีวิตประจำวัน 2) การปฏิบัติตามคำสั่ง เริ่มจากคำสั่งง่าย ๆ 1 ขั้นตอน เช่น หยิบดินสอ พัฒนาไปสู่คำสั่งหลายขั้นตอน เช่น หยิบสมุดแล้ววางบนโต๊ะ ใช้ภาษาชัดเจนและสั้น เพื่อให้เด็กเข้าใจง่าย 3) การตอบคำถาม ฝึกให้เด็กฟังคำถามให้จบก่อนตอบ ส่งเสริมการใช้ภาษาด้วยการตั้งคำถามปลายเปิด เช่น ทำไมหนูถึงชอบตัวการ์ตูนนี้ เริ่มจากคำถามง่าย เช่น อะไร สีอะไร ใคร ทำอะไร ที่ไหน ไปสู่คำถามเชิงเหตุผล เช่น ถามตอบหลังเล่านิทาน 4) การมีมารยาทในการฟัง สอนให้เด็กตั้งใจฟังเมื่อผู้อื่นพูด เช่น มองหน้า พยักหน้า ฝึกการรอคิวพูด ไม่พูดแทรก ใช้สถานการณ์จริงและการจำลองบทบาทเพื่อฝึก เล่นบทบาทสมมติ สนทนาในห้องเรียน

การวัดและประเมินทักษะการฟัง

สมถวิล วิเศษสมบัติ (2555) ได้เสนอตัวอย่างคำถามที่เป็นหลักเกณฑ์ในการวัดผลการฟังว่า นักเรียนมีประสิทธิภาพในการฟังเพียงไร หรือได้ผลในการฟังอย่างไร ดังตัวอย่างคำถามดังต่อไปนี้

1. ฟังได้ยินชัดเจนหรือไม่
2. ฟังรู้เรื่องหรือไม่
3. ฟังเข้าใจความหมายตรงตามที่คุณพูดประสงค์หรือไม่
4. ฟังแล้วได้คำตอบสำหรับปัญหาที่สงสัยหรือไม่
5. ฟังแล้วได้ความรู้อะไรบ้าง

การ์ณย์ สายสุดใจ (2557, น. 21) กล่าวว่า การประเมินทักษะการฟังมีหลายวิธี ดังนั้น ผู้สอนควรเลือกวิธีการประเมินผลที่เหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน และให้สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้

วคินี หนูนุกักดี (2558, น. 32) กล่าวว่า เกณฑ์การประเมินทักษะการฟังต้องเป็นไปตาม รูปแบบของการฟังโดยต้องเลือกข้อความ เลือกชนิดของแบบทดสอบให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย ของการทดสอบ กำหนดเนื้อหาที่จะออกข้อสอบ กำหนดเวลาที่ใช้ในการสอบ ดังนั้น ครูผู้สอนจึงควร เลือกวิธีการประเมินผลการฟังให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เหมาะสมกับระดับชั้นและวัย ของผู้เรียน ครอบคลุมด้านสติปัญญา ด้านความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ความสามารถ การแสดงออกและควรเลือก เกณฑ์ประเมินทักษะการฟังให้เหมาะสมด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) กล่าวว่า การประเมินพัฒนาการ ทักษะการฟังของเด็กปฐมวัย ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมหลายแง่มุม โดยเฉพาะ ในรูปแบบที่สามารถสะท้อนให้เห็นพัฒนาการของเด็กในระยะยาว หนึ่งในวิธีการที่ได้รับการยอมรับ และใช้อย่างแพร่หลาย คือ การจัดทำแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ซึ่งเป็นการรวบรวมผลงาน หรือบันทึกต่าง ๆ ของเด็กไว้เป็นหลักฐาน เพื่อใช้ในการติดตามความก้าวหน้าในแต่ละช่วงเวลา อย่างเป็นระบบ แฟ้มสะสมงานสามารถรวบรวมได้หลากหลายรูปแบบ ทั้งงานที่เด็กสร้างสรรค์ ด้วยตนเอง และบันทึกที่ครูหรือผู้ดูแลจัดทำขึ้นจากการสังเกตพฤติกรรมของเด็ก เช่น ภาพระบายสี ตามคำบอก ซึ่งสามารถสะท้อนถึงความสามารถในการฟังและทำตามคำสั่งได้อย่างชัดเจน หรือการบันทึกคำตอบของเด็กจากการฟังนิทาน ซึ่งช่วยให้เห็นพัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา การจดจำเนื้อหา และการแสดงออกทางคำพูดหรือท่าทาง แฟ้มสะสมงานไม่เพียงแต่ทำหน้าที่เป็น เครื่องมือประเมินผลเท่านั้น แต่ยังเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญที่ช่วยให้ครูสามารถวางแผนการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน โดยพิจารณาจากข้อมูลจริงในบริบทที่เด็กมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ อีกทั้ง ยังสามารถใช้ในการสื่อสารกับผู้ปกครองเกี่ยวกับพัฒนาการของบุตรหลานได้อย่างชัดเจน

สุชาดา แก้วนพรัตน์ (2561) ได้กล่าวว่า “การสังเกตพฤติกรรมการตอบสนองต่อเสียง หรือคำพูดเป็นวิธีประเมินทักษะการฟังที่เหมาะสมกับเด็กเล็ก เพราะไม่สร้างความกดดัน อีกทั้ง ยังสะท้อนพฤติกรรมจริงในบริบทการเรียนรู้” คำกล่าวนี้นสะท้อนถึงความสำคัญของการสังเกตในฐานะ เครื่องมือที่ช่วยให้ครูสามารถเข้าใจพัฒนาการของเด็กได้อย่างลึกซึ้ง โดยไม่ต้องอาศัยการทดสอบ ที่เป็นทางการหรือซับซ้อนจนเกินไป

พรธณี ปิติสุทธิธรรม (2562) ได้กล่าวว่า การประเมินทักษะการฟังในเด็กปฐมวัย ควรออกแบบให้อยู่ในรูปแบบที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก และไม่สร้างความตึงเครียดหรือความ กดดัน การใช้กิจกรรมที่สนุกสนาน เช่น เกมหรือการเล่นนิทาน จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ได้รับนิยาม อย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในกลุ่มนักการศึกษาปฐมวัย เนื่องจากกิจกรรมเหล่านี้ช่วยให้เด็กมีแรงจูงใจ

ในการเข้าร่วม อีกทั้งยังสามารถแสดงพฤติกรรมการฟังออกมาได้อย่างเป็นธรรมชาติ กิจกรรมประเมินที่เน้นการฟัง เช่น เกม “ใครพูดอะไร” เป็นตัวอย่างของกิจกรรมที่ใช้กระตุ้นให้เด็กตั้งใจฟังเสียงและเชื่อมโยงกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่ เช่น เมื่อครูเลียนเสียงสัตว์ชนิดต่าง ๆ เด็กต้องฟังอย่างตั้งใจและตอบว่าเป็นเสียงของสัตว์ชนิดใด ซึ่งนอกจากจะประเมินความสามารถในการฟังและเข้าใจแล้วยังช่วยส่งเสริมทักษะการเชื่อมโยงและการตอบสนองที่เหมาะสมด้วย อีกตัวอย่างหนึ่งคือ กิจกรรม “นิทานตอบคำถาม” ซึ่งเริ่มต้นจากการเล่าเรื่องสั้นให้เด็กฟัง แล้วจึงตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทาน เช่น “ใครเป็นตัวเอกของเรื่อง” หรือ “เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นที่ไหน” วิธีนี้ช่วยให้ผู้ประเมินสามารถสังเกตพฤติกรรมการฟัง ความเข้าใจเนื้อเรื่อง และการจดจำรายละเอียดได้ในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ยังสามารถประเมินได้ว่า เด็กสามารถเชื่อมโยงข้อมูลที่ฟังกับคำถามได้อย่างถูกต้องหรือไม่ การใช้กิจกรรมที่สนุกสนานช่วยให้เด็กมีแรงจูงใจในการฟัง และแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ความสนุกและการมีส่วนร่วมของเด็กมีบทบาทสำคัญในการประเมินพฤติกรรมอย่างแท้จริง โดยเฉพาะเมื่อกิจกรรมนั้นสอดคล้องกับความสนใจและประสบการณ์ของเด็กแต่ละคน

Suskind et al., (2018) กล่าวว่า การประเมินทักษะการฟังสำหรับเด็กปฐมวัยสามารถทำได้โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 วิธีหลัก ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม การใช้เครื่องมือประเมินแบบมาตรฐานและการประเมินผ่านการเล่น

มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (2566) กล่าวว่า ทักษะการฟังเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้และการสื่อสาร การพัฒนาทักษะนี้ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ การคิดวิเคราะห์ และการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในสังคม การวัดและประเมินผลทักษะการฟังจึงควรครอบคลุมหลายมิติเพื่อสะท้อนความสามารถของผู้เรียนอย่างรอบด้าน ได้แก่

1. การเข้าใจความหมายของคำ การเข้าใจความหมายของคำเป็นความสามารถในการรับรู้และตีความคำศัพท์หรือวลีที่ได้ยินได้อย่างถูกต้องตามบริบท การประเมินในด้านนี้ สามารถดำเนินการผ่านกิจกรรมที่ผู้เรียนฟังคำหรือประโยค แล้วเลือกภาพหรือสิ่งของที่สอดคล้องกับความหมายหรืออธิบายความหมายของคำนั้น ๆ การประเมินเน้นที่ความเข้าใจเชิงความหมาย ไม่ใช่เพียงการท่องจำ

2. การปฏิบัติตามคำสั่ง ความสามารถในการฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสะท้อนถึงการจับใจความ เข้าใจ และแปลความเนื้อหาที่ได้ยินได้อย่างถูกต้อง ผู้เรียนต้องสามารถดำเนินการตามคำแนะนำหรือคำสั่งที่ได้รับอย่างเหมาะสม การวัดผลในด้านนี้มักใช้วิธีการให้คำสั่งง่าย ๆ หรือซับซ้อนขึ้นเป็นลำดับ และสังเกตการกระทำของผู้เรียน เช่น “กรุณาหยิบดินสอแล้ววางบนโต๊ะ”

3. การตอบคำถาม การตอบคำถามหลังการฟังเป็นการประเมินความเข้าใจเนื้อหาและสาระสำคัญของสิ่งที่ได้ฟัง ผู้เรียนต้องสามารถจับประเด็น วิเคราะห์ และแสดงความเข้าใจ

ผ่านการตอบคำถามอย่างเหมาะสม การวัดสามารถทำได้โดยใช้คำถามปลายปิดหรือปลายเปิด หลังการเล่านิทาน ฟังเรื่องราว หรือชมวีดิทัศน์ ความถูกต้อง ความสัมพันธ์กับเรื่อง และความสามารถ ในการสรุปใจความเป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน

4. การมีมารยาทในการฟัง การมีมารยาทในการฟังเป็นองค์ประกอบที่สะท้อนเจตคติ และวินัยของผู้เรียนขณะรับฟัง เช่น การตั้งใจฟัง ไม่พูดแทรก มีการสบตาผู้พูด หรือการแสดงท่าที สนใจ การวัดผลในด้านนี้ มักใช้แบบสังเกตพฤติกรรมโดยตรง เช่น แบบประเมินจากครู หรือแบบ สังเกตจากผู้สอน ซึ่งจะบันทึกพฤติกรรมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า การประเมินทักษะการฟังของเด็กปฐมวัย ผู้สอนควรเลือกใช้วิธี และเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียน และสอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เกณฑ์การประเมินทักษะการฟังควรคำนึงถึงรูปแบบของการฟังที่สัมพันธ์ กับช่วงวัยของเด็ก โดยครอบคลุมทั้งด้านสติปัญญา ความรู้สึกนึกคิด ความสามารถในการรับรู้ และการแสดงออก การประเมินทักษะการฟังสามารถดำเนินการได้ผ่านหลายวิธี เช่น การสังเกต พฤติกรรม ซึ่งเป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย เนื่องจากสามารถสะท้อนพฤติกรรมที่เกิดขึ้น จริงในสถานการณ์ธรรมชาติ โดยไม่สร้างแรงกดดันต่อเด็ก ผู้สอนสามารถประเมินประสิทธิภาพในการ ฟังจากการตอบสนองต่อเสียงหรือคำพูด ตลอดจนความสามารถในการเข้าใจและปฏิบัติตามคำสั่ง อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ การออกแบบกิจกรรมประเมินในรูปแบบเกมหรือนิทาน ยังเป็นวิธีการ ที่ช่วยกระตุ้นความสนใจและแรงจูงใจในการฟังของเด็ก ทำให้เด็กมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ อย่างสนุกสนาน และแสดงศักยภาพออกมาได้อย่างเป็นธรรมชาติ สอดคล้องกับบริบทชีวิตประจำวัน ของเด็กแต่ละคน อีกแนวทางหนึ่งที่มีความสำคัญคือ การใช้แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ในการ ประเมินทักษะการฟัง โดยการรวบรวมผลงานหรือบันทึกที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาพระบายสีตามคำบอก หรือคำตอบจากการฟังนิทาน จะช่วยสะท้อนพัฒนาการของเด็กในระยะยาว และเปิดโอกาสให้เด็ก มีส่วนร่วมในการประเมินตนเองได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาทั้งในด้าน การเรียนรู้และความเข้าใจของผู้สอนต่อศักยภาพที่แท้จริงของเด็ก การวัดและประเมินผล ทักษะการฟังควรครอบคลุมหลายด้าน ไม่ใช่เพียงการฟังเพื่อจำหรือฟังเพื่อความบันเทิง แต่ต้อง ครอบคลุมการเข้าใจคำศัพท์ การปฏิบัติตามคำสั่ง การตอบคำถาม และพฤติกรรมที่สะท้อนมารยาท ในการฟัง ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนเป็นองค์ประกอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเหมาะสม การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประเมินทักษะ การฟังของเด็กปฐมวัยโดยการสังเกตพฤติกรรมการฟังเน้นรายบุคคล 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเข้าใจความหมายของคำ 2) การปฏิบัติตามคำสั่ง 3) การตอบคำถาม 4) การมีมารยาท ในการฟัง บันทึกผลการสังเกตด้วยแบบประเมินพฤติกรรมด้านการฟังของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล ปีที่ 3 กำหนดระดับพฤติกรรม 3 ระดับประกอบด้วย ระดับดี ปานกลาง และปรับปรุง

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะด้านการพูด

ความหมายของการพูด

แสงระวี ดอนบัวแก้ว (2557, น. 146) ได้กล่าวถึงการพูดไว้ว่า เป็นการติดต่อสื่อสารโดยใช้เสียง ภาษาและท่าทางระหว่างมนุษย์ด้วยกัน เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและความเข้าใจระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ทั้งนี้ การพูดเป็นกระบวนการใส่ความหมายจะเกิดขึ้นควบคู่กับการฟัง ซึ่งเป็นกระบวนการแปลความหมายหรือถอดความหมายนั่นเอง

ปณิตา ทำมีภักดี (2558) ได้ให้ความหมายของการพูดไว้ ดังนี้ การพูด หมายถึง กระบวนการผลิตเสียงซึ่งเป็นทักษะที่ผู้สอนต้องทำความเข้าใจในศักยภาพของผู้เรียนก่อนที่จะเริ่มทำกิจกรรมการเรียนการสอน การพูดเป็นสิ่งที่จำเป็นสำคัญสำหรับผู้เรียนในการรับรู้ภาษาเพราะการพูดไม่เป็นเพียงแต่กระบวนการของการผลิตเสียงเพียงอย่างเดียวแต่เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการโต้ตอบเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น ทักษะคิด และความรู้สึกระหว่างผู้พูดอีกด้วย

ทิตยา อินกล่อม (2558, น. 20) ได้ให้ความหมายของการพูดไว้ ดังนี้ การพูด หมายถึง กระบวนการที่ผู้ส่งสารถ่ายทอดความรู้ ความรู้สึก ความคิด ความต้องการด้วยเสียงภาษาไปยังผู้รับสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร โดยอาจมีการโต้ตอบจากผู้รับสารหรือไม่ก็ได้

สุวรรณณี ภูลายขาว (2559) ได้ให้ความหมายของการพูดไว้ ดังนี้ การพูด หมายถึง การถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ความเข้าใจ ความต้องการหรือประมวลประสบการณ์ของผู้พูดไปสู่ผู้ฟังโดยอาศัยน้ำเสียง กริยาท่าทาง ภาษาที่มีความถูกต้องตามมารยาท บริบททางสังคม และสามารถสื่อสารให้ผู้ฟังเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของผู้พูด

อังชรินทร์ ทองปาน (2561, น. 165) ได้ให้ความหมายของการพูดไว้ ดังนี้ การมีปฏิสัมพันธ์ทางวาจาที่มีการออกเสียงชัดเจนและมีน้ำเสียงทำนองสูงต่ำ โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้ฟังเข้าใจตรงกันกับสิ่งที่ผู้พูดกำลังพูดมีความเหมาะสมถูกต้อง และเป็นที่ยอมรับของเจ้าของภาษาเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของสังคมนั้น ๆ

จตุพล นามนาย (2562, น. 19) ได้ให้ความหมายของการพูดไว้ ดังนี้ การพูด หมายถึง การสื่อสารและการถ่ายทอดของมนุษย์ที่ใช้อวัยวะที่เรียกว่า ปาก ควบคู่กับกล่องเสียงเพื่อเปล่งเสียงออกมาเป็นคำหรือประโยค โดยอาศัยน้ำเสียงเพื่อใช้ในการสื่อสารระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่มคน ซึ่งจะอาศัยตัวแปรที่เรียกว่าภาษาเป็นตัวกลางในการสื่อความหมายของคำที่เปล่งออกมาหรือสิ่งที่พูดออกมา

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า การพูด คือ การถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ความเข้าใจ ความต้องการไปยังผู้รับสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารหรือประมวลประสบการณ์ของผู้พูดไปสู่ผู้ฟังเปล่งเสียงออกมาเป็นคำหรือประโยคโดยอาศัยน้ำเสียง

เพื่อใช้ในการสื่อสารระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่มคน มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม เป็นการสื่อสารทางวาจาของคนตั้งแต่สองคนขึ้นไป เป็นกระบวนการหนึ่งในการสื่อสารของมนุษย์ เป็นกระบวนการผลิตเสียงซึ่งเป็นทักษะที่ผู้สอนต้องทำความเข้าใจในศักยภาพของผู้เรียนก่อนที่จะเริ่มทำกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้พูดจะเป็นผู้ส่งสารอันเป็นเนื้อหาสาระข้อมูล ความรู้ ความต้องการ และความคิดเห็นของตัวเอง โดยใช้ น้ำเสียง ภาษา กิริยาท่าทาง เพื่อถ่ายทอดความเข้าใจไปให้ผู้ฟังรู้หรือเข้าใจสิ่งที่ตนต้องการเป็นการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นโดยการเปล่งเสียงออกมาเป็นถ้อยคำ เพื่อสื่อสารให้ผู้ฟังเข้าใจความต้องการความรู้สึกนึกคิดของตนเอง สำหรับเด็กปฐมวัยนั้น การพูดเป็นเครื่องมืออีกอย่างหนึ่งในการสื่อสารความหมาย ความรู้สึกหรือความต้องการของเด็กให้ผู้อื่นได้ทราบ เข้าใจและตอบสนอง

ความสำคัญของการพูด

การพูดและการสนทนามีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างมากทั้งในชีวิตประจำวัน และชีวิตการทำงาน ดังที่นักการศึกษากล่าวไว้ ดังนี้

พิชญาดา ธาตุอินจันทร์ (2551) ได้กล่าวว่า การพูดมีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างมาก เป็นการสื่อความเข้าใจระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง โดยเฉพาะในเด็กปฐมวัยนั้น พ่อแม่ ครู ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องหาวิธีการเทคนิคต่างๆ ในการส่งเสริมพัฒนาการพูดด้วยการให้เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์ ใหม่ ๆ ด้วยการพูดคำตอบจากคำทายของปริศนาคำทายจะช่วยส่งเสริมให้เด็กสามารถบอกชื่อสิ่งต่าง ๆ สื่อความหมายจากภาพเป็นเรื่องราวได้ ตลอดจนแปลความหมายของคำพูดเป็นประโยคสมบูรณ์ คือ ใคร ทำอะไร ที่ไหน ได้อย่างถูกต้อง

ศิวพร นิลสุข (2551, น. 28) ได้กล่าวว่า การพูดเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม การพูดเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้กิจการต่าง ๆ สำเร็จไปด้วยดี เนื่องจากการพูดต้องอาศัยน้ำเสียงเป็นสื่อ การที่ผู้พูดสามารถใช้ระดับเสียงต่าง ๆ กันตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมก็จะช่วยโน้มน้าวจิตใจของผู้ฟังไปในทางที่ผู้พูดมุ่งหมายได้ง่าย นอกจากนี้ในการพูดผู้ฟังยังจะได้เห็นสีหน้าท่าทางของผู้พูดเป็นส่วนประกอบ ยิ่งทำให้เกิดความเข้าใจได้ดีขึ้น และการพูดยังสามารถสื่อความหมายได้อย่างรวดเร็วกว่าการสื่อความหมายด้วยวิธีอื่น ๆ

นงลักษณ์ งามขำ (2551) ได้กล่าวว่า การพูดเป็นเครื่องมือสำคัญของการติดต่อสื่อสารที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต การฝึกพูดเป็นพื้นฐานที่จะช่วยฝึกทักษะด้านภาษาได้เป็นอย่างดี ซึ่งจุดประสงค์ของการฝึกพูดมีดังนี้

1. เพื่อให้เด็กพัฒนาการพูดได้คล่องเป็นธรรมชาติ ได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ๆ
2. เพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดให้ชัดเจน การฝึกเสียงเป็นปัญหาสำหรับเด็ก โดยเฉพาะการออกเสียง “ร” และ “ล” นอกจากนี้ยังควรฝึกให้พูดด้วยน้ำเสียงที่น่าฟัง ไม่ดังจนเกินไป หรือไม่เบาจนเกินไป นอกจากนี้ ยังต้องฝึกให้มีความมั่นใจในการพูดด้วย

3. เพื่อการพูดที่ถูกต้องอยู่เป็นประจำจนเป็นนิสัย ส่วนใหญ่เด็ก ๆ มักจะพูดประโยคตอบรับการให้โดยใช้คำว่า “เอาคะ” ซึ่งไม่ถูกต้อง ควรฝึกให้พูดว่า “ได้คะ” หรือ “ไม่ ค่ะ”

4. เพื่อใช้ภาษาเป็นเครื่องมือติดต่อกับคนในสังคม เพื่อนและบุคคลอื่น การที่เด็กจะมีสังคมได้นั้น ต้องเป็นคนพูดจาสุภาพ ดังนั้นการให้การศึกษาแก่เด็กวัยนี้ย่อมจะต้องฝึก เด็กให้รู้จักการใช้คำสุภาพ

5. เพื่อพัฒนาความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ทั้งการแสดง ความคิดเห็นของตน และการสามารถเข้าใจการพูดของผู้อื่น และสามารถนำไปถ่ายทอดได้อย่างถูกต้อง

6. การฝึกเลียนเสียงคำพูดก่อนที่จะบรรยายเรื่องราวต่างๆ การฝึกในลักษณะนี้จะทำให้เด็กสามารถเล่าเรื่องราวได้อย่างถูกต้อง เช่น เด็กต้องการเล่าเรื่อง “การไปเที่ยว สวนสนุก” แทนที่จะพูดถึงการไปเที่ยวสวนสนุก เด็กบางคนจะมัวพะวงแต่จุดที่ไม่สำคัญ เช่น มัวแต่พูดเกี่ยวกับการแต่งตัว ครูต้องช่วยเตือนเด็กให้พูดเข้ามาสู่เรื่องที่ต้องการเล่า

7. เรียนรู้เกี่ยวกับภาษา เช่น หลักของการออกเสียง เสียงวรรณยุกต์ การเว้นวรรค การเรียบเรียงคำให้เป็นประโยค และคำบางคำมีความหมายได้หลายอย่างจะเห็นว่าการพูด เป็นการส่งข้อมูลออกเพื่อติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ซึ่งมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ตลอดเวลา เนื่องจากมนุษย์มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และการพูดยังมีความสำคัญตลอดไปตราบเท่าที่ผู้คนใช้การฟัง พูด อ่าน และเขียนสื่อความหมายกันอยู่

ดวงสมร ศรีไสดำ (2552, น. 12) ได้กล่าวว่า การพูดเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญอย่างหนึ่งใช้ในการสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและความคิดเห็นเพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้ได้เข้าใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กปฐมวัย หากผู้เกี่ยวข้องคือพ่อแม่และครูรู้จักวิธีที่จะส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดที่เหมาะสมและฝึกบ่อย ๆ ก็จะทำให้เด็กพูดได้อย่างชัดถ้อยชัดคำ กล่าวแสดงออกทางการพูด รู้จักเรียงลำดับทางการพูดของเรื่องราวก่อนหลังวกไปวกมา ทำให้การสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของตนถูกต้องชัดเจนขึ้น

เจนจิรา ชัยปาน (2556, น. 19) กล่าวถึง การพูดว่า เป็นทักษะที่จำเป็นกว่าทักษะอื่น ๆ อีก ทั้งยังช่วยให้การใช้ทักษะอื่น ๆ ย่างขึ้นเพราะเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องใช้ในชีวิตประจำวัน

สุวรรณี ภูสายขาว (2559) กล่าวถึง การพูดว่า การพูดเป็นทักษะที่สำคัญในขั้นต้นของการดำเนินชีวิต เมื่อคนเราสามารถพูดสื่อสารให้ผู้อื่นได้เข้าใจดีแล้วก็จะมีความสัมพันธ์อันดี ปฏิสัมพันธ์อันดี การตอบโต้กัน สื่อสารกันได้อย่างมีประสิทธิภาพปฏิบัติตามความต้องการของอีกฝ่ายได้เป็นอย่างดี

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า การพูดเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญอย่างหนึ่งในขั้นต้นของการติดต่อสื่อสารที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตเนื่องจากต้องถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความต้องการของตนเอง เพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กปฐมวัยผู้ที่เกี่ยวข้อง

คือ ครู พ่อแม่ และผู้ดูแลเด็ก ควรให้ความสนใจและหมั่นฝึกฝนให้เด็กได้ใช้ภาษาบ่อย ๆ และถูกต้องชัดเจนเพื่อเด็กจะได้นำไปใช้ได้ถูกต้องในการติดต่อสื่อสารในอนาคตเพราะเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องใช้ในชีวิตประจำวัน

การพัฒนาความสามารถด้านการพูด

พัฒนาการของเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่จะก้าวเข้าสู่การพัฒนาของชีวิต เด็กจะเริ่มพัฒนาลักษณะความเป็นตัวของตัวเอง ให้ความสนใจในสิ่งรอบตัว ดังนั้น ผู้ปกครองหรือผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลเด็กวัยนี้จึงควรเข้าใจ และยอมรับถึงลักษณะเฉพาะวัยอย่างถูกต้องเพื่อเป็นการสนับสนุน และสามารถดูแลเด็กวัยนี้ได้เหมาะสมพัฒนาการเป็นคำที่มีความหมายหลาย มีผู้ให้ความหมายของการพัฒนาการไว้ ดังนี้

นงลักษณ์ งามขำ (2551) กล่าวว่า พัฒนาการพูดของเด็กปฐมวัยเริ่มจากการพูดออกเสียงพูดทีละคำแทนประโยค 1 ประโยค เมื่อเด็กโตขึ้นความพร้อมทางด้านภาษาดีขึ้น สามารถที่จะนำคำที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ กันมารวมประกอบกันเป็นประโยคในที่สุดเด็กจะสามารถเรียนรู้การผูกประโยคต่าง ๆ เป็นการสื่อความหมาย ความคิด ความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจได้เป็นอย่างดี

ณภัทรสร จรจรรย์ (2551) กล่าวว่า พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยนั้นจะเริ่มเปล่งเสียงร้องที่ไม่มี ความหมายก่อน จากนั้นเด็กจะค่อย ๆ พัฒนามาเป็นคำพูดคำเดี่ยวก่อน แล้วจึงค่อย ๆ พัฒนามาเป็นประโยคสั้น ๆ ได้ และมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น เมื่อเด็กเข้าโรงเรียนจนสามารถใช้ภาษาพูดในการสื่อความหมาย ความคิด ความต้องการและความรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่นทราบได้เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ ทั้งนี้ ต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ เช่น พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครู เพื่อน และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก เป็นสิ่งเร้าเพื่อกระตุ้นและแก้ไขความผิดให้เด็กมีพัฒนาการทางการพูดที่ดีและเหมาะสมกับวัยมากที่สุด

พุลสุข สุขเสริม (2551) กล่าวว่า การพูดเป็นทักษะที่สำคัญอย่างหนึ่งของการติดต่อสื่อสารที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต เนื่องจากต้องถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความต้องการของตนเองเพื่อให้ผู้อื่นได้รู้และเข้าใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กปฐมวัย ผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ ครู พ่อแม่ และผู้ดูแลเด็ก ควรให้ความสนใจและหมั่นฝึกฝนให้เด็กได้ใช้ภาษาบ่อย ๆ และถูกต้องชัดเจนเพื่อเด็กจะได้นำไปใช้ได้ถูกต้องในการติดต่อสื่อสารในอนาคต

สมศรี ปาณะโตชะ (2551) กล่าวว่า พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย คือ ความก้าวหน้าในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ซึ่งหมายรวมทั้งความเข้าใจในภาษาหรือการพูด และการแสดงออกหรือการใช้ภาษา

ณัฐธยาน์ ยิ่งยงค์ (2553) กล่าวว่า พัฒนาการทางพูดของเด็กปฐมวัยนั้นจะเริ่มมาจากออกเสียงพูดทีละคำ จากนั้นจึงใช้คำ ๆ เดียวแทนประโยค 1 ประโยค ต่อเมื่อโตขึ้นและสามารถนำคำที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ กันมาประกอบกันเป็นประโยคจนในที่สุดสามารถผูกคำเป็นประโยคต่าง ๆ

เพื่อสื่อความหมาย ความคิด ความต้องการและความรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่นทราบได้ เช่นเดียวกับผู้ใหญ่

สุวัฒน์ชัย ภูนาพรรณ (2555) กล่าวว่า การพัฒนาทักษะการพูด คือ การฝึกการใช้ภาษา ซึ่งได้แก่ เสียง ไวยากรณ์ และรวมถึงคำศัพท์ ซึ่งผู้สอนทักษะการพูดต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกอยู่เสมอและผู้สอนเองต้องให้ความสำคัญกับความถูกต้องและคล่องแคล่วในขั้นที่แตกต่างกันในระดับของการเรียน ซึ่งในระดับแรก ควรเน้นเรื่องความถูกต้อง และในระดับสอง ควรเน้นเรื่องความคล่องแคล่ว นอกจากนี้แล้ว ผู้พูดที่ดีควรมีคุณสมบัติอื่น ๆ ด้วย เช่น ควรเป็นผู้ฟังที่ดี หมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ ยอมรับคำวิจารณ์จากผู้อื่น มีความเป็นตัวของตัวเองและมีความสุข มีความพอใจในตัวเองในการถ่ายทอดความรู้และความรู้สึกให้ผู้อื่นโดยใช้กิริยาท่าทางและบุคลิกภาพของตนอย่างมีประสิทธิภาพและในการพูดแต่ละครั้งควรเลือกรื่องที่ตนถนัด รู้จักชักชวนอยู่เสมอเพื่อการสื่อสารที่เหมาะสมกับผู้ฟังไม่ว่าจะเงื่อนไขของอายุ วัย เพศและการศึกษาเป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อจะได้นำไปใช้ในการพัฒนาทักษะการพูดได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า พัฒนาการพูดของเด็กปฐมวัย เริ่มจากการพูดออกเสียงพูดทีละคำแทนประโยค 1 ประโยค เด็กปฐมวัยนั้นจะเริ่มเปล่งเสียงร้องที่ไม่มีความหมาย ก่อนจากนั้นเด็กจะค่อย ๆ พัฒนามาเป็นคำพูดคำเดี่ยวก่อน แล้วจึงค่อย ๆ พัฒนามาเป็นประโยคสั้น ๆ ได้ ขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคลตามในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้มากขึ้นและดีขึ้นตามช่วง และวัยของชีวิตซึ่งการเจริญเติบโตตามขั้นตอน ตามแบบแผนพัฒนาการของเด็ก พัฒนาการความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัย คือ ความก้าวหน้าในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ซึ่งหมายรวมทั้ง ความเข้าใจในภาษาหรือการพูดและการแสดงออกหรือการใช้ภาษา จะดีขึ้นตามช่วงวัยและการเจริญเติบโตของเด็ก ผู้ปกครองและครูจึงควรเข้าใจ สนับสนุนและพัฒนาให้เหมาะสมตามวัยสามารถที่จะนำคำที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ กันมารวมประกอบกันเป็นประโยคในที่สุดเด็กจะสามารถเรียนรู้การผูกประโยคต่าง ๆ เป็นการสื่อความหมาย ความคิด ความต้องการของตนเอง ให้ผู้อื่นรับรู้ และเข้าใจได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กปฐมวัย ผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ ครู พ่อแม่และผู้ดูแลเด็ก ควรให้ความสนใจและหมั่นฝึกฝนให้เด็กได้ใช้ภาษาบ่อย ๆ เป็นการฝึกการใช้ภาษาให้ถูกต้องชัดเจน เพื่อเด็กจะได้นำไปใช้ได้ถูกต้องในการติดต่อสื่อสารในอนาคต

แนวทางในการส่งเสริมความสามารถด้านการพูด

การจัดประสบการณ์ทางการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นการจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อช่วยให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาพัฒนาทักษะในการสื่อสารทั้งที่เป็นภาษาพูดและภาษาท่าทาง

พูลสุข สุขเสริม (2551, น. 16) กล่าวว่า กิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย มีกิจกรรมหลากหลายที่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่สามารถ

จัดได้หลากหลายวิธี ได้แก่ การเล่านิทาน การสนทนาอภิปราย การเล่าบทบาทสมมติ การสาธิต การทดลอง การศึกษานอกสถานที่ การร้องเพลง การเล่นเกม การท่องคำคล้องจอง การจัดบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม การเล่าของตนเองและการทำท่าประกอบเพลงหรือคำคล้องจอง

นางลักษณ์ งามขำ (2551) กล่าวว่า การส่งเสริมความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัย สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย เช่น การเล่าเรื่องจากประสบการณ์จริงที่มีอยู่ใกล้ตัวเด็ก รวมทั้งสิ่งที่อยู่รอบตัวเด็ก การพูดแสดงความรู้สึก การให้เด็กได้แสดงออกในโอกาสต่าง ๆ ธรรมชาติของเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์โดยใช้ปริศนาคำทาย เด็กได้พูดได้ตอบเกี่ยวกับปริศนาคำทาย จึงน่าจะเป็นวิธีการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กมากที่สุด และได้ผลดีที่สุด

ณภัทรสร จจรักษ์ (2551) กล่าวว่า แนวทางการส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็ก ต้องอาศัยแบบอย่างจากสถานเลี้ยงดูเด็ก ครู เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้องและเพื่อนร่วมชั้น แต่แบบอย่างที่สำคัญรองจากพ่อแม่ ก็คือ ครูสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการพูดให้กับเด็ก เมื่อเขาอยู่โรงเรียน การเป็นแบบอย่างที่ดีของครูนั้น ต้องอาศัยกิจกรรมเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมและกระตุ้น ให้เด็กมีพัฒนาการพูดที่ดีขึ้น

ดุชฎี อาษากิจ (2553) กล่าวว่า การส่งเสริมทักษะด้านการพูดของเด็กปฐมวัย ควรเปิดโอกาส ให้เด็กได้พูดด้วยคำพูดของตนเองด้วยความมั่นใจและสามารถจัดกิจกรรมฝึกพูดได้อย่างหลากหลาย เช่น การสนทนา การซักถาม การอภิปราย การเซตหุ่น การท่องคำคล้องจอง การร้องเพลง ทำอาหาร การเล่าเรื่องที่เด็กมีประสบการณ์ เรื่องที่ใกล้ตัว การพูดแสดงความรู้สึกและแสดงความคิดเห็น อภิปรายเกี่ยวกับการศึกษานอกสถานที่รวมทั้งการให้เด็กได้แสดงออกมาในโอกาสต่าง ๆ ด้วยการ แสดงละคร การเป็นพิธีกร เป็นต้น

สรุปได้ว่า ในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการพูดในเด็กปฐมวัยหรือวัยเริ่มเรียนรู้ ภาษาไทย มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการพูดเป็นพื้นฐานสำคัญของการสื่อสาร การเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ แนวทางการส่งเสริมสามารถแบ่งออกได้ ดังนี้ 1) การบอกชื่อ สิ่งต่าง ๆ ส่งเสริมให้เด็กฝึกการเรียกชื่อสิ่งของ บุคคล สถานที่ หรือสัตว์ต่าง ๆ รอบตัว โดยเริ่มจาก สิ่งใกล้ตัวและคุ้นเคย เพื่อให้เกิดการจดจำคำศัพท์และสามารถนำไปใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันได้ 2) การพูดตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังกระตุ้นให้เด็กฟังนิทาน เรื่องเล่า หรือบทสนทนา จากนั้นให้ฝึก ตอบคำถามที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมทักษะการฟังจับใจความและการคิดวิเคราะห์ พร้อมทั้งเป็นการฝึก เรียบเรียงคำพูดอย่างมีลำดับ 3) การใช้น้ำเสียง การพูดออกเสียงและลักษณะท่าทางฝึกให้เด็ก พูดด้วยน้ำเสียงที่ชัดเจน ออกเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์อย่างถูกต้อง ควบคู่กับการใช้ท่าทาง หรือภาษากายที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มความเข้าใจและเสริมสร้างความมั่นใจในการพูด 4) การแสดง ความคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกหรือข้อเสนอแนะจากเรื่อง ที่ฟังเพื่อฝึกให้เด็กกล้าคิด กล้าแสดงออก และรู้จักใช้ภาษาพูดในการถ่ายทอดความคิดของตนเอง

อย่างสร้างสรรค์ 5) การมีมารยาทในการพูดปลูกฝังให้เด็กรู้จักพูดอย่างสุภาพ มีสัมมาคารวะ ฟังผู้อื่นพูดให้จบก่อนตอบ รู้จักใช้คำขอโทษ ขอบคุณ และคำแสดงความเคารพ เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมควบคู่กับการใช้ภาษา

การวัดและประเมินทักษะการพูด

การพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเตรียมความพร้อมสู่การเรียนรู้และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม การวัดและประเมินผล ทักษะการพูดจึงต้องคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กแต่ละช่วงวัย โดยควรออกแบบให้สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก และสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทักษะการพูดสามารถประเมินได้ในหลายด้าน ดังนี้

1. การบอกชื่อสิ่งต่าง ๆ การประเมินด้านนี้ มุ่งวัดความสามารถของเด็กในการระบุและเรียกชื่อสิ่งของ บุคคล หรือสถานที่อย่างถูกต้องตามประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว โดยสามารถใช้สื่อประกอบ เช่น ภาพวาด ของเล่น หรือสิ่งของจริง แล้วให้เด็กบอกชื่อสิ่งที่เห็น การบอกชื่อที่แม่นยำแสดงถึงการจดจำคำศัพท์และเชื่อมโยงความหมายกับภาพที่รับรู้ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาภาษา (อำพร ใจดี, 2565)

2. การพูดตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง ทักษะนี้ ประเมินความเข้าใจของเด็กต่อเรื่องราวที่ได้ฟัง โดยอาจใช้กิจกรรมฟังนิทานสั้น ๆ แล้วให้เด็กตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาหลัก ตัวละคร หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น วิธีนี้ช่วยให้ผู้สอนสามารถประเมินความสามารถในการจับใจความ และความเข้าใจในสิ่งที่ได้ยินอย่างมีประสิทธิภาพ (ชญานิศา แดงประเสริฐ, 2566)

3. การใช้น้ำเสียง การพูดออกเสียง และลักษณะท่าทาง การพูดที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่ต้องชัดเจนในเนื้อหา แต่ยังรวมถึงการใช้น้ำเสียงที่เหมาะสม การออกเสียงถูกต้อง และการใช้ภาษากายประกอบอย่างเหมาะสม การประเมินในด้านนี้ สามารถทำผ่านการสังเกตพฤติกรรมขณะเด็กเล่นนิทาน เล่นบทบาทสมมติ หรือพูดหน้าชั้นเรียน (ศศิธร เฟื่องพุ่ม, 2564)

4. การแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ฟัง การเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นจากสิ่งที่ฟัง เป็นการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และการสื่อสาร เด็กอาจแสดงความรู้สึก เช่น “หนูชอบตัวละครตัวนี้เพราะใจดี” หรือ “หนูไม่อยากให้ตัวร้ายทำแบบนั้นเลย” ซึ่งสะท้อนถึงการเชื่อมโยงอารมณ์ ความคิด และการแสดงออกอย่างมีเหตุผล (โรงเรียนเทศบาลวัดเวฬุวัน, 2566)

5. การมีมารยาทในการพูด มารยาทในการพูดเป็นส่วนสำคัญในการอยู่ร่วมกันในสังคม เช่น การพูดเมื่อถึงตนเอง การไม่พูดแทรก การใช้คำสุภาพ ซึ่งสามารถประเมินได้จากพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เช่น สนทนา เล่นกลุ่ม หรือแสดงความคิดเห็นหน้าชั้นเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1, 2566)

พวงผกา อยู่สุข (2559) กล่าวว่า “การประเมินทักษะการพูดในเด็กปฐมวัย ควรดำเนินการในบริบทที่เป็นธรรมชาติ และควรเน้นที่ความสามารถในการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และความเข้าใจ ไม่ใช่เพียงแค่การออกเสียงถูกต้องเท่านั้น” ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการประเมินเชิงคุณภาพในกระบวนการสื่อสารมากกว่าการวัดเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว อีกแนวทางหนึ่งซึ่งช่วยสนับสนุนการประเมินอย่างต่อเนื่อง คือ การใช้ แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ซึ่งอาจประกอบด้วย ภาพถ่าย ข้อความบันทึก หรือผลงานที่เกี่ยวข้องกับการพูด เช่น คลิปเสียงการพูดเล่าเรื่อง หรือแบบบันทึกพฤติกรรมการใช้ภาษา ซึ่งสามารถนำมาใช้ประกอบการประเมินพัฒนาการระยะยาวได้อย่างเป็นระบบ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2561) กล่าวว่า การประเมินทักษะการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบประเมินพัฒนาการทางภาษา (Language Development Checklist) เครื่องมือนี้ใช้รายการตรวจสอบเพื่อประเมินพัฒนาการทางภาษาของเด็กตามช่วงวัย เช่น การออกเสียงที่ถูกต้อง ความสามารถในการพูดประโยคที่มีความหมาย และการใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลทักษะการพูด มีวิธีต่าง ๆ ดังนี้

1. การสังเกตพฤติกรรมการพูด (Behavioral Observation) การสังเกตพฤติกรรมการพูดของเด็กในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การเล่นร่วมกับเพื่อน หรือการทำกิจกรรมในห้องเรียน ช่วยให้ครูหรือผู้ประเมินได้ข้อมูลที่ตรงตามพัฒนาการการพูดของเด็ก

2. การบันทึกเสียง/วิดีโอ (Audio/Video Recording) การบันทึกเสียงหรือวิดีโอของเด็กในขณะที่พูดช่วยให้ครูสามารถประเมินพัฒนาการการพูดในแต่ละช่วงเวลาได้ เช่น การวิเคราะห์ความชัดเจนของการออกเสียง และการใช้ภาษาในบริบทต่าง ๆ

3. แบบประเมินทักษะการพูด (Speech Skill Assessment Tool) เครื่องมือนี้เน้นการประเมินทักษะพื้นฐานในการสื่อสาร เช่น ความสามารถในการออกเสียงคำศัพท์ที่ซับซ้อน การใช้ภาษาที่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ และการแสดงออกทางภาษากาย

4. การใช้การเล่น (Play-Based Assessment) การใช้การเล่นเป็นวิธีที่เด็กใช้ในการสื่อสารและแสดงความคิดและความรู้สึก ดังนั้นการสังเกตการเล่นของเด็กก็สามารถประเมินทักษะการพูดได้ เช่น การสังเกตเด็กขณะเล่นบทบาทสมมติ หรือการเล่นนิทาน

5. แบบทดสอบการใช้ภาษาพื้นฐาน (Basic Language Proficiency Test) การใช้แบบทดสอบที่มุ่งเน้นทักษะการพูด เช่น การจำลองสถานการณ์เพื่อให้เด็กพูดหรือแสดงออกตามคำสั่ง เช่น เล่าเรื่องที่เด็กชอบ หรืออธิบายสิ่งที่เห็น

ตฤณ หงส์ใส (2564, น. 5) การวัดและการประเมินพัฒนาการโดยวิธีการสังเกตแบบมีโครงสร้าง (Structured Observation) ได้แก่ การสังเกตอย่างมีจุดหมายที่แน่นอนตามแผน

ที่วางไว้ โดยกำหนดให้แบบสังเกตความสามารถทางภาษาด้านการพูด จะใช้วัดและประเมินเมื่อสิ้นสุดในแต่ละหน่วยมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

เกณฑ์การประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมเด็กในการหาค่าเฉลี่ยน้ำหนักคุณภาพ (สุวัฒน์ วิวัฒน์านนท์, 2550, น. 90) คือ

คะแนน 3 หมายถึง ปฏิบัติถูกต้องด้วยตนเอง

คะแนน 2 หมายถึง ปฏิบัติได้ถูกต้องแต่ต้องมีผู้ชี้แนะเป็นบางครั้ง

คะแนน 1 หมายถึง ปฏิบัติได้ถูกต้องแต่ต้องมีผู้ชี้แนะ

สรุปได้ว่า การประเมินทักษะการพูดในเด็กปฐมวัย ควรเน้นที่ความสามารถในการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และความเข้าใจของเด็ก โดยดำเนินการผ่านกระบวนการที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กและสะท้อนความสามารถที่แท้จริงในบริบทที่เป็นธรรมชาติ การประเมินทักษะการพูด จึงไม่ควรจำกัดเพียงแค่การออกเสียงที่ถูกต้อง แต่ควรครอบคลุมถึงการใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ และความสามารถในการพูดประโยคที่มีความหมาย นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการสังเกตพฤติกรรมพูดของเด็กก็เป็นส่วนสำคัญในการประเมินผล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยประเมินทักษะการพูด การสังเกตพฤติกรรมพูดของเด็กในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การเล่นร่วมกับเพื่อน หรือการทำกิจกรรมในห้องเรียน การแสดงบทบาทสมมติ โดยใช้แบบสังเกตความสามารถทางภาษาด้านการพูด โดยมีองค์ประกอบของการประเมิน ดังนี้ 1) การบอกชื่อสิ่งต่าง ๆ 2) การพูดตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง 3) การใช้น้ำเสียง การพูดออกเสียง ลักษณะท่าทาง 4) การแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ฟัง และ 5) การมีมารยาทในการพูด โดยมีเกณฑ์การประเมิน 3 ระดับ ได้แก่ คะแนน 3 หมายถึง ปฏิบัติได้ถูกต้องด้วยตนเอง คะแนน 2 หมายถึง ปฏิบัติได้ถูกต้องแต่ต้องมีผู้ชี้แนะเป็นบางครั้ง และคะแนน 1 หมายถึง ปฏิบัติได้ถูกต้องแต่ต้องมีผู้ชี้แนะ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทานชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติของเด็กปฐมวัยเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ดังนี้

กรรณุต วรศักดิ์ (2560) ได้ศึกษา การจัดประสบการณ์เล่านิทานเพื่อพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยโรงเรียนสหกรณ์นิคมบ้านคลองปลาตุกลาย ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย โรงเรียนสหกรณ์นิคมบ้านคลองปลาตุกลาย ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย โรงเรียนสหกรณ์นิคมบ้านคลองปลาตุกลาย ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี ระหว่างก่อนและหลังการจัดประสบการณ์เล่านิทานเพื่อพัฒนาทักษะการพูด กลุ่มตัวอย่าง

ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัยโรงเรียนสหกรณ์นิคมบ้านคลองปลาตุกลาย ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์เล่านิทานเพื่อพัฒนาทักษะการพูด จำนวน 9 แผน และแบบประเมินทักษะการพูด ผลการวิจัย พบว่า หลังการจัดประสบการณ์เล่านิทานเพื่อพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย โรงเรียนสหกรณ์นิคมบ้านคลองปลาตุกลาย ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี มีดังนี้

- 1) เด็กปฐมวัยโรงเรียนสหกรณ์นิคมบ้านคลองปลาตุกลายมีทักษะการพูดสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์
- 2) เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดประสบการณ์คะแนนเฉลี่ย 15.25 หลังการจัดประสบการณ์ คะแนนเฉลี่ย 22.19 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กัลยณัฐ แพงไพรี (2561) ได้ศึกษา ผลการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้ของสมองเป็นฐานของเด็กปฐมวัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดประสบการณ์ โดยใช้การเรียนรู้ของสมองเป็นฐานของเด็กปฐมวัยเพื่อเปรียบเทียบทักษะภาษาไทยก่อนจัดประสบการณ์ และหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้การเรียนรู้ของสมองเป็นฐานของเด็กปฐมวัยและเพื่อศึกษา ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์ โดยใช้การเรียนรู้ของสมองเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับปฐมวัยปีที่ 1 โรงเรียนวัดบ้านกลาง อำเภอนาดี จังหวัดชลบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 22 คน โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์ทักษะภาษาไทยโดยใช้การเรียนรู้ของสมองเป็นฐาน จำนวน 10 แผน แบบประเมินทักษะภาษาไทยด้านทักษะการฟังและทักษะการพูด จำนวน 25 ข้อ แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้การเรียนรู้ของสมองเป็นฐาน จำนวน 10 ข้อ ผลการวิจัย พบว่า

- 1) ทักษะภาษาไทยก่อนจัดประสบการณ์และหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้การเรียนรู้ของสมองเป็นฐานของเด็กปฐมวัย ด้านทักษะการฟัง หลังการจัดประสบการณ์โดยใช้การเรียนรู้ของสมองเป็นฐานของเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ โดยใช้การเรียนรู้ของสมองเป็นฐานของเด็กปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 2) ทักษะภาษาไทยก่อนจัดประสบการณ์ และหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้การเรียนรู้ของสมองเป็นฐานของเด็กปฐมวัยด้านทักษะการพูด หลังการจัดประสบการณ์โดยใช้การเรียนรู้ของสมองเป็นฐานของเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์โดยใช้การเรียนรู้ของสมองเป็นฐานของเด็กปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดประสบการณ์โดยใช้การเรียนรู้ของสมองเป็นฐานของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก

ประภาภรณ์ คำวงศ์ (2561) ได้ศึกษา การใช้นิทานเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง วัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อสร้างแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานในการส่งเสริมทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง 2) เพื่อศึกษา

ผลการใช้แผนการจัดประสบการณ์ โดยใช้นิทานในการส่งเสริมทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านห้วยสิงห์ ตำบลแม่ยม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 13 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานในการส่งเสริมทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จำนวน 16 หน่วยการเรียนรู้ หน่วยละ 5 แผน รวมทั้งหมด 30 แผน 2) แบบประเมินทักษะการสื่อสารด้านการฟังและการพูด ผลการศึกษา พบว่า ได้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานในการส่งเสริมทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ซึ่งแผนการจัดประสบการณ์ดังกล่าวเป็นแผนที่มีคุณภาพ สามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองได้ตามวัตถุประสงค์ 2) ผลการใช้แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานในการส่งเสริมทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง พบว่า คะแนนทักษะการสื่อสารหลังการเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนการเรียน โดยค่าเฉลี่ยดัชนีประสิทธิผลมีค่าเท่ากับ 0.54 หรือคิดเป็นร้อยละ 54.00 ผ่านเกณฑ์การยอมรับที่กำหนดคือ 0.50 ขึ้นไป สรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองมีพัฒนาการทักษะการสื่อสารด้านการฟังและการพูดเพิ่มขึ้น

โสพิศ กันยะ (2563) ได้ศึกษา การพัฒนาการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ ประกอบนิทานภาพ เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ประกอบนิทานภาพ เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ประกอบนิทานภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนแม่มอญวิทยา ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์และนิทานภาพ จำนวน 25 แผน แบบประเมิน ความสามารถทางการฟังของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 และแบบประเมินความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผลการศึกษา พบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการฟัง หลังจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 29.00 โดยก่อนจัดกิจกรรมได้คะแนนคิดเป็นร้อยละ 56.93 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนหลังจัดกิจกรรมได้คะแนนคิดเป็นร้อยละ 85.93 อยู่ในระดับ ดี

วิรัชญา เกสัชพิพัฒนกุล (2563) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสือนิทานคุณธรรมนำใจเพื่อส่งเสริมทักษะการจดจำคำศัพท์และทักษะการพูดของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลพรหมณี อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เพื่อศึกษาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อ

หนังสือนิทานคุณธรรมนำใจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียน ชั้นอนุบาลศึกษา ปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนอนุบาลพรหมณี อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 60 คน แบ่งเป็น ห้อง A, B, C ห้องละ 20 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ห้อง C จำนวน 20 คน จำนวน 1 ห้องเรียนจำนวนนักเรียน 20 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้นประกอบด้วยหนังสือนิทานคุณธรรมนำใจ จำนวน 5 เล่ม ประกอบด้วยเล่มที่ 1 หนูดิชอบกินผัก เล่มที่ 2 โตขึ้นหนูจะเป็นเล่มที่ 3 มากินผลไม้กันเถอะ เล่มที่ 4 ไปเที่ยวไหนกันดี เล่มที่ 5 เมืองแห่งรูปทรง แบบวัดทักษะการจดจำคำศัพท์ จำนวน 20 ข้อ แบบวัดทักษะการพูด จำนวน 20 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อหนังสือ นิทานคุณธรรมนำใจ จำนวน 10 ข้อ ผลการศึกษา พบว่า 1) ประสิทธิภาพของหนังสือนิทานคุณธรรม นำใจ จำนวน 5 เล่ม มีค่าเท่ากับ 95.70/92.25 2) คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนนักเรียนมีทักษะการจดจำ คำศัพท์ทั้ง 5 เล่ม สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนนักเรียนมีทักษะการพูด ทั้ง 5 เล่ม สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบ ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อหนังสือนิทาน คุณธรรมนำใจประกอบการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยพึงพอใจมาร้อยละ 93.00 พึงพอใจร้อยละ 7.00

วีรญา สุวรรณวงศ์ (2564) ได้ศึกษา การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์การเล่านิทานคุณธรรมโรงเรียนอนุบาลวิภาวี จังหวัดบึงกาฬ วัดอุปประสงค์ เพื่อพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์และศึกษาคูณลักษณะความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียน อนุบาลวิภาวี จังหวัดบึงกาฬจำนวน 9 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ใน การศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) นิทานคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดี จำนวน 10 เรื่อง 2) แผนการจัดประสบการณ์การเล่านิทานคุณธรรมจำนวน 10 แผน ผลการศึกษา พบว่า 1) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การเล่านิทานคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดี ของเด็กปฐมวัยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด 2) ผลการสังเกตคุณลักษณะความเป็นคนดี ของเด็กปฐมวัย หลังจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การเล่านิทานคุณธรรม ในภาพรวมอยู่ใน ระดับดีมาก ผลการวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัยหลังจากการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้การเล่านิทานคุณธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับ ดี

หนึ่งฤทัย พากักดี (2564) ได้ศึกษา การพัฒนาความสามารถด้านการฟังเพื่อความเข้าใจ ภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเล่าเรื่องของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 วัดอุปประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเล่าเรื่อง ก่อนและหลังเรียน

2) เปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังเพื่อความเข้าใจในภาษาไทยของนักเรียนชั้นอนุบาล 3 โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเล่าเรื่อง กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นอนุบาล 3/4 โรงเรียนเด่นหล้าพระราม 5 จังหวัดนนทบุรี จำนวน 21 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาไทย 3) แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาไทย ผลการศึกษา พบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นอนุบาล 3 โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเล่าเรื่องก่อนและหลังเรียน พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 2) ความสามารถด้านการฟังเพื่อความเข้าใจในภาษาไทยของนักเรียนชั้นอนุบาล 3 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 3) ผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ พบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านการฟังเพื่อความเข้าใจโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเล่าเรื่องภาพโดยรวมอยู่ระดับมาก

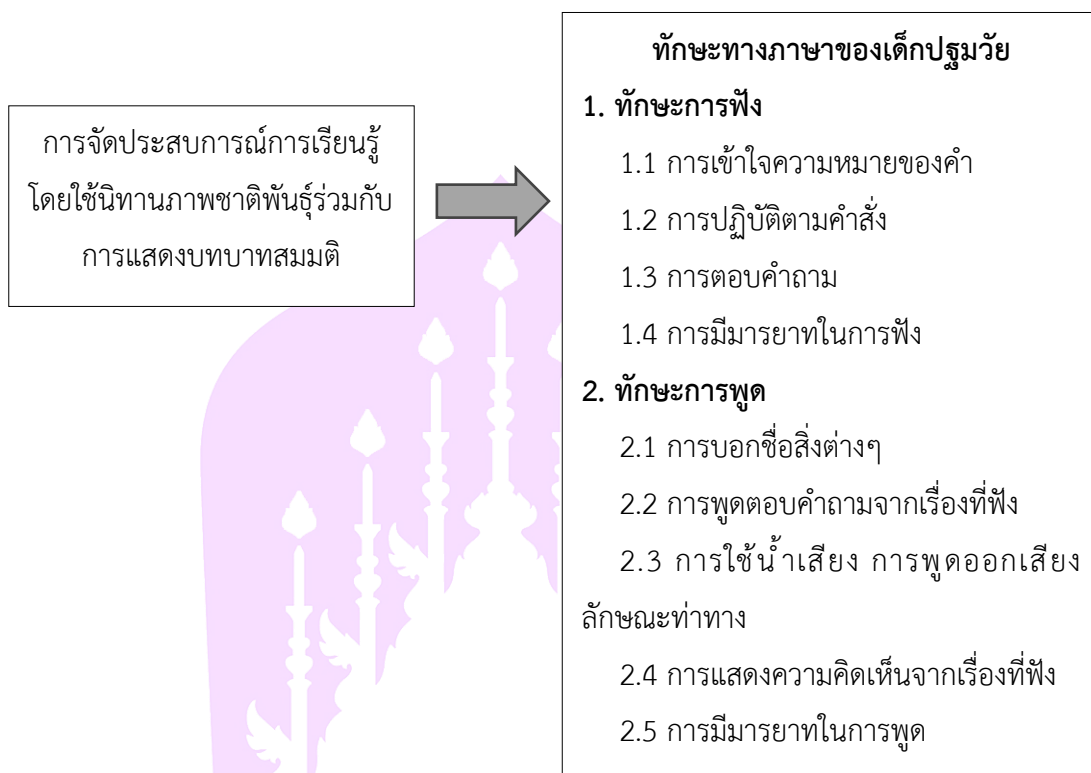
กฤษดา โยธาราชภูร์ (2565) ได้ศึกษา การจัดการเรียนรู้แบบอรรถฐานการเล่านิทาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการฟังพูดภาษาอังกฤษและความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย วัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ภาษาแบบอรรถฐานการเล่านิทาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการฟังพูดภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟังพูดภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ภาษาแบบอรรถฐานการเล่านิทาน 3) เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอรรถฐานการเล่านิทาน ก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ 1 ห้องเรียน จำนวน 35 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ในการฟังพูดภาษาอังกฤษแบบอรรถฐานการเล่านิทานของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 2) แบบประเมินความสามารถในการฟังพูดภาษาอังกฤษสำหรับเด็กปฐมวัย 3) แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษา พบว่า 1) การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการฟังพูดภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยแบบอรรถฐานการเล่านิทาน มีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 75.50/74.14 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 ที่ตั้งไว้ 2) ความสามารถในการฟังพูดภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอรรถฐานการเล่านิทานหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วรรณิภา เรียงกลาง (2566) ได้ศึกษา การพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์คำคล้องจองประกอบภาพ โรงเรียนบ้านพระพุทธ

อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา วัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้คำคล้องจองประกอบภาพ กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 4-5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านพระพุทธ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 11 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้คำคล้องจองประกอบภาพเพื่อพัฒนาทักษะด้านการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 5 แผน 2) แบบทดสอบพัฒนาการทางด้านการพูด 3) แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทางด้านการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย 4) สื่อการสอนคำคล้องจองประกอบภาพ ผลการศึกษา พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้คำคล้องจองประกอบภาพเพื่อพัฒนาทักษะการพูดมีพัฒนาการด้านการพูดที่สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมโดยก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.00 และหลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.94 ซึ่งทำให้เห็นว่า ทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมโดยใช้คำคล้องจองประกอบภาพมีพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานและการแสดงบทบาทสมมติมีความสามารถด้านการฟังและการพูด หลังได้รับการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์ เด็กปฐมวัยมีทักษะการฟังและการพูดดีขึ้นเมื่อได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานและบทบาทสมมติ เพราะเด็กปฐมวัยได้เรียนรู้จากประสบการณ์โดยตรง ช่วยให้เด็กได้ฝึกการฟังและการพูด การเข้าใจความหมายของคำ การปฏิบัติตามคำสั่ง การบอกชื่อสิ่งต่าง ๆ และการตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติของเด็กปฐมวัยเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับความสนใจของเด็ก ทำให้เด็กสนใจที่จะฟังนิทานมาก โดยเฉพาะเรื่องราวของนิทานเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตและชีวิตประจำวันของเด็ก

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติของเด็กปฐมวัยเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านปางงุ้น ตำบลหนองหล่ม อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 7 คน การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษากับกลุ่มประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติของเด็กปฐมวัยเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ทำการทดลอง 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 15 นาที รวมจำนวน 10 แผน
2. แบบประเมินพฤติกรรมการฟังของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ประกอบด้วย ระดับดี ปานกลาง และ ปรับปรุง
3. แบบประเมินพฤติกรรมการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ประกอบด้วย ระดับดี ปานกลาง และ ปรับปรุง

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติของเด็กปฐมวัยเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติของเด็กปฐมวัยเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติของเด็กปฐมวัยเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย

1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติของเด็กปฐมวัย

1.3 วิเคราะห์มาตรฐาน สาระการเรียนรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

1.4 จัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติชั้นอนุบาลปีที่ 3 ทำการทดลอง 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 15 นาที รวมจำนวน 10 แผน โดยยึดสาระการเรียนรู้และแนวการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยและแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 ดังนี้

1.4.1 จุดประสงค์

1.4.2 สาระสำคัญ

1.4.3 ประสบการณ์สำคัญ

1.4.4 การจัดประสบการณ์

1.4.5 สื่อและแหล่งเรียนรู้

1.4.6 การวัดผลและประเมินผล

ผู้วิจัยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์สอดแทรกในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ จำนวน 5 เล่ม

1.5 นำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติจำนวน 10 แผน เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าด้วยตนเองเพื่อตรวจสอบแก้ไขเบื้องต้น

1.6 นำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติจำนวน 10 แผน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ผู้เชี่ยวชาญทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยและผู้เชี่ยวชาญทางการวัด

และประเมินผลการศึกษา จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของด้านเนื้อหา และองค์ประกอบของแผนการจัดประสบการณ์ และนำแผนการจัดประสบการณ์ทั้งหมดไปแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 121)

คะแนน 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

คะแนน 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.51 ซึ่งมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

1.7 นำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติไปใช้สอนจริงกับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านปางจุ่น ตำบลหนองหล่ม อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 7 คน

2. แบบประเมินทักษะการฟังของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับขั้นตอน วิธีการสร้างแบบประเมินทักษะด้านการฟังของเด็กปฐมวัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินทักษะด้านการฟังของเด็กปฐมวัย

2.2 สร้างแบบประเมินทักษะด้านการฟังของเด็กปฐมวัย จำนวน 1 ฉบับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.2.1 การเข้าใจความหมายของคำ

2.2.2 การปฏิบัติตามคำสั่ง

2.2.3 การตอบคำถาม

2.2.4 การมีมารยาทในการฟัง

ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ จำนวน 10 ข้อ ข้อละ 3 คะแนน คะแนนเต็ม 30 คะแนน โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน (สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์, 2550, น. 90 อ้างถึงใน ตฤณ หงส์ใส, 2564, น. 5) ดังนี้

ระดับ 3 หมายถึง เด็กสามารถปฏิบัติถูกต้องด้วยตนเอง

ระดับ 2 หมายถึง เด็กสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องแต่ต้องมีผู้ชี้แนะเป็นบางครั้ง

ระดับ 1 หมายถึง ปฏิบัติได้ถูกต้องแต่ต้องมีผู้ชี้แนะ

เกณฑ์ประเมินระดับพัฒนาการด้านการฟัง

คะแนน 21-30 ร้อยละ 70.00-100.00 ระดับดี

คะแนน 11-20 ร้อยละ 36.67-69.99 ระดับปานกลาง

คะแนน 0-10 ร้อยละ 0-36.66 ระดับควรปรับปรุง

2.3 ผู้วิจัยนำแบบประเมินทักษะด้านการฟังของเด็กปฐมวัยฉบับร่างที่สร้างขึ้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.4 นำแบบประเมินทักษะด้านการฟังของเด็กปฐมวัยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามและจุดประสงค์ที่ต้องการวัด โดยใช้เกณฑ์พิจารณา ดังนี้ (พิสนุ พองศรี, 2550, หน้า 179)

คะแนน +1 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าข้อคำถามสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

คะแนน 0 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

คะแนน -1 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ที่ 0.5 ขึ้นไป ถ้าน้อยกว่า 0.5 ข้อคำถามนั้น ต้องถูกตัดออกไปหรือต้องปรับปรุง

2.5 นำแบบประเมินทักษะด้านการฟังไปจัดพิมพ์เป็นฉบับจริง เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านปางงุ้น ตำบลหนองหล่ม จังหวัดพะเยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 7 คน

3. แบบประเมินทักษะด้านการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับขั้นตอน วิธีการสร้างแบบประเมินทักษะด้านการพูดของเด็กปฐมวัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินทักษะด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

3.2 สร้างแบบประเมินทักษะด้านการพูด จำนวน 1 ฉบับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 3.2.1 การบอกชื่อสิ่งต่าง ๆ
- 3.2.2 การตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง
- 3.2.3 การใช้น้ำเสียง การพูด ออกเสียง ลักษณะท่าทาง
- 3.2.4 การแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ฟัง
- 3.2.5 การมีมารยาทในการพูด

ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ จำนวน 10 ข้อ ข้อละ 3 คะแนน คะแนนเต็ม 30 คะแนน โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน (สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์, 2550, น. 90 อ้างถึงใน ตฤณ หงส์ใส, 2564, น. 5) ดังนี้

ระดับ 3 หมายถึง เด็กสามารถปฏิบัติถูกต้องด้วยตนเอง

ระดับ 2 หมายถึง เด็กสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องแต่ต้องมีผู้ชี้แนะเป็นบางครั้ง

ระดับ 1 หมายถึง ปฏิบัติได้ถูกต้องแต่ต้องมีผู้ชี้แนะ

เกณฑ์ประเมินระดับพัฒนาการด้านการพูด

คะแนน 21-30 ร้อยละ 70.00-100.00 ระดับดี

คะแนน 11-20 ร้อยละ 36.67-69.99 ระดับปานกลาง

คะแนน 0-10 ร้อยละ 0-36.66 ระดับควรปรับปรุง

3.3 ผู้วิจัยนำแบบประเมินทักษะด้านการพูดของเด็กปฐมวัย ฉบับร่างที่สร้างขึ้น นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.4 นำแบบประเมินทักษะด้านการพูดของเด็กปฐมวัยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อความและจุดประสงค์ที่ต้องการวัด โดยใช้เกณฑ์พิจารณา ดังนี้ (พิสนุ พงศ์ศรี, 2550, น. 179)

คะแนน +1 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าข้อความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

คะแนน 0 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าไม่แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

คะแนน -1 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าข้อความไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ที่ 0.5 ขึ้นไป ถ้าน้อยกว่า 0.5 ข้อคำถามนั้น ต้องถูกตัดออกไปหรือต้องปรับปรุง

3.5 นำแบบประเมินทักษะด้านการพูดไปจัดพิมพ์เป็นฉบับจริง เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านปางงุ้น ตำบลหนองหล่ม จังหวัดพะเยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 7 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติของเด็กปฐมวัยเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านปางงุ้น ตำบลหนองหล่ม จังหวัดพะเยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 7 คน ได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยพะเยาถึงโรงเรียนบ้านปางงุ้น ตำบลหนองหล่ม อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
2. ทำการประเมินผลก่อนการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยแบบประเมินทักษะด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ และเก็บคะแนนไว้เป็นหลักฐาน
3. ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติของเด็กปฐมวัยที่สร้างขึ้น จำนวน 10 แผน โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์
4. เมื่อเสร็จสิ้นการสอนแต่ละแผน ผู้วิจัยประเมินทักษะด้านการฟังและการพูดของนักเรียน โดยใช้แบบประเมินทักษะด้านการพูดและการพูดของเด็กปฐมวัย และเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างการจัดกิจกรรม โดยการให้คะแนนและจดบันทึก

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์หาความเหมาะสมของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. นำคะแนนที่ได้จากแบบประเมินทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบค่าร้อยละของทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติทั้งรายบุคคลและภาพรวมทั้งชั้นเรียน

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. สถิติที่ใช้หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ดังนี้ (พิสนุ พงศ์ศรี, 2550, น. 179)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ

IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. ค่าร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, น. 122)

$$\text{สูตร } P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ

P แทน ร้อยละ

F แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

3. ค่าเฉลี่ย (Mean) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, น. 124)

$$u = \frac{\sum fx}{N}$$

เมื่อ

u แทน คะแนนค่าเฉลี่ย

$\sum fx$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด

4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, น. 126)

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum x_i^2}{N} - \left(\frac{\sum x_i}{N}\right)^2}$$

เมื่อ

σ แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

x_i แทน คะแนนแต่ละจำนวน

N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติของเด็กปฐมวัยเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติของเด็กปฐมวัย เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 และเพื่อเปรียบเทียบทักษะด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติของเด็กปฐมวัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านปางจุ่น ตำบลหนองหล่ม อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และนิทานภาพชาติพันธุ์เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 10 แผน แบบประเมินทักษะด้านการพูดและการฟังของเด็กปฐมวัย การวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3

ตาราง 1 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยภาพรวม

รายการประเมิน	μ	σ	แปลผล
1. ประเมินผล			
1.1 การประเมินผลสะท้อนถึงพัฒนาการเด็ก	4.67	0.47	มากที่สุด
1.2 การประเมินผลสอดคล้องกับการส่งเสริมทักษะการฟัง พูด	4.67	0.47	มากที่สุด
1.3 การประเมินผลเหมาะสมกับผู้เรียน	4.67	0.47	มากที่สุด
1.4 เครื่องมือที่ใช้วัดผลและประเมินผลมีความชัดเจนเหมาะสม เชื่อถือได้	4.67	0.47	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.67	0.47	มากที่สุด
2. จุดประสงค์การเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้			
2.1 มีความละเอียด ชัดเจน	4.33	0.47	มาก
2.2 สอดคล้องกับการส่งเสริมทักษะการฟัง พูด	4.67	0.47	มากที่สุด
2.3 สอดคล้องกับสาระที่ควรรู้และประสบการณ์สำคัญ	4.67	0.47	มากที่สุด
2.4 กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน	4.33	0.47	มาก
2.5 สอดคล้องกับการวัดผลและประเมินผล	4.67	0.47	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.54	0.47	มากที่สุด
3. กิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อการสอน			
3.1 กิจกรรมมีความหลากหลาย	4.33	0.47	มาก
3.2 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทสมมติ	4.33	0.47	มาก
3.3 กิจกรรมสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้	4.67	0.47	มากที่สุด
3.4 การเรียงลำดับกิจกรรมในแต่ละขั้นได้เหมาะสม ชัดเจน	4.00	0.82	มาก
3.5 สื่อมีความน่าสนใจ	4.00	0.82	มาก
3.6 สื่อมีความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.67	0.47	มากที่สุด
3.7 สื่อสามารถส่งเสริมทักษะการฟังและพูดได้	4.33	0.47	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.33	0.57	มาก
โดยภาพรวม	4.51	0.50	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51$, $\sigma = 0.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การเรียนรู้ด้านประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.67$, $\sigma = 0.47$) รองลงมา ได้แก่ ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่มากที่สุด ($\mu = 4.54$, $\sigma = 0.47$) และด้านกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่มากที่สุด ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.57$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3

ตาราง 2 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะการฟังของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เล่มที่ 1 เรื่อง นูโพลี

ชื่อ	ด้าน	การเข้าใจความหมายของคำ		การปฏิบัติตามคำสั่ง		การตอบคำถาม		การมีมารยาทในการฟัง		สรุป (30 คะแนน)	ร้อยละ (100)
		ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง		
คนที่ 1	เด็กสามารถบอกความหมายของคำได้ (3 คะแนน)	2	3	2	3	2	3	2	3	15	50.00
	เด็กสามารถสื่อความหมายในคำที่ได้ยินได้ถูกต้อง (3 คะแนน)	1	2	2	3	2	3	2	3	27	90.00
	เด็กสามารถแสดงท่าทางได้สอดคล้องกับ	2	3	2	3	2	3	2	3	15	50.00
	ความหมายของคำ (3 คะแนน)	1	2	2	3	2	3	2	3	26	86.67
	เด็กสามารถแสดงความรู้สึกได้ตรงกับความหมายของคำ (3 คะแนน)	2	3	2	3	2	3	2	3	18	60.00
	เด็กสามารถฟังคำสั่งและปฏิบัติตามได้ (3 คะแนน)	1	3	1	3	1	3	2	3	27	90.00
	เด็กสามารถแสดงบทบาทสมมติได้สอดคล้องกับตัวละครและเนื้อหาที่ฟัง (3 คะแนน)	2	3	2	3	2	3	2	3	17	56.66
คนที่ 2	เด็กสามารถตอบคำถามหลังจากที่ได้ฟังนิทานได้ถูกต้อง (3 คะแนน)	3	3	3	3	3	3	3	3	19	63.33
	เด็กสามารถเรียงลำดับเหตุการณ์ได้ถูกต้อง (3 คะแนน)	2	3	2	3	2	3	2	3	30	100.00
	เด็กไม่พูดขณะฟัง (3 คะแนน)	2	3	2	3	2	3	2	3	16	53.33
	เด็กมีสมาธิในการฟัง (3 คะแนน)	2	3	2	3	2	3	2	3	28	93.33
	สรุป (30 คะแนน)	2	3	2	3	2	3	2	3	18	60.00
	ร้อยละ (100)	2	3	2	3	2	3	2	3	28	93.33
	สรุป	56.19	92.38								

สมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เล่มที่ 2 เรื่อง ปุกปุยผู้ซื่อสัตย์ พบว่า ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยมีคะแนนประเมินทักษะการฟัง คิดเป็นร้อยละ 58.10 อยู่ในระดับปานกลาง หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพ ชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยมีคะแนนประเมินทักษะการฟัง คิดเป็นร้อยละ 96.19 อยู่ในระดับดี

ตาราง 4 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะการฟังของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลัง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาท สมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เล่มที่ 3 เรื่อง เด็กบندوق

ด้าน	การเข้าใจความหมายของคำ				การปฏิบัติตาม คำสั่ง				การตอบคำถาม				การมีมารยาท ในการฟัง			
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
คนที่																
ชื่อ																
เด็กสามารถบอกความหมายของคำได้ (3 คะแนน)	2	3	2	3	2	3	1	3	1	3	1	3	1	3	1	3
เด็กสามารถเลือกความหมายในคำที่ใช้นั้นได้ถูกต้อง (3 คะแนน)	2	3	2	3	2	2	1	3	1	3	1	3	1	3	1	2
เด็กสามารถแสดงท่าทางได้สอดคล้องกับ ความหมายของคำ (3 คะแนน)	2	3	2	3	2	2	2	3	2	3	2	3	2	2	2	3
เด็กสามารถแสดงความรู้สึกได้ตรงกับความหมายของคำ ได้ถูกต้อง (3 คะแนน)	2	3	2	3	2	2	2	3	2	3	2	3	1	3	1	2
เด็กสามารถฟังคำสั่งและปฏิบัติตามได้ (3 คะแนน)	2	3	2	3	2	3	1	3	1	3	1	3	2	3	1	2
เด็กสามารถแสดงบทบาทสมมติได้อย่างคล่องตัวแต่ละคร และเนื้อหาที่ฟังได้ฟัง (3 คะแนน)	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	1	3	1	3	1	2
เด็กสามารถตอบคำถามหลังจากที่ได้ฟังนิทานได้ถูกต้อง (3 คะแนน)	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	1	3	2	3	2	3
เด็กไม่พูดคุยขณะฟัง (3 คะแนน)	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3
เด็กมีสมาธิในการฟัง (3 คะแนน)	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3
สรุป (30 คะแนน)	15	30	13	28	22	28	16	30	16	28	17	28	18	30	55.71	96.19
ร้อยละ (100)	50.00	100.00	43.33	93.33	73.33	93.33	53.33	100.00	53.33	93.33	56.67	93.33	60.00	100.00		
สรุป															55.71	96.19

จากตาราง 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการฟังของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาท สมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เล่มที่ 3 เรื่อง เด็กบندوق พบว่า ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ

ชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย
เด็กปฐมวัยมีคะแนนประเมินทักษะการฟัง คิดเป็นร้อยละ 93.33 อยู่ในระดับดี

**ตาราง 6 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะการฟังของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลัง
การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาท
สมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เล่มที่ 5 เรื่อง วันลอย
กระทง**

ด้าน	การเข้าใจความหมายของคำ		การปฏิบัติตามคำสั่ง		การตอบคำถาม		การมีมารยาท ในการฟัง						
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	
เนื้อหา	เด็กสามารถบอกความหมายของคำได้ (3 คะแนน)		เด็กสามารถสื่อความหมายในคำที่ได้ยินได้ถูกต้อง (3 คะแนน)		เด็กสามารถแสดงท่าทางได้สอดคล้องกับความหมายของคำ (3 คะแนน)		เด็กสามารถแสดงความรู้สึกได้ตรงกับความหมายของคำได้ถูกต้อง (3 คะแนน)		เด็กสามารถฟังคำสั่งและปฏิบัติตามได้ (3 คะแนน)		เด็กสามารถแสดงบทบาทสมมติได้สอดคล้องกับตัวละครและเนื้อหาที่ได้ฟัง (3 คะแนน)		
	เด็กสามารถตอบคำถามหลังจากที่ได้ฟังนิทานได้ถูกต้อง (3 คะแนน)		เด็กสามารถเรียงลำดับเหตุการณ์ได้ถูกต้อง (3 คะแนน)		เด็กไม่พูดคุยขณะฟัง (3 คะแนน)		เด็กมีสมาธิในการฟัง (3 คะแนน)		สรุป (30 คะแนน)		ร้อยละ (100)		
	1	2	3	2	3	2	2	2	3	2	3	2	3
	2	2	3	2	3	1	3	1	3	1	3	1	3
	3	2	3	2	3	2	2	2	3	2	3	2	3
	4	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3
	5	2	3	2	3	2	2	2	3	2	3	2	3
6	2	3	2	3	1	2	1	3	1	3	2	3	
7	2	3	2	3	2	3	1	3	1	3	2	3	
สรุป										56.67	96.19		

จากตาราง 6 พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการฟังของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เล่มที่ 5 เรื่อง วันลอยกระทง พบว่า ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยมีคะแนนประเมินทักษะการฟัง คิดเป็นร้อยละ 56.67 อยู่ในระดับปานกลาง หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพ

ชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย
เด็กปฐมวัยมีคะแนนประเมินทักษะการฟัง คิดเป็นร้อยละ 96.19 อยู่ในระดับดี

ตาราง 7 แสดงสรุปผลการเปรียบเทียบทักษะการฟังของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและ
หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาท
สมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยในภาพรวม

นักเรียน คนที่	คะแนนจากแบบประเมินทักษะทางภาษา (ทักษะการฟัง)					
	ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้			หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้		
	คะแนน	ร้อยละ	แปลผล	คะแนน	ร้อยละ	แปลผล
1	82	54.67	ปานกลาง	145	96.67	ดี
2	77	51.33	ปานกลาง	140	93.33	ดี
3	88	58.67	ปานกลาง	134	89.33	ดี
4	85	56.67	ปานกลาง	145	96.67	ดี
5	86	57.33	ปานกลาง	146	97.33	ดี
6	85	56.67	ปานกลาง	140	93.33	ดี
7	89	59.33	ปานกลาง	144	96.00	ดี
เฉลี่ย	85	56.38	ปานกลาง	142	94.67	ดี

จากตาราง 7 พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพ
ชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย
มีทักษะการฟังหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
โดยก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ย 85 คิดเป็นร้อยละ 56.38 อยู่ในระดับ
ปานกลาง และหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เด็กปฐมวัย มีคะแนนเฉลี่ย 142 คิดเป็นร้อยละ
94.67 อยู่ในระดับ ดี

ตาราง 8 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เล่มที่ 1 เรื่อง นูโพลี

ด้าน	การบอกชื่อ		การใช้น้ำเสียง		การแสดงความ		การมีมารยาท																		
	สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง	การตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง ได้อย่างถูกต้อง	การพูดออกเสียง ลักษณะท่าทางได้ อย่างถูกต้อง	การแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ ฟังได้อย่างถูกต้อง	การมีมารยาท ในการพูด	การมีมารยาท ในการพูด	การมีมารยาท ในการพูด	การมีมารยาท ในการพูด																	
คนที่	เด็กสามารถบอกชื่อตัวละคร/สิ่งของต่าง ๆ ได้ถูกต้อง (3 คะแนน)		เด็กสนทนา-ตอบคำถามเกี่ยวกับตัวละครในนิทาน ได้ถูกต้อง (3 คะแนน)		เด็กสามารถออกเสียงคำหรือข้อความได้ถูกต้อง จัดเจน (3 คะแนน)		เด็กสามารถเล่าเหตุการณ์ในเรื่องได้ตามลำดับ (3 คะแนน)																		
	เด็กสามารถแสดงท่าทาง/น้ำเสียงประกอบการพูด ของตัวละครในเรื่องได้ (3 คะแนน)		เด็กสามารถพูด/เล่า ได้อย่างคล่องแคล่ว (3 คะแนน)		เด็กสามารถพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครจาก เรื่องที่ฟังได้ (3 คะแนน)		เด็กมีความกล้าแสดงออก (3 คะแนน)																		
ชื่อ	เด็กสามารถออกเสียงคำหรือข้อความได้ถูกต้อง (3 คะแนน)		เด็กสามารถแสดงท่าทาง/น้ำเสียงประกอบการพูด ของตัวละครในเรื่องได้ (3 คะแนน)		เด็กสามารถพูด/เล่า ได้อย่างคล่องแคล่ว (3 คะแนน)		เด็กมีความกล้าแสดงออก (3 คะแนน)																		
	เด็กสามารถแสดงท่าทาง/น้ำเสียงประกอบการพูด ของตัวละครในเรื่องได้ (3 คะแนน)		เด็กสามารถพูด/เล่า ได้อย่างคล่องแคล่ว (3 คะแนน)		เด็กมีความกล้าแสดงออก (3 คะแนน)		ไม่พูดแทรกขณะผู้สอนกำลังพูด (3 คะแนน)																		
คะแนน		คะแนน		คะแนน		คะแนน		คะแนน																	
ก่อน		หลัง		ก่อน		หลัง		ก่อน		หลัง															
1	2	3	2	3	2	2	2	3	2	2	3	17	28	56.67	93.33										
2	2	3	2	3	2	3	1	3	1	3	2	2	2	3	1	2	16	28	53.33	93.33					
3	2	3	2	3	2	3	1	3	2	3	2	3	2	3	1	3	18	30	60.00	100.00					
4	2	3	2	3	2	3	2	3	1	3	1	2	2	3	2	3	1	2	1	2	16	27	53.33	90.00	
5	2	3	1	3	2	3	1	3	1	3	2	3	1	3	2	3	2	3	2	3	16	30	53.33	100.00	
6	2	3	1	3	1	2	2	3	2	3	1	3	1	3	2	3	2	2	2	2	3	16	29	53.33	90.00
7	2	3	2	3	2	2	1	3	1	3	2	3	2	3	2	3	2	2	1	3	17	28	56.67	93.33	
สรุป																						55.24		94.28	

จากตาราง 8 พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เล่มที่ 1 เรื่อง นูโพลี พบว่า ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยมีคะแนนประเมินทักษะการพูด คิดเป็นร้อยละ 55.24 อยู่ในระดับปานกลาง หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยมีคะแนนประเมินทักษะการพูด คิดเป็นร้อยละ 94.28 อยู่ในระดับดี

ตาราง 9 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เล่มที่ 2 เรื่อง ปุกปุยผู้ซื่อสัตย์

คนที่	การบอกชื่อ		การใช้น้ำเสียง		การแสดงความ		การมีมารยาท		คะแนน		ร้อยละ			
	สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง	การตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง ได้อย่างถูกต้อง	การพูดออกเสียง ลักษณะท่าทางได้	การใช้น้ำเสียง	การพูดออกเสียง ลักษณะท่าทางได้	การใช้น้ำเสียง	การพูดออกเสียง ลักษณะท่าทางได้	การใช้น้ำเสียง	การพูดออกเสียง ลักษณะท่าทางได้	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	
ชื่อ	เด็กสามารถบอกชื่อตัวละคร/สิ่งของต่างๆได้ถูกต้อง (3 คะแนน)	เด็กสนทนา-ตอบคำถามเกี่ยวกับตัวละครในนิทาน ได้ถูกต้อง (3 คะแนน)	เด็กสามารถออกเสียงคำหรือข้อความได้ถูกต้องชัดเจน (3 คะแนน)	เด็กสามารถเล่าเหตุการณ์ในเรื่องได้ตามลำดับ (3 คะแนน)	เด็กสามารถแสดงท่าทาง/น้ำเสียงประกอบการพูดของตัวละครในเรื่องได้ (3 คะแนน)	เด็กสามารถพูด/เล่า ได้อย่างคล่องแคล่ว (3 คะแนน)	เด็กสามารถพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครจากเรื่องที่ได้ฟังได้ (3 คะแนน)	เด็กมีความกล้าแสดงออก (3 คะแนน)	ไม่พูดแทรกขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด (3 คะแนน)	ขณะแสดงบทบาทสมมติใช้คำพูดที่สุภาพ (3 คะแนน)	สรุป (30 คะแนน)	ร้อยละ (100)		
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
	1	2 3	2 3	1 2	1 3	2 3	2 3	1 3	2 3	1 3	15 28	50.00	93.33	
	2	2 3	2 3	2 2	2 3	1 3	1 3	2 3	1 3	1 3	15 28	50.00	93.33	
	3	2 3	2 3	2 2	1 3	1 3	2 3	2 3	2 3	2 2	18 28	60.00	93.33	
	4	2 3	2 3	1 2	1 3	2 3	2 3	2 3	1 3	1 3	15 28	50.00	93.33	
	5	2 3	2 3	2 3	1 3	2 3	1 3	2 3	1 3	1 3	15 30	50.00	100.00	
6	2 3	1 3	2 2	1 3	1 3	1 3	2 3	2 3	2 2	16 28	53.33	93.33		
7	2 3	1 3	1 2	1 3	2 3	1 3	2 3	2 2	2 3	16 28	53.33	93.33		
สรุป										52.38	94.28			

จากตาราง 9 พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เล่มที่ 2 เรื่อง ปุกปุยผู้ซื่อสัตย์ พบว่า ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยมีคะแนนประเมินทักษะการพูด คิดเป็นร้อยละ 52.38 อยู่ในระดับปานกลาง หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยมีคะแนนประเมินทักษะการพูด คิดเป็นร้อยละ 94.28 อยู่ในระดับดี

ตาราง 10 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เล่มที่ 3 เรื่อง เด็กบندوق

คนที่	การบอกชื่อ		การใช้น้ำเสียง		การแสดงความ		การมีมารยาท	
	สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง	การตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง ได้อย่างถูกต้อง	การพูดออกเสียง ลักษณะท่าทางได้ อย่างถูกต้อง	การพูดออกเสียง ลักษณะท่าทางได้ อย่างถูกต้อง	คิดเห็นจากเรื่องที่ ฟังได้อย่างถูกต้อง	การมีมารยาท ในการพูด	ก่อน	หลัง
ชื่อ	เด็กสามารถบอกชื่อตัวละคร/สิ่งของต่างๆได้ถูกต้อง (3 คะแนน)		เด็กสนทนา-ตอบคำถามเกี่ยวกับตัวละครในนิทาน ได้ถูกต้อง (3 คะแนน)		เด็กสามารถออกเสียงคำหรือข้อความได้ถูกต้อง ชัดเจน (3 คะแนน)		เด็กสามารถเล่าเหตุการณ์ในเรื่องได้ตามลำดับ (3 คะแนน)	
	เด็กสามารถออกเสียงคำหรือข้อความได้ถูกต้อง ชัดเจน (3 คะแนน)		เด็กสามารถแสดงท่าทาง/น้ำเสียงประกอบการพูด ของตัวละครในเรื่องได้ (3 คะแนน)		เด็กสามารถพูด/เล่า ได้อย่างคล่องแคล่ว (3 คะแนน)		เด็กสามารถพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครจาก เรื่องที่ฟังได้ (3 คะแนน)	
เด็กมีความกล้าแสดงออก (3 คะแนน)		ไม่พูดแทรกขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด (3 คะแนน)		ขณะแสดงบทบาทสมมติใช้คำพูดที่สุภาพ (3 คะแนน)		สรุป (30 คะแนน)		
ร้อยละ (100)						สรุป (100)		
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
1	2	3	2	3	2	2	2	3
2	2	3	2	3	1	2	1	3
3	2	3	2	3	1	2	1	3
4	2	3	1	3	1	2	2	3
5	2	3	1	3	1	3	2	3
6	2	3	1	3	1	2	2	3
7	2	3	1	3	2	2	2	3
สรุป							51.90	94.28

จากตาราง 10 พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เล่มที่ 3 เรื่อง เด็กบندوق พบว่า ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยมีคะแนนประเมินทักษะการพูด คิดเป็นร้อยละ 51.90 อยู่ในระดับปานกลาง หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยมีคะแนนประเมินทักษะการพูด คิดเป็นร้อยละ 94.28 อยู่ในระดับดี

ตาราง 11 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เล่มที่ 4 เรื่อง ปีใหม่ม้ง

ด้าน	การบอกชื่อ		การใช้น้ำเสียง		การแสดงความ		การมีมารยาท																	
	สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง	การตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้อย่างถูกต้อง	การพูดออกเสียงลักษณะท่าทางได้อย่างถูกต้อง	การพูดออกเสียงลักษณะท่าทางได้อย่างถูกต้อง	การแสดงความ	คิดเห็นจากเรื่องที่ฟังได้อย่างถูกต้อง	การมีมารยาทในการพูด																	
คนที่	เด็กสามารถบอกชื่อตัวละคร/สิ่งของต่างๆ ได้ถูกต้อง (3 คะแนน)		เด็กสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับตัวละครในนิทานได้อย่างถูกต้อง (3 คะแนน)		เด็กสามารถออกเสียงคำหรือข้อความได้อย่างถูกต้องชัดเจน (3 คะแนน)		เด็กสามารถเล่าเหตุการณ์ในเรื่องได้ตามลำดับ (3 คะแนน)																	
ชื่อ	เด็กสามารถออกเสียงคำหรือข้อความได้อย่างถูกต้องชัดเจน (3 คะแนน)		เด็กสามารถเล่าเหตุการณ์ในเรื่องได้ตามลำดับ (3 คะแนน)		เด็กสามารถแสดงท่าทาง/น้ำเสียงประกอบการพูดของตัวละครในเรื่องได้ (3 คะแนน)		เด็กสามารถพูด/เล่า ได้อย่างคล่องแคล่ว (3 คะแนน)																	
	เด็กสามารถแสดงท่าทาง/น้ำเสียงประกอบการพูดของตัวละครในเรื่องได้ (3 คะแนน)		เด็กสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครจากเรื่องที่ฟังได้ (3 คะแนน)		เด็กมีความกล้าแสดงออก (3 คะแนน)		ไม่พูดแทรกขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด (3 คะแนน)																	
	เด็กมีความกล้าแสดงออก (3 คะแนน)		ไม่พูดแทรกขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด (3 คะแนน)		ขณะแสดงบทบาทสมมติใช้คำพูดที่สุภาพ (3 คะแนน)		สรุป (30 คะแนน)																	
	ขณะที่แสดงบทบาทสมมติใช้คำพูดที่สุภาพ (3 คะแนน)		สรุป (30 คะแนน)		ร้อยละ (100)																			
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง		
1	2	3	2	2	2	2	2	3	2	3	2	3	1	3	2	2	1	3	1	3	17	27	56.67	90.00
2	2	3	1	2	2	3	1	3	1	2	1	3	2	3	2	2	2	3	2	2	16	26	53.33	86.67
3	2	3	2	3	2	2	2	3	1	3	1	3	1	3	2	3	2	2	2	3	17	28	56.67	93.33
4	2	3	2	3	2	3	2	3	1	3	1	2	1	3	2	3	2	2	2	2	17	27	56.67	90.00
5	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	1	3	2	3	2	3	2	3	18	30	60.00	100.00
6	2	3	2	2	2	2	2	3	2	3	1	3	1	3	1	2	1	3	2	3	16	27	53.33	90.00
7	2	3	2	3	2	2	2	3	2	3	1	3	1	3	2	3	1	2	2	3	17	28	56.67	93.33
	สรุป																				56.19	91.90		

จากตาราง 11 พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เล่มที่ 4 เรื่อง ปีใหม่ม้ง พบว่า ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยมีคะแนนประเมินทักษะการพูด คิดเป็นร้อยละ 56.19 อยู่ในระดับปานกลาง หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยมีคะแนนประเมินทักษะการพูด คิดเป็นร้อยละ 91.90 อยู่ในระดับดี

ตาราง 12 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เล่มที่ 5 เรื่อง วันลอยกระทง

คนที่	ชื่อ	การบอกชื่อ		การใช้น้ำเสียง		การแสดงความ		การมีมารยาท																	
		สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง	การตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง ได้อย่างถูกต้อง	การพูดออกเสียง ลักษณะท่าทางได้ อย่างถูกต้อง	การเห็นจากเรื่องที่ ฟังได้อย่างถูกต้อง	การมีมารยาท ในการพูด																			
	เด็กสามารถบอกชื่อตัวละคร/สิ่งของต่างๆได้ถูกต้อง (3 คะแนน)		เด็กสนทนา-ตอบคำถามเกี่ยวกับตัวละครในนิทาน ได้ถูกต้อง (3 คะแนน)	เด็กสามารถออกเสียงคำหรือข้อความได้ถูกต้อง ชัดเจน (3 คะแนน)	เด็กสามารถเล่าเหตุการณ์ในเรื่องได้ตามลำดับ (3 คะแนน)	เด็กสามารถแสดงท่าทาง/น้ำเสียงประกอบการพูด ของตัวละครในเรื่องได้ (3 คะแนน)	เด็กสามารถพูด/เล่า ได้อย่างคล่องแคล่ว (3 คะแนน)	เด็กสามารถพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครจาก เรื่องที่ฟังได้ (3 คะแนน)	เด็กมีความกล้าแสดงออก (3 คะแนน)	ไม่พูดแทรกขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด (3 คะแนน)	ขณะแสดงบทบาทสมมติใช้คำพูดที่สุภาพ (3 คะแนน)	สรุป (30 คะแนน)	ร้อยละ (100)												
		ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง						
1		2	3	2	2	2	3	2	3	1	3	1	3	1	2	2	3	2	3	17	27	56.67	90.00		
2		2	3	2	2	2	3	2	3	2	2	3	1	3	1	2	1	3	2	2	17	26	56.67	86.67	
3		2	3	2	3	2	2	2	3	2	3	2	3	1	3	1	3	1	2	2	3	17	28	56.67	93.33
4		2	3	2	3	2	3	2	3	2	2	2	1	3	1	3	1	2	2	2	17	27	56.67	90.00	
5		2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	1	3	1	3	1	2	3	17	30	56.67	100.00	
6		2	3	2	2	2	2	2	3	2	3	2	3	1	3	1	2	1	3	2	3	17	27	56.67	90.00
7		2	3	2	3	2	2	2	3	2	3	2	3	1	3	1	3	1	2	2	3	17	28	56.67	93.33
		สรุป																		56.67	91.90				

จากตาราง 12 พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เล่มที่ 5 เรื่อง วันลอยกระทง พบว่า ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยมีคะแนนประเมินทักษะการพูด คิดเป็นร้อยละ 56.67 อยู่ในระดับปานกลาง หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยมีคะแนนประเมินทักษะการพูด คิดเป็นร้อยละ 91.90 อยู่ในระดับดี

ตาราง 13 แสดงสรุปผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยในภาพรวม

นักเรียน คนที่	คะแนนจากแบบประเมินทักษะทางภาษา (ทักษะการพูด)					
	ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (150 คะแนน)			หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (150 คะแนน)		
	คะแนน	ร้อยละ	แปลผล	คะแนน	ร้อยละ	แปลผล
1	81	54.00	ปานกลาง	138	92.00	ดี
2	78	52.00	ปานกลาง	135	90.00	ดี
3	86	57.33	ปานกลาง	142	94.67	ดี
4	80	53.33	ปานกลาง	137	91.33	ดี
5	82	54.67	ปานกลาง	141	94.00	ดี
6	81	54.00	ปานกลาง	138	92.00	ดี
7	84	56.00	ปานกลาง	140	93.00	ดี
เฉลี่ย	82	54.48	ปานกลาง	139	92.47	ดี

จากตาราง 13 พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย มีทักษะการพูดหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ย 82 คิดเป็นร้อยละ 54.48 อยู่ในระดับปานกลาง และหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เด็กปฐมวัย มีคะแนนเฉลี่ย 139 คิดเป็นร้อยละ 92.47 อยู่ในระดับดี

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติของเด็กปฐมวัยเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยคือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านปางงุ้น อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ จำนวน 10 แผน โดยใช้เวลาจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แผนละ 15 นาที 2) แบบประเมินทักษะการฟังของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 3) แบบประเมินทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์โดยนำคะแนนที่ได้จากแบบประเมินทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบค่าร้อยละของทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติของเด็กปฐมวัยเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการฟังและพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทานชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านปางจุ่น พบว่า หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในด้านทักษะการฟัง เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 94.67 อยู่ในระดับดี สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 56.38 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านทักษะการพูด พบว่า หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 92.47 อยู่ในระดับดี โดยก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 54.48 อยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 สามารถอภิปรายผลได้ ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่ได้จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีผลรวมการประเมินที่ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยแต่ละแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้กำหนดองค์ประกอบอย่างครอบคลุมเหมาะสมสำหรับนำมาจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ตลอดจนการวัดผลและประเมินผล อาจเนื่องมาจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานและการแสดงบทบาทสมมติให้เด็กได้ปฏิบัติเอง โดยผู้วิจัยมีความสนใจเกี่ยวกับนิทานภาพชาติพันธุ์มาก่อน กระบวนการจัดทำสื่อการเรียนรู้ใช้นิทานภาพชาติพันธุ์นั้น ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ไปสอบถาม รวบรวมเรื่องเล่าจากผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อนำเนื้อหาที่สะท้อนวิถีชีวิต วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประมวลและเรียบเรียงเป็นนิทานภาพที่สอดคล้องกับประสบการณ์ใกล้ตัวของเด็ก ช่วยสร้างความรู้สึกเชื่อมโยงและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเอง นอกจากนี้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ควบคู่กับการแสดงบทบาทสมมติ กระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมในการฟังเรื่องราวอย่างตั้งใจ และได้ฝึกการพูดผ่านการลงมือปฏิบัติจริง เชื่อมโยงกับบริบทของเด็กได้อย่างเหมาะสม จึงนำมาจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามขั้นตอน ซึ่งทำให้เด็กมีความสนใจมากขึ้น เนื่องจากเคยมีประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับเรื่องที่ได้ฟัง สามารถทำให้เด็กเข้าใจได้ง่ายมากยิ่งขึ้น มีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม กล้าแสดงออกมากยิ่งขึ้น ดังที่ กมลทิพย์ ลบแยม (2553) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์โดยการใช้นิทานร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติว่า กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้แสดงออกและเป็นกระบวนการที่ช่วยให้เด็กได้ตีความจากสิ่งที่เขาได้ฟัง ได้พบจากเรื่องราวนิทานหรือประสบการณ์ตรง การที่เด็กได้ตีความออกมาเป็นการแสดงออกในรูปแบบที่สมมติตัวเอง การเล่นบทบาทสมมติ

จะส่งเสริมทักษะทางภาษาเด็กจะพูดได้คล่องแคล่ว มีขั้นมีตอนและลำดับเหตุการณ์ในการเล่น เป็นเรื่องราวได้ จึงทำให้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม และมีคุณภาพเพียงพอในการพัฒนาทักษะการฟังและทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับ งานวิจัยของ จินตนา กรุพิมาย (2559) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถทางภาษาด้านการฟัง และการพูดของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน พบว่า การจัดกิจกรรมการเล่นิทาน สำหรับเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าประสิทธิภาพ (E/E) เท่ากับ 83.34/84.74 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80 ดัชนีประสิทธิผลความสามารถทางภาษาด้านการฟังมีค่าเท่ากับ 0.7727 และด้าน การพูดมีค่าเท่ากับ 0.7358 เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านกรฟังหลังการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟัง และการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ส่งผลให้นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีทักษะการฟัง และการพูดสูงขึ้นกว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบปกติ

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการฟังและพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลัง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้าง ทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านปางงุ้น ที่พบว่า หลังการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อาจเนื่องมาจากนิทานภาพ ที่นำมาใช้เป็นเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของเด็กในท้องถิ่น สะท้อนประสบการณ์ใกล้ตัว และวัฒนธรรมชาติพันธุ์ที่เด็กคุ้นเคย ส่งผลให้เด็กมีความสนใจและเชื่อมโยงเนื้อหาเข้ากับ ชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นธรรมชาติ อีกทั้ง การแสดงบทบาทสมมติจากเนื้อเรื่องนิทานภาพชาติพันธุ์ ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสฝึกการฟังอย่างตั้งใจ การตอบสนองต่อบทสนทนา และการใช้ภาษาพูด อย่างสร้างสรรค์ผ่านการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่หลากหลาย กิจกรรมดังกล่าวทำให้เด็ก พัฒนาทักษะการฟังในด้านการเข้าใจความหมายของคำ การปฏิบัติตามคำสั่ง การตอบคำถาม และการมีมารยาทในการฟังได้ดีขึ้น รวมทั้งพัฒนาทักษะการพูด ทั้งในด้านการบอกชื่อสิ่งต่าง ๆ การพูดตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง การใช้ น้ำเสียง การพูดออกเสียง ลักษณะท่าทาง การแสดง ความคิดเห็นจากเรื่องที่ฟัง การมีมารยาทในการพูดและการแสดงออกทางภาษาที่เหมาะสมตามบริบท ส่งผลให้โดยรวมเด็กมีความมั่นใจในการสื่อสารมากขึ้น และกล้าแสดงความคิดเห็นได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ โสพิศ กัญยะ (2563) ที่ได้ศึกษา การพัฒนาการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบ สตรีไลน์ประกอบนิทานภาพเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง พบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านกรฟัง หลังจัดกิจกรรมสูงกว่า ก่อนจัดกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 29.00 โดยก่อนจัดกิจกรรมได้คะแนนคิดเป็นร้อยละ 56.93 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนหลังจัดกิจกรรมได้คะแนนคิดเป็นร้อยละ 85.93 อยู่ในระดับดี

และสอดคล้องกับ จินตนา กรุพิมาย (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถทางภาษา ด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน พบว่า เด็กปฐมวัย มีความสามารถด้านการฟังหลังการจัดกิจกรรมการเล่นิทานสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูด สามารถส่งเสริมทักษะด้านการฟัง และการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านปางงุ้นให้สูงขึ้นได้

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ทำให้ทักษะการฟัง และการพูดของเด็กปฐมวัยสูงขึ้น ดังนั้น ผู้สอนควรนำนิทานภาพชาติพันธุ์มาจัดประสบการณ์ การเรียนรู้และสอดแทรกการตอบคำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้สนทนาโต้ตอบคำถาม พูดแสดง ความคิดเห็นจากนิทานที่ได้ฟังเพื่อส่งเสริมทักษะการฟังได้ดียิ่งขึ้น

2. จากผลการวิจัย พบว่า ทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยสูงขึ้น ดังนั้น ครูผู้สอน จึงควรส่งเสริมให้เด็กทุกคนแสดงบทบาทสมมติอย่างทั่วถึง รวมทั้งส่งเสริมให้พูดตอบคำถามหรือแสดง ความคิดเห็นและสอดแทรกมารยาทในการฟังและการพูดอย่างสม่ำเสมอ เช่น ฟังอย่างเรียบร้อยตั้งใจ ไม่พูดหรือส่งเสียงรบกวนขณะที่ผู้อื่นกำลังพูดให้เกียรติผู้พูด และยกมือถามเมื่อมีข้อสงสัย หรือข้อคำถาม

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านและการเขียนของเด็กปฐมวัย

2. ควรมีการเปรียบเทียบทักษะด้านการพูดและการฟังโดยใช้เทคนิคหรือวิธีการอื่น ๆ เช่น การร้องเพลง การเล่นเกมต่าง ๆ

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ ลบแยม. (2554). ผลการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]. ฐานข้อมูลเครือข่าย ThaiLis.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กฤตยา สุขประเสริฐ. (2561). ผลของการใช้รูปแบบการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพื่อส่งเสริมความสามารถในการฟัง-พูดของนักเรียนนายสิบตำรวจ ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 7. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. Google.com. <http://www.google.com/search>
- กัลัญญา เพชรภรณ์. (2563). การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้. http://www.eledu.ssru.ac.th/kalanyoo_pe/file.php/3/_8_63.pdf.
- กาญจนา นิภาพรรณ. (2563). นิทานพื้นบ้านกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในเด็ก. วารสารวัฒนธรรมศึกษา, 9(2), 102–117.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. เบรน-เบส บุ๊คส์.
- กุลิสรา จิตรชญาวนิช. (2562). การจัดการเรียนรู้. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ครอบคลุม. วารสารเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.
- จรัสศรี พัวจินดาเนตร. (2560). หลักกิจกรรมพื้นฐานการงานอาชีพสำหรับครู. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา กรุพิมาย. (2559). การพัฒนาความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม]. ฐานข้อมูลเครือข่าย ThaiLis.
- จินตนา ศิริธัญญารัตน์. (2561). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่บูรณาการกลยุทธ์การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงในศตวรรษที่ 21 และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. Google.com. <http://www.google.com/search>
- จูไรรัตน์ ลักษณะศิริ และบารยัน อิมสำราญ. (2550). ภาษากับการสื่อสาร. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ชญาณิศา แดงประเสริฐ. (2566). การพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยผ่านกิจกรรมเล่า นิทาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ปฐมวัย*, 3(2), 15-28.
- ตรรกพร สุขเกษม. (2555). การพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออก โดยใช้วิธีการ แสดงบทบาทสมมติ ของนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1. [รายงานวิจัยในชั้นเรียน รายวิชานโยบายสาธารณะ และการวางแผนเชิงกลยุทธ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร].
- ตฤณ หงส์ใส. (2564). การสร้างนวัตกรรมหนังสือภาพเพื่อเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการพูด ของเด็กปฐมวัยพื้นที่ห่างไกลในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. [วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต, วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน]. Google.com.
<http://www.google.com/search>
- ทิตนา แคมมณี. (2551). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2558). ศาสตร์การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 19). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2559). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 20). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทพนารี คงอุ้น. (2556). การพัฒนาความสามารถทางภาษาด้านการฟังและพูดของเด็กปฐมวัยตาม แนวคิดสมองเป็นฐานโดยใช้บทบาทสมมติ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย มหาสารคาม]. ฐานข้อมูลเครือข่าย ThaiLis.
- ธีระวุฒิ ศรีมังคละ. (2558). การจัดการเรียนรู้ด้วยนิทาน (*Tales haded Learning*).
<https://www.gotoknow.org/posts/598328>.
- นิภาพร ใจปานแก่น. (2563). ผลของการจัดกิจกรรมโดยรูปแบบการเรียนการสอนแบบฮาร์ทล ด้วยนิทานพื้นบ้านโคราชที่มีผลต่อความสามารถทางภาษาด้านการอ่านและการ เรียนของเด็กปฐมวัย โรงเรียนเกียรติคุณวิทยา จังหวัดนครราชสีมา. [วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร]. ฐานข้อมูลเครือข่าย ThaiLis.
- นิลวรรณ อังคณา, และชไมพร วงศ์สุวรรณ. (2564). การใช้หนังสือนิทานภาพในการพัฒนาทักษะทาง ภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย. *วารสารการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย*, 14(2), 78-92.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). หลักการวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- เบญจกาญจน์ ใส่ละม้าย และชลธิป สมานิติโต. (2558). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็ก ปฐมวัย โดยผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เรื่อง อาชีพในท้องถิ่น จังหวัดสงขลา. *วารสารวิทยบริการ*, 26(2), 104-110.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. (2554). พระพุทธเจ้าในตำนานพื้นบ้านไทย-ไท ไชคำแก้วคำแพงพินิจ วรรณกรรมไทย-ไท. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ประภาภรณ์ คำวงศ์ และรัชชุกาญจน์ ทองถาวร. (2564). การใช้นิทานเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 23(1), 214-222.
- ปาริชาติ เตชะ. (2553). การพัฒนาทักษะการฟังพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทสมมติ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่].
- ปิยฉัตร อุดมศรี. การวิเคราะห์สุนทรียภาพและเนื้อหาสาระทางท้องถิ่นล้านนา ในจิตรกรรมบัวหลวงสำหรับการศึกษา. [รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่].
Google.com. <http://www.google.com/search>
- ปิยนุช ทองอินทร์, และพรทิพย์ เสี่ยงยม. (2566). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กผ่านการเล่านิทานเชิงสร้างสรรค์. *วารสารการศึกษาสร้างสรรค์*, 8(1), 51-64.
- ปิยภรณ์ สีหาบุญทอง. (2559). การพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อฝึกทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลชั้นปีที่ 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม]. Google.com.
<http://www.google.com/search>
- ผุสดี ภูอินทร์. (2558). เด็กกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พิมพ์พรรณ ต๊ะสุภา. (2558). การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการฟัง พูดภาษาจีนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา อำเภอสี จังหวัดลำพูน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่].
- พิสนุ พงศ์ศรี. (2550). วิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). พรอพเพอร์ตี้พรินท์.
- เพ็ญศรี ศรีอุไร. (2565). การเรียนรู้ภาษาไทยผ่านกิจกรรมเล่านิทานในเด็กกลุ่มชาติพันธุ์. *วารสารวิชาการครุศาสตร์*, 11(1), 33-45.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2561). การพัฒนาแบบประเมินพัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย. https://archive.lib.cmu.ac.th/full/T/2561/mcd10662tapum_full.pdf
- มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. (2566). การวัดผลและประเมินผล. <https://dltv.ac.th/teachplan/episode/70205>
- รอฮันนี เจะเลาะ. (2558). การพัฒนาทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่ใช้นิทานประกอบภาพ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา]. ฐานข้อมูลเครือข่าย ThaiLis.
- รุ่งลาวัลย์ ละอ้าคา. (2557). ทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย : แก่นชีวิตที่เสริมสร้างได้จาก

- โรงเรียนเทศบาลวัดเวฬุวัน. (2566). *แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กลุ่มสาระภาษาไทย ชั้นอนุบาลปีที่ 2*. <https://www.kruchiangrai.net>
- วรัญญา ศรีบัว. (2560). *นิทานและหุ่นประกอบมือ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี]. ฐานข้อมูลเครือข่าย ThaiLis.
- วัชรพล วิบูลยศรีน. (2561). *วิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิเชียร เกษประทุม. (2555). *เล่าเรื่องชวนช่าง-ชวนแผน*. พ.ศ. พัฒนา.
- วิศณี ไชยรักษ์ และขวัญจิต รัตนวรรณกุล. (2557). การออกแบบสถาปัตยกรรมภายในห้องเรียนเด็กปฐมวัยโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นพื้นฐาน. *วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สจล*, 18(1), 105-121.
- วิษุวรรต ชูจันทร์ และวีระชาติ กิเลนทอง. (2562). ผลกระทบของการศึกษาปฐมวัยต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กไทย. *วารสารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*, 23(2), 115-130.
- ศศิธร เพ็งพุ่ม. (2564). การส่งเสริมทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยผ่านกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ. *วารสารวิจัยการพัฒนาศึกษา*, 2(1), 49-60.
- ศิริภาพร ณ กลาง และสุพิน ฤทธิไพบัญ. (2558). *คติชนในบริบทข้ามพรมแดน งานปอยไทใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ วณิชวัฒนารชัย. (2558). *วิธีสอนทั่วไป*. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- ศุภขวัญ สิทธิรักษ์. (2561). *การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบองค์รวมโดยใช้นิทานเป็นฐาน ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย*. [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยทักษิณ]. ฐานข้อมูลเครือข่าย ThaiLis.
- ศุภลักษณ์ ทองจีน. (2560). *การออกแบบและการจัดการเรียนรู้* [เอกสารประกอบการสอน]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สำลี รักสุทธิ. (2553). *คู่มือการจัดทำสื่อวัฒนธรรมและแผนฯประกอบสื่อวัฒนธรรม*. พิมพ์กรรมการพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1. (2566). *แนวทางการประเมินพัฒนาการด้านภาษาเด็กปฐมวัย*. <https://www.kanchanaburi1.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *เครื่องมือและเกณฑ์การประเมินทักษะทางภาษา*.

https://www.kiree.ac.th/super/modules/adviser/file_upload/23010002/343/343_3431615959514.pdf

สุคนธ์ สินธพานนท์. (2550). *สุดยอดวิธีการสอนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมนำไปสู่การจัดการเรียนของครูยุคใหม่*. อักษรเจริญทัศน์.

สุจิราภรณ์ ม่วงเงิน. (2562). *การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร]. Google.com.
<http://www.google.com/search>

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2560). *21 วิธีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด*. ภาพพิมพ์.

โสพิศ กัญยะ. (2563). *การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ประกอบนิทานภาพเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยพะเยา].

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). *หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง) (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. โอเดียนสโตร์.

อำพร ใจดี. (2565). *การใช้สื่อภาพในการพัฒนาทักษะการเรียกชื่อของเด็กปฐมวัย*. *วารสารครุศาสตร์วิจัย*, 14(1), 75-85.

เอกรินทร์ สีมหาศาล. (2552). *กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แนวคิดสู่การปฏิบัติ*. บุ๊คพอยท์.

Bloom, F. E., & Kupfer, D. J. (1995). *Psychopharmacology: The Fourth Generation of Progress*. Raven Press.

Machado, J. M. (2003). *Early Childhood Experience in Language Arts*. Delamar Publisher.

Piaget, J., & Inhelder, B. (1969). *The Psychology of the Child (H. Weaver Trans.)*. Basic Books.

Rost, J. C. (1991). *Leadership for the Twenty-First Century*. Greenwood Publishing Group.

Suskind, D., Leung, C. Y. Y., & Webber, R. (2018). Enhancing parent talk, enriching early language development. *Pediatrics*, 142(1), e20174003.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร การวัดผลและประเมินผล
นางสาวประภาพรณ์ เพ็ชรรัตน์บำรุง ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพะเยา เขต 1
2. ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผลครูชำนาญการพิเศษ
นายกิตติศักดิ์ หงส์ทอง โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 46 (ตอกคำใต้)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พะเยา เขต 1
3. ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนในระดับปฐมวัย ครูชำนาญการพิเศษ การศึกษาปฐมวัย
นางสาวกวิตา กตะศิลา โรงเรียนถ้าประชาชนุเคราะห์ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ

เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

คะแนน 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

คะแนน 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ประเมินผล					
1.1 การประเมินผลสะท้อนถึงพัฒนาการเด็ก					
1.2 การประเมินผลสอดคล้องกับการส่งเสริมทักษะการฟัง พูด					
1.3 การประเมินผลเหมาะสมกับผู้เรียน					
1.4 เครื่องมือที่ใช้วัดผลและประเมินผลมีความชัดเจนเหมาะสม เชื่อถือได้					
2. จุดประสงค์การเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้					
2.1 มีความละเอียด ชัดเจน					
2.2 สอดคล้องกับการส่งเสริมทักษะการฟัง พูด					
2.3 สอดคล้องกับสาระที่ควรรู้และประสบการณ์สำคัญ					
2.4 กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนครอบคลุม					
2.5 สอดคล้องกับการวัดผลและประเมินผล					
3. กิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อการสอน					
3.1 กิจกรรมมีความหลากหลาย					
3.2 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทสมมติ					
3.3 กิจกรรมสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้					

รายการประเมิน	ระดับความเห็น				
	5	4	3	2	1
3.4 การเรียงลำดับกิจกรรมในแต่ละชั้นได้เหมาะสม ชัดเจน					
3.5 สื่อมีความน่าสนใจ					
3.6 สื่อมีความเหมาะสมกับผู้เรียน					
3.7 สื่อสามารถส่งเสริมทักษะการฟังและพูดได้					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC)

ทักษะการฟัง (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง โปรดพิจารณารายการประเมินและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเห็นโดยใช้เกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

คะแนน +1 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ข้อคำถามสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

คะแนน 0 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ไม่แน่ใจความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

คะแนน -1 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อคำถาม	ผลการประเมิน			หมายเหตุ
		+1	0	-1	
1. การเข้าใจ ความหมายของ คำศัพท์	1. เด็กสามารถบอกความหมาย ของคำได้ถูกต้อง				
	2. เด็กสามารถสื่อความหมาย ในคำที่ได้ยินได้ถูกต้อง				
	3. เด็กสามารถแสดงท่าทางได้ สอดคล้องกับความหมายของคำ ได้ถูกต้อง				
	4. เด็กสามารถแสดงความรู้สึก ได้ตรงกับความหมายของคำได้ ถูกต้อง				
2. การปฏิบัติตาม คำสั่ง	5. เด็กสามารถฟังคำสั่งและ ปฏิบัติตามได้ถูกต้อง				
	6. เด็กสามารถแสดงบทบาท สมมติได้สอดคล้องกับตัวละคร และเนื้อหาที่ได้ฟัง				
3. การตอบคำถาม	7. เด็กสามารถตอบคำถาม หลังจากที่ได้ฟังนิทานได้ถูกต้อง				
	8. เด็กสามารถเรียงลำดับ เหตุการณ์ได้ถูกต้อง				

จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อคำถาม	ผลการประเมิน			หมายเหตุ
		+1	0	-1	
4. การมีมารยาทในการฟัง	9. เด็กไม่พูดคุยในขณะที่ฟัง				
	10. เด็กมีสมาธิในการฟัง				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC)

ทักษะการพูด (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง โปรดพิจารณารายการประเมินและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเห็นโดยใช้เกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

คะแนน +1 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่า ข้อคำถามสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

คะแนน 0 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่า ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

คะแนน -1 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อคำถาม	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
1. การบอกชื่อสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง	1. เด็กสามารถบอกชื่อตัวละคร/สิ่งของต่างๆได้ถูกต้อง				
2. การพูดตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้อย่างถูกต้อง	2. เด็กสนทนา-ตอบคำถามเกี่ยวกับตัวละครในนิทานได้ถูกต้อง				
	3. เด็กสามารถออกเสียงคำหรือข้อความได้ถูกต้อง ชัดเจน				
	4. เด็กสามารถเล่าเหตุการณ์ในเรื่องได้ตามลำดับ				
3.การใช้น้ำเสียงการพูดออกเสียงลักษณะท่าทางได้อย่างถูกต้อง	5. เด็กสามารถแสดงท่าทาง/น้ำเสียงประกอบการพูดของตัวละครในเรื่องได้				
	6. เด็กสามารถพูด/เล่า ได้อย่างคล่องแคล่ว				
4. การแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังได้อย่างถูกต้อง	7. เด็กสามารถพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครจากเรื่องที่ฟังได้				
	8. เด็กมีความกล้าแสดงออก				

จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อความ	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
5. การมีมารยาทในการพูด	9. ไม่พูดแทรกขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด				
	10. ขณะแสดงบทบาทสมมติใช้คำพูดที่สุภาพ				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

แบบประเมินทักษะทางภาษาของนักเรียนในระหว่างการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานภาพ
ชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูด

เล่มที่..... เรื่อง.....

คำชี้แจง ให้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมทางภาษาของเด็กปฐมวัยโดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์
เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้

ให้คะแนน 3 หมายถึง ปฏิบัติถูกต้องด้วยตนเอง

ให้คะแนน 2 หมายถึง ปฏิบัติได้ถูกต้องแต่ต้องมีผู้ชี้แนะเป็นบางครั้ง

ให้คะแนน 1 หมายถึง ปฏิบัติได้ถูกต้องแต่ต้องมีผู้ชี้แนะ

ที่	ชื่อ-สกุล	ทักษะการฟัง					ทักษะการพูด						
		การเข้าใจความหมายของคำศัพท์ (12 คะแนน)	การปฏิบัติตามคำสั่ง (6 คะแนน)	การตอบคำถาม (6 คะแนน)	การมีมารยาทในการฟัง (6 คะแนน)	รวม (30 คะแนน)	แปลผล	การบอกชื่อสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง (3 คะแนน)	การพูดตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้อย่างถูกต้อง (9 คะแนน)	การใช้น้ำเสียง การพูด ออกเสียง ลักษณะท่าทาง (6 คะแนน)	การแสดงความคิดเห็นจากเรื่องซึ่งฟังได้อย่างถูกต้อง	การมีมารยาทในการพูด (6 คะแนน)	รวม (30 คะแนน)
1													
2													
3													
4													
5													
6													
7													

เกณฑ์การประเมินผล

คะแนน 21-30 ร้อยละ 70.00-100.00 ระดับดี

คะแนน 11-20 ร้อยละ 36.67-69.99 ระดับปานกลาง

คะแนน 0-10 ร้อยละ 0-36.66 ระดับควรปรับปรุง

ภาคผนวก ค ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	μ	σ	แปลผล
1. ประเมินผล			
1.1 การประเมินผลสะท้อนถึงพัฒนาการเด็ก	4.67	0.47	มากที่สุด
1.2 การประเมินผลสอดคล้องกับการส่งเสริมทักษะการฟัง พูด	4.67	0.47	มากที่สุด
1.3 การประเมินผลเหมาะสมกับผู้เรียน	4.67	0.47	มากที่สุด
1.4 เครื่องมือที่ใช้วัดผลและประเมินผลมีความชัดเจนเหมาะสม เชื่อถือได้	4.67	0.47	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.67	0.47	มากที่สุด
2. จุดประสงค์การเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้			
2.1 มีความละเอียด ชัดเจน	4.33	0.47	มาก
2.2 สอดคล้องกับการส่งเสริมทักษะการฟัง พูด	4.67	0.47	มากที่สุด
2.3 สอดคล้องกับสาระที่ควรรู้และประสบการณ์สำคัญ	4.67	0.47	มากที่สุด
2.4 กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน	4.33	0.47	มาก
ครอบคลุม			
2.5 สอดคล้องกับการวัดผลและประเมินผล	4.67	0.47	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.54	0.47	มากที่สุด
3. กิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อการสอน			
3.1 กิจกรรมมีความหลากหลาย	4.33	0.47	มาก
3.2 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทสมมติ	4.33	0.47	มาก
3.3 กิจกรรมสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้	4.67	0.47	มากที่สุด
3.4 การเรียงลำดับกิจกรรมในแต่ละขั้นได้เหมาะสม ชัดเจน	4.00	0.82	มาก
3.5 สื่อมีความน่าสนใจ	4.00	0.82	มาก
3.6 สื่อมีความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.67	0.47	มากที่สุด
3.7 สื่อสามารถส่งเสริมทักษะการฟังและพูดได้	4.33	0.47	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.33	0.57	มาก
โดยภาพรวม	4.51	0.50	มากที่สุด

ผลการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมินทักษะการฟังของเด็กปฐมวัย
โดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อความคำถามของแบบประเมินทักษะการฟัง	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
	คนที่	คนที่	คนที่		
	1	2	3		
1. เด็กสามารถบอกความหมายของคำศัพท์ ได้ถูกต้อง	0	+1	+1	2	0.67
2. เด็กสามารถสื่อความหมายในคำที่ได้ยิน ได้ถูกต้อง	+1	+1	+1	3	1.00
3. เด็กสามารถแสดงท่าทางได้สอดคล้องกับ ความหมายของคำได้ถูกต้อง	0	+1	+1	2	0.67
4. เด็กสามารถแสดงความรู้สึกได้ตรงกับ ความหมายของคำได้ถูกต้อง	0	+1	+1	2	0.67
5. เด็กสามารถฟังคำสั่งและปฏิบัติตามได้ ถูกต้อง	+1	+1	+1	3	1.00
6. เด็กสามารถแสดงบทบาทสมมติได้สอดคล้อง กับตัวละครและเนื้อหาที่ได้ฟัง	+1	+1	+1	3	1.00
7. เด็กสามารถตอบคำถามหลังจากที่ได้ฟัง นิทานได้ถูกต้อง	+1	+1	+1	3	1.00
8. เด็กสามารถเรียงลำดับเหตุการณ์ได้ถูกต้อง	0	+1	+1	2	0.67
9. เด็กไม่พูดคุยนขณะฟัง	+1	+1	+1	3	1.00
10. เด็กมีสมาธิในการฟัง	+1	+1	+1	3	1.00

สรุปได้ว่า ผลการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมินทักษะการฟัง
ของเด็กปฐมวัย โดยผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏว่าได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 จำนวน 6 ข้อ และได้ค่า IOC
เท่ากับ 0.67 จำนวน 4 ข้อ

**ผลการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมินทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย
โดยผู้เชี่ยวชาญ**

ข้อคำถามของแบบประเมินทักษะการพูด	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
	คนที่	คนที่	คนที่		
	1	2	3		
1. เด็กสามารถบอกชื่อตัวละคร/สิ่งของต่าง ๆ ได้ถูกต้อง	+1	+1	+1	3	1.00
2. เด็กสนทนา-ตอบคำถามเกี่ยวกับตัวละครในนิทานได้ถูกต้อง	+1	+1	+1	3	1.00
3. เด็กสามารถออกเสียงคำหรือข้อความได้ถูกต้อง ชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.00
4. เด็กสามารถเล่าเหตุการณ์ในเรื่องได้ตามลำดับ	0	+1	+1	2	0.67
5. เด็กสามารถการแสดงท่าทาง/น้ำเสียงประกอบการพูดของตัวละครในเรื่องได้	+1	+1	+1	3	1.00
6. เด็กสามารถพูด/เล่า ได้อย่างคล่องแคล่ว	+1	+1	+1	3	1.00
7. เด็กสามารถพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครจากเรื่องที่ฟังได้	+1	+1	+1	3	1.00
8. เด็กมีความกล้าแสดงออก	+1	+1	+1	3	1.00
9. ไม่พูดแทรกขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด	+1	+1	+1	3	1.00
10. ขณะแสดงบทบาทสมมติใช้คำพูดที่สุภาพ	+1	+1	+1	3	1.00

สรุปได้ว่า ผลการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมินทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย โดยผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏว่าได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 จำนวน 9 ข้อ และได้ค่า IOC เท่ากับ 0.67 จำนวน 1 ข้อ

ภาคผนวก ง คะแนนที่ได้จากการจัดการเรียนรู้

ผลการประเมินทักษะการฟังและทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย

เล่มที่ 1 เรื่อง นู๋ไฟล์

	คนที่										ทักษะการฟัง										ทักษะการพูด										
	การเข้าใจ ความหมายของ คำศัพท์										การ ปฏิบัติ ตาม คำสั่ง	การตอบ คำถาม	การมี มารยาท ในการ ฟัง								การบอกชื่อสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง	การพูดตอบ คำถามจากเรื่อง ที่ฟังได้อย่าง ถูกต้อง	การใช้ น้ำเสียง การพูด ออกเสียง ได้อย่าง ถูกต้อง	การแสดง ความเห็น จากเรื่อง ที่ฟังได้ อย่าง ถูกต้อง	การมี มารยาท ในการพูด						
	เด็กสามารถบอกความหมายของคำได้ถูกต้อง	เด็กสามารถสื่อความหมายในคำที่ได้ยินได้ถูกต้อง	เด็กสามารถแสดงท่าทางได้สอดคล้องกับความหมายของคำได้ถูกต้อง	เด็กสามารถแสดงความรู้สึกได้ตรงกับความหมายของคำได้ถูกต้อง	เด็กสามารถฟังคำสั่งและปฏิบัติตามได้ถูกต้อง	เด็กสามารถตอบสนองบทสนทนาได้สอดคล้องกับตัวละครและเนื้อหาที่ได้ฟัง	เด็กสามารถตอบคำถามหลังจากที่ได้ฟังนิทานได้ถูกต้อง	เด็กสามารถเรียงลำดับเหตุการณ์ได้ถูกต้อง	เด็กไม่พูดคุยนางขณะที่ฟัง	เด็กไม่สนใจในการฟัง	รวม	ร้อยละ	แปลผล	เด็กสามารถบอกชื่อตัวละคร/สิ่งของต่าง ๆ ได้ถูกต้อง	เด็กสนทนา-ตอบคำถามเกี่ยวกับตัวละครในนิทานได้ถูกต้อง	เด็กสามารถออกเสียงคำหรือข้อความได้ถูกต้อง ชัดเจน	เด็กสามารถเล่าเหตุการณ์ในเรื่องได้ตามลำดับ	เด็กสามารถแสดงท่าทางน้ำเสียงประกอบการพูดของตัวละครในเรื่องได้	เด็กสามารถพูด/เล่า ได้อย่างต่อเนื่องแล้ว	เด็กสามารถพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครจากเรื่องที่ได้ฟังได้	เด็กมีความกล้าแสดงออก	เด็กไม่พูดแทรกขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด	ขณะแสดงบทบาทสมมติใช้คำพูดที่สุภาพ	รวม	ร้อยละ	แปลผล					
1	3	2	2	3	3	3	3	2	3	3	27	90.00	๑๘	3	3	2	3	3	3	3	2	3	28	93.33	๑๘						
2	3	2	3	3	2	3	3	2	3	2	26	86.67	๑๘	3	3	3	3	3	2	3	2	2	28	93.33	๑๘						
3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	3	28	86.67	๑๘	3	3	3	3	3	3	3	3	3	30	100.00	๑๘						
4	3	3	3	3	3	2	3	3	2	2	27	90.00	๑๘	3	3	3	3	3	2	3	2	2	27	90.00	๑๘						
5	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	30	100.00	๑๘	3	3	3	3	3	3	3	3	3	30	100.00	๑๘						
6	3	3	2	3	3	3	3	3	2	3	28	93.33	๑๘	3	3	2	3	3	3	3	2	3	29	96.67	๑๘						
7	3	3	2	3	3	3	3	3	2	3	28	93.33	๑๘	3	3	2	3	3	3	3	2	3	28	93.33	๑๘						

ผลการประเมินทักษะการฟังและทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย
เล่มที่ 3 เรื่อง เด็กบนดอย

	คนที่										ทักษะการฟัง										ทักษะการพูด																																																										
	การเข้าใจความหมายของคำศัพท์										การปฏิบัติตามคำสั่ง										การมีมารยาทในการฟัง										การบอกสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง										การพูดตอบที่ฟังได้อย่างถูกต้อง										การใช้ น้ำเสียง การพูด ออกเสียง ได้อย่างถูกต้อง										การแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังได้อย่างถูกต้อง										การมีมารยาทในการพูด								
	เด็กสามารถบอกความหมายของคำได้ถูกต้อง	เด็กสามารถสื่อความหมายในคำที่เขียนได้ถูกต้อง	เด็กสามารถแสดงท่าทางได้สอดคล้องกับความหมายของคำได้ถูกต้อง	เด็กสามารถแสดงความรู้สึกได้ตรงกับความหมายของคำได้ถูกต้อง	เด็กสามารถฟังคำสั่งและปฏิบัติตามได้ถูกต้อง	เด็กสามารถแสดงบทบาทสมมติได้สอดคล้องกับตัวละครและเนื้อหาที่ได้ฟัง	เด็กสามารถตอบคำถามหลังจากที่ได้ฟังนิทานได้ถูกต้อง	เด็กสามารถเรียงลำดับเหตุการณ์ได้ถูกต้อง	เด็กไม่พูดคุยนอกระหว่างฟัง	เด็กมีสมาธิในการฟัง	รวม	ร้อยละ	แปลผล	เด็กสามารถบอกชื่อตัวละคร/สิ่งของต่าง ๆ ได้ถูกต้อง	เด็กสนทนา-ตอบคำถามเกี่ยวกับตัวละครในนิทานได้ถูกต้อง	เด็กสามารถออกเสียงคำหรือข้อความได้ถูกต้อง ชัดเจน	เด็กสามารถเล่าเหตุการณ์ในเรื่องได้ตามลำดับ	เด็กสามารถแสดงท่าทาง/น้ำเสียงประกอบการพูดของตัวละครในเรื่องได้	เด็กสามารถพูด/เล่า ได้อย่างคล่องแคล่ว	เด็กสามารถพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครจากเรื่องที่ฟังได้	เด็กมีความกล้าแสดงออก	ไม่พูดแทรกขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด	ขณะแสดงบทบาทสมมติใช้คำพูดที่สุภาพ	รวม	ร้อยละ	แปลผล																																																					
1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	30	100.00	ดี	3	3	2	3	3	3	3	2	3	28	93.33	ดี																																																						
2	3	3	2	3	3	3	3	3	2	3	28	93.33	ดี	3	3	2	3	3	3	3	2	3	28	93.33	ดี																																																						
3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	3	28	93.33	ดี	3	3	2	3	3	3	3	2	3	28	93.33	ดี																																																						
4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	30	100.00	ดี	3	3	2	3	3	3	3	2	3	28	93.33	ดี																																																						
5	3	3	2	3	3	3	3	3	2	3	28	93.33	ดี	3	3	3	3	3	3	3	3	3	30	100.00	ดี																																																						
6	3	3	2	3	3	3	3	3	2	3	28	93.33	ดี	3	3	2	3	3	3	3	2	3	28	93.33	ดี																																																						
7	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	30	100.00	ดี	3	3	2	3	3	3	3	2	3	28	93.33	ดี																																																						

ผลการประเมินทักษะการฟังและทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย
เล่มที่ 4 เรื่อง ปูใหม่มั่ง

	คนที่										ทักษะการฟัง										ทักษะการพูด														
	การเข้าใจความหมายของคำศัพท์				การปฏิบัติตามคำสั่ง				การตอบคำถาม				การมีมารยาทในการฟัง				การบอกสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง				การพูดตอบที่ฟังได้อย่างถูกต้อง				การใช้ น้ำเสียง การพูด ออกเสียง ได้อย่างถูกต้อง				การแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังได้อย่างถูกต้อง				การมีมารยาทในการพูด		
	เด็กสามารถบอกความหมายของคำได้ถูกต้อง	เด็กสามารถสื่อความหมายในคำที่เขียนได้ถูกต้อง	เด็กสามารถแสดงท่าทางได้สอดคล้องกับความหมายของคำได้ถูกต้อง	เด็กสามารถแสดงความรู้สึกได้ตรงกับความหมายของคำได้ถูกต้อง	เด็กสามารถฟังคำสั่งและปฏิบัติตามได้ถูกต้อง	เด็กสามารถแสดงบทบาทสมมติได้สอดคล้องกับตัวละครและเนื้อหาที่ได้ฟัง	เด็กสามารถตอบคำถามหลังจากที่ได้ฟังนิทานได้ถูกต้อง	เด็กสามารถเรียงลำดับเหตุการณ์ได้ถูกต้อง	เด็กไม่พูดคุยนอกรอบที่ฟัง	เด็กมีสมาธิในการฟัง	รวม	ร้อยละ	แปลผล	เด็กสามารถบอกชื่อตัวละคร/สิ่งของต่าง ๆ ได้ถูกต้อง	เด็กสนทนา-ตอบคำถามเกี่ยวกับตัวละครในนิทานได้ถูกต้อง	เด็กสามารถออกเสียงคำหรือข้อความได้ถูกต้อง ชัดเจน	เด็กสามารถเล่าเหตุการณ์ในเรื่องได้ตามลำดับ	เด็กสามารถแสดงท่าทาง/น้ำเสียงประกอบการพูดของตัวละครในเรื่องได้	เด็กสามารถพูด/เล่า ได้อย่างคล่องแคล่ว	เด็กสามารถพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครจากเรื่องที่ฟังได้	เด็กมีความกล้าแสดงออก	ไม่พูดแทรกขณะที่มีผู้อื่นกำลังพูด	ขณะแสดงบทบาทสมมติใช้คำพูดที่สุภาพ	รวม	ร้อยละ	แปลผล									
1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	30	100.00	ดี	3	2	2	3	3	3	2	3	3	27	90.00	ดี										
2	3	3	2	3	3	3	3	3	2	3	28	93.33	ดี	3	2	3	3	2	3	2	3	2	26	86.67	ดี										
3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	3	28	93.33	ดี	3	3	2	3	3	3	3	2	3	28	93.33	ดี										
4	3	3	2	3	3	3	3	3	2	3	28	93.33	ดี	3	3	3	3	2	3	3	2	2	27	90.00	ดี										
5	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	30	100.00	ดี	3	3	3	3	3	3	3	3	3	30	100.00	ดี										
6	3	3	2	3	3	3	3	3	2	3	28	93.33	ดี	3	2	2	3	3	3	2	3	3	27	90.00	ดี										
7	3	3	2	3	3	3	3	3	2	3	28	93.33	ดี	3	3	2	3	3	3	2	3	3	28	93.33	ดี										

ผลการประเมินทักษะการฟังและทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย
เล่มที่ 5 เรื่อง ลอยกระทง

	เกณฑ์										ทักษะการฟัง										ทักษะการพูด														
	การเข้าใจ ความหมายของ คำศัพท์				การ ปฏิบัติ ตาม คำสั่ง				การตอบ คำถาม				การมี มารยาท ในการ ฟัง				การบอกชื่อสิ่งต่าง ๆ ได้ถูกต้อง				การพูดตอบ คำถามจากเรื่อง ที่ฟังได้อย่าง ถูกต้อง				การใช้ น้ำเสียง การพูด ออกเสียง ได้อย่าง ถูกต้อง				การแสดง ความคิดเห็น จากเรื่อง ที่ฟังได้ อย่าง ถูกต้อง				การมี มารยาท ในการพูด		
	เด็กสามารถบอกความหมายของคำได้ถูกต้อง	เด็กสามารถสื่อความหมายในคำที่เขียนได้ถูกต้อง	เด็กสามารถแสดงท่าทางได้สอดคล้องกับความหมายของคำได้ถูกต้อง	เด็กสามารถแสดงความรู้สึกได้ตรงกับความหมายของคำได้ถูกต้อง	เด็กสามารถฟังคำสั่งและปฏิบัติตามได้ถูกต้อง	เด็กสามารถแสดงบทบาทสมมติได้สอดคล้องกับตัวละครและเนื้อหาที่ได้ฟัง	เด็กสามารถตอบคำถามหลังจากที่ได้ฟังนิทานได้ถูกต้อง	เด็กสามารถเรียงลำดับเหตุการณ์ได้ถูกต้อง	เด็กไม่พูดคุยนอกรอบที่ฟัง	เด็กมีสมาธิในการฟัง	รวม	ร้อยละ	แปลผล	เด็กสามารถบอกชื่อตัวละคร/สิ่งของต่าง ๆ ได้ถูกต้อง	เด็กสนทนา-ตอบคำถามเกี่ยวกับตัวละครในนิทานได้ถูกต้อง	เด็กสามารถออกเสียงคำหรือข้อความได้ถูกต้อง ชัดเจน	เด็กสามารถเล่าเหตุการณ์ในเรื่องได้ตามลำดับ	เด็กสามารถแสดงท่าทาง/น้ำเสียงประกอบการพูดของตัวละครในเรื่องได้	เด็กสามารถพูด/เล่า ได้อย่างคล่องแคล่ว	เด็กสามารถพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครจากเรื่องที่ฟังได้	เด็กมีความกล้าแสดงออก	ไม่พูดแทรกขณะที่มีผู้อื่นกำลังพูด	ขณะแสดงบทบาทสมมติใช้คำพูดที่สุภาพ	รวม	ร้อยละ	แปลผล									
1	3	3	2	3	3	3	3	3	2	3	28	93.33	ดี	3	2	2	3	3	3	2	3	3	27	90.00	ดี										
2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	30	100.00	ดีมาก	3	2	3	3	2	3	2	3	2	26	86.67	ดี										
3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	3	28	93.33	ดี	3	3	2	3	3	3	3	2	3	28	93.33	ดี										
4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	30	100.00	ดีมาก	3	3	3	3	2	3	3	2	2	27	90.00	ดี										
5	3	3	2	3	3	3	3	3	2	3	28	93.33	ดี	3	3	3	3	3	3	3	3	3	30	100.00	ดี										
6	3	3	2	3	3	3	3	3	2	3	28	93.33	ดี	3	2	2	3	3	3	2	3	3	27	90.00	ดี										
7	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	30	100.00	ดีมาก	3	3	2	3	3	3	3	2	3	28	93.33	ดี										

ค่าเฉลี่ยและร้อยละ ของคะแนนการประเมินทักษะการฟังของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3

นักเรียน คนที่	การเข้าใจ ความหมายของ คำศัพท์ (ข้อ 1-4)		การปฏิบัติตามคำสั่ง (ข้อ 5-6)		การตอบคำถาม (ข้อ 7-8)		การมีมารยาท ในการฟัง (ข้อ 9-10)		รวม	
	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ
1	2.85	95.00	3.00	100.00	2.90	96.67	2.90	96.67	145	96.67
2	2.80	93.33	2.90	96.67	2.90	96.67	2.60	86.67	140	93.33
3	2.75	91.67	2.40	80.00	3.00	100.00	2.50	83.33	134	89.33
4	2.95	98.33	2.90	96.67	3.00	100.00	2.70	90.00	145	96.67
5	2.90	96.67	3.00	100.00	3.00	100.00	2.80	93.33	146	97.33
6	2.75	91.67	3.00	100.00	3.00	100.00	2.50	83.33	140	93.33
7	2.85	95.00	3.00	100.00	3.00	100.00	2.70	90.00	144	96.00
เฉลี่ย	2.83	94.52	2.88	96.19	2.97	99.05	2.67	89.05	142	94.67

ค่าเฉลี่ยและร้อยละ ของคะแนนการประเมินทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3

นักเรียน คนที่	การบอกชื่อ สิ่งต่าง ๆ ได้ อย่างถูกต้อง (ข้อ 1)		การพูดตอบ คำถามจากเรื่อง ที่ฟัง ได้อย่างถูกต้อง (ข้อ 2-4)		การใช้น้ำเสียง การพูดออกเสียง ลักษณะท่าทาง ได้อย่างถูกต้อง (ข้อ 5-6)		การแสดงความ คิดเห็นจากเรื่อง ที่ฟังได้อย่าง ถูกต้อง (ข้อ 7-8)		การมีมารยาท ในการพูด (ข้อ 9-10)		รวม	
	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ
1	3.00	100.00	2.53	84.44	3.00	100.00	2.80	93.33	2.70	90.00	138	92.00
2	3.00	100.00	2.73	91.11	2.70	90.00	2.80	93.33	2.40	80.00	135	90.00
3	3.00	100.00	2.73	91.11	3.00	100.00	3.00	100.00	2.60	86.67	142	94.67
4	3.00	100.00	2.87	95.55	2.70	90.00	3.00	100.00	2.20	73.33	137	91.33
5	3.00	100.00	2.40	80.00	3.00	100.00	3.00	100.00	3.00	100.00	141	94.00
6	3.00	100.00	2.53	84.44	3.00	100.00	2.80	93.33	2.70	90.00	138	92.00
7	3.00	100.00	2.67	88.89	3.00	100.00	3.00	100.00	2.50	83.33	140	93.33
เฉลี่ย	3.00	100.00	2.64	87.94	2.91	97.14	2.91	97.14	2.58	86.19	139	92.47

ภาคผนวก จ ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3

แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3

แผนการจัดประสบการณ์ที่ 1

หน่วยที่ 1 เรื่องปีใหม่มั่ง (การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม)

วันที่ 1 เรื่องหนูปีใหม่มั่ง (การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม)

ใช้เวลา 15 นาที

จุดประสงค์

1. เด็กสามารถบอกชื่อสิ่งของ วัฒนธรรม หรือกิจกรรมที่พบในนิทานภาพชาติพันธุ์ได้
2. เด็กสามารถพูดเลียนแบบบทสนทนา หรือตอบคำถามจากเรื่องเล่าได้

สาระสำคัญ

การเฉลิมฉลองปีใหม่มั่งเป็นวัฒนธรรมของชาติพันธุ์มั่งที่สืบทอดกันมาช้านาน เป็นช่วงเวลาแห่งความสุข ความสามัคคี และการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ผ่านการแต่งกายพื้นเมือง การเล่นพื้นบ้าน และการละเล่นเฉลิมฉลองต่าง ๆ

ประสบการณ์สำคัญ

- ให้เด็กดูนิทานภาพชาติพันธุ์เรื่อง “ปีใหม่มั่ง”
- ส่งเสริมให้เด็กฟัง พูดโต้ตอบ และแสดงบทบาทสมมติจากเรื่องเล่า

การจัดประสบการณ์

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- ครูและเด็กเปิดเพลง “ปีใหม่มั่งแสนสนุก” และเต้นประกอบจังหวะง่าย ๆ เพื่อสร้างบรรยากาศสนุกสนาน

ขั้นตอนการสอน

1. ครูเล่านิทานภาพชาติพันธุ์เรื่อง ปีใหม่มั่งให้เด็ก ๆ ฟัง และร่วมสนทนาซักถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาวมั่ง เช่น ในนิทานเด็กมั่งแต่งตัวอย่างไร เด็ก ๆ เล่นอะไรกันในวันปีใหม่ มีอาหารอะไรในงานปีใหม่
2. ครูซักถามเกี่ยวกับชื่อตัวละครในนิทานชาติพันธุ์เรื่อง ปีใหม่มั่งว่าชื่ออะไรบ้าง มีลักษณะนิสัยเป็นอย่างไร
3. ครูซักถามเด็ก ๆ ว่าชอบตัวละครคนไหนในนิทานภาพชาติพันธุ์ และให้เด็ก ๆ ออกมาแสดงบทบาทสมมติเป็นตัวละครนั้น

4. ครูให้เด็ก ๆ บอกความรู้สึกในการเป็นตัวละครนั้น ๆ

ขั้นสรุปทเรียน

1. ครูและเด็กร่วมกันสรุปเกี่ยวกับนิทานภาพชาติพันธุ์ เรื่อง ปีใหม่ม้ง

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. นิทานภาพชาติพันธุ์ เรื่อง ปีใหม่ม้ง
2. เพลง ปีใหม่ม้งแสนสนุก

การวัดและประเมินผล

1. แบบประเมินทักษะการฟัง
2. แบบประเมินทักษะการพูด

บันทึกหลังสอน

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(นางสาวมินญาดา พันธวงศ์)

เพลง ปีใหม่มั่งแสนสนุก

ปีใหม่มาแล้ว มั่งก็ยิ้มแย้ม	แต่งชุดสวยแจ่ม สีสดใส
เดินไปเล่นลูกช่วง	ส่งยิ้มให้กัน
สุขสันต์ปีใหม่ มั่งสุขใจ	เสียงแคนดังไกล ใจชื่นบาน
เต็นรำเบิกบาน	สนุกกันใหญ่
กินข้าวเหนียวกับขนมอร่อย	เด็กมั่งยิ้มร่า สดใสทุกคน
ปีใหม่มั่ง แสนสนุก	มีความสุข สนุกทุกที
เราร้องเพลง เล่นดนตรี	สุขใจดี ในปีใหม่มั่ง

แบบประเมินทักษะทางภาษาของนักเรียนในระหว่างการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานภาพ
 ชาติพันธุ์ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูด
 เล่มที่ 4 เรื่อง ปีใหม่ม้ง

คำชี้แจง ให้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมทางภาษาของเด็กปฐมวัยโดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์
 เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้

ให้คะแนน 3 หมายถึง ปฏิบัติถูกต้องด้วยตนเอง

ให้คะแนน 2 หมายถึง ปฏิบัติได้ถูกต้องแต่ต้องมีผู้ชี้แนะเป็นบางครั้ง

ให้คะแนน 1 หมายถึง ปฏิบัติได้ถูกต้องแต่ต้องมีผู้ชี้แนะ

ที่.	ชื่อ-สกุล	ทักษะการฟัง					ทักษะการพูด						
		การเข้าใจความหมายของคำศัพท์ (12 คะแนน)	การปฏิบัติตามคำสั่ง (6 คะแนน)	การตอบคำถาม (6 คะแนน)	การมีมารยาทในการฟัง (6 คะแนน)	รวม (30 คะแนน)	แปลผล	การบอกชื่อสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง (3 คะแนน)	การพูดตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้อย่างถูกต้อง (9 คะแนน)	การใช้น้ำเสียง การพูด ออกลีเสียง ลักษณะท่าทาง (6 คะแนน)	การแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังได้อย่างถูกต้อง	การมีมารยาทในการพูด (6 คะแนน)	รวม (30 คะแนน)
1													
2													
3													
4													
5													
6													
7													

เกณฑ์การประเมินผล

คะแนน 21-30 ร้อยละ 70.00-100.00 ระดับดี

คะแนน 11-20 ร้อยละ 36.67-69.99 ระดับปานกลาง

คะแนน 0-10 ร้อยละ 0-36.66 ระดับควรปรับปรุง

ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่งมีคนไทยและ
ชนเผ่าม้งอาศัยอยู่ร่วมกัน

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นามสกุล	มินญาดา พันธุ์วงศ์
วัน เดือน ปี เกิด	28 มิถุนายน 2529
สถานที่เกิด	จังหวัดพะเยา
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2556 ค.บ. (การศึกษาปฐมวัย), มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, จังหวัดเชียงราย
ที่อยู่ปัจจุบัน	71 หมู่ 3 ตำบลบุญเกิด อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
ผลงานตีพิมพ์	มินญาดา พันธุ์วงศ์ และวิไลภรณ์ วิชญาววัฒน์. (2569). การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานภาพชาติพันธุ์ ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและ การพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 19(1).
รางวัลที่ได้รับ	-

